

СРПСКА

ПРЕД

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ ● БРОЈ 82 ● ОКТОБАР 1993. ● 2.000 ДИНАРА

ЈАЧИ ОД САНКЦИЈА

ИТАЛИЈА 2200 ЛТ, ФРАНЦУСКА 630 ФР, ШВАЈЦАРСКА 4,8 СФР, АУСТРИЈА 30 ЛТ, СР НЕМАЧКА 5,80 ДЕМ, ШВЕДСКА 25 SEK, БЕЛГИЈА 40 BEF, ДОЛАНДИЈА 4 HFL, ГРЧКА 54 ГРГ, ПОРТУГАЛСКА 25 MOK, ДАНСКА 25 DKK

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ
ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ
НОВИНАРА

ДИРЕКТОР:
Даница Драшковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:
Богољуб Пејчић

УРЕДНИЦИ:
Стово Батић, Илија
Давидовић, Љиљана
Јорговановић —
Булатовић

РЕДАКЦИЈА:
Милонко Вучетић,
Драгослав Грујић, Сандра
Јанковић, Славица
Лазић, Сандра Петрушић,
Милена Поповић, Војкан
Ристић, Благлица
Стојановић, Александар
Цветковић, Александар
Чотрић

УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ:
Ђорђе Вукоје

САРАДНИЦИ:
Никола Бурзан, Владан
Василијевић, Надежда
Гаће, Милица Лучић
Ћавић, Никола
Милошевић, Сандра
Скоко (Лондон), Гордана
Суша, Коста Чавошки,
Златко Чобовић, Љиљана
Шоп, Ејуб Штитковац

ГРАФИЧКИ УРЕДНИК:
Раде Марковић

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Бранкова 13-15, 1 улаз,
Београд
ТЕЛЕФОН:
011/620-891 и 628-242
(секретаријат), 625-937
(редакција)
ТЕЛЕФАКС:
624-598
ЖИРО РАЧУН:
60801-603-27562 СДК
Стари Град (динарски);
девизне уплате слати
чеком на адресу „Српске
речи“
Лист излази сваког
другог понедељка
Рукописи и фотографије
се не враћају
ШТАМПА: ДП „Ворба“,
Косовска 26, Београд
Мишљењем
Секретаријата за
информације Републике
Србије бр. 413-01
221/91-01 од 15.
фебруара 1991. одређена
је стопа пореза од 3%

ВУК ДРАШКОВИЋ

БАУК ШЕФА ОПОЗИЦИЈЕ КРУЖИ СРБИЈОМ

Стр. 8-13

**СУКОБ МИЛОШЕВИЋ —
ШЕШЕЉ**

ИСТЕКАО РОК УПОТРЕБЕ

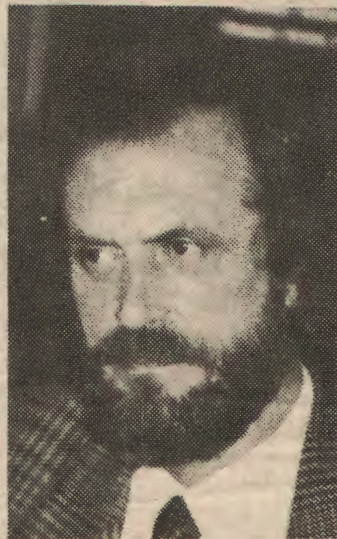
Стр. 14-23

**ОТМИЦЕ И
КИДНАПОВАЊА**

НЕСТАНАК ЗА ДВЕТА МАРАКА

Стр. 26-27

ПАДАЊЕ ВЛАДЕ

СКОРО КАО ЛУТРИЈА

Стр. 28-30

**ПРЕВИРАЊА МЕЂУ
БОСАНСКИМ
МУСЛИМАНИМА**

ШТА БИ БАБО РАДИО БИЉИ?

Стр. 40-42

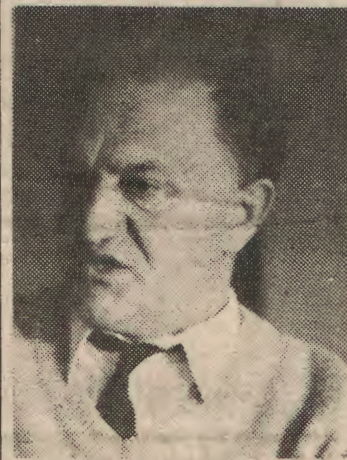
СПО У ЗАТВОРУ

ХАПШЕЊА ПРЕМА ПОТРЕБИ

Стр. 46-47

„СРПСКА РЕЧ“ ЈОШ
РАЗГОВАРА СА:

ДР ВЛАДИМИРОМ ГОАТИЈЕМ

АКАДЕМИКОМ ПАВЛОМ НИКОЛИЋЕМ

ДР ВОЈИНОМ ДИМИТРИЈЕВИЋЕМ

МИЛЕНОМ СОФРОНИЈЕВИЋ

КАПИТАЛ
НЕ ПРИЗНАЈЕ ГРАНИЦЕ

ПАТРИЈАРХУ СРПСКОМ

Ваша светости, Обраћам Вам се као трун у Васељени опхрван црним мислима и још црњим злосутним облацима из којих само за трен може да се сручи провала крвавог дажда и да се сјури у потоке крви невиних жртава крвожедних и властољубивих који су крвљу почели па тако у својој демонској глави смишљају и да заврше.

Црни гавранови наткрили су небеса над Србијом. Лешинари већ откидају и разносе остатке распаднутог тела, а демони уништења избезумљени злом, сладострасно уживају у свом неделу. Два јахача апокалипсе здушно завршавају своје сатанско дело, а Србију захватио мук и повлађивање злодуху уништења. Ћуте и они који не би требало да ћуте. Србија је унижена, обешчашћена, силована, обогаљена, посрамљена, духовно и морално опустошена, озлочињена, бачена на сметлиште, остала је лутајуће стадо без пастира у суровој планини изложено муљама, громовима искеженим зверима које ломе последње остатке иструлелих костију. Србија иде у бестрагију, на пут без наде на повратак добру, а јахачи апокалипсе — демони уништења вуку и даље у црне поноре позивајући се притом на Бога и Христа иако немају ни срца ни душе, нити су Творчево дело. Њих је саткао сатана да би могли да наставе дело свог великог учитеља мржње.

Истекао је и последњи час а остала је само пука нада за спасење кроз Христа. Пут ка Спасењу може да буде делотворан само ако Ви поведете народ ка спасењу попут пророка Мојсија који је повео народ Израиља.

Нема шта да се чека. Ви сте доста богоугодних речи изговорили са разумне. Ви сте у досадашњим наступањима били довољно јасни за оне који Вас чују и слушају, а за оне који Вас чују а не слушају све до сада речено било је недовољно па и злоупотребљено. Човеку је дат само један живот овоземаљски, и у свом животу он се приближава Христу само богоугодним делима.

Значи треба прећи са речи на дела. Пророк Мојсије није само проповедао. Он је повео Израелићане на пут ка Спасењу и спасао их уз помоћ Господњу. Да би Вас послушали и они други и да би Господ услишио Ваше молитве молим Вас да се Ви ставите са својим свештенством на чело поворке са Светим знамењима, Светим моштима, црквеним заставама, да позовете убоге и богате, јаке и нејаке, очеве и мајке са децом, бабе, дедове и унуке, пензионере, раднике и сељацима, омладину и студенте, интелегенцију да изађу на тргове и улице Београда и других српских градова, да притекну и да се моле Господу, да улице и тргови Београда постану улице плача и молитве за праштање наших великих сагрешења и да ту остану све дотле док јахачи апокалипсе не виде да им је дошао крај.

У свету постоји само неколико пустиња: Сахара, Калахари, Гоби ... а ако Ви као пастир свог стада ништа не предузмете на карти света биће убрзо уцртана још једна пустиња — Србија.

Нека се Бог смиљује на мене грешног.

**Никола Ћорђевић
Крушевац**

ГЕНЕРАЛНОМ ДИРЕКТОРУ ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈЕ БЕОГРАД

Господине директоре,

Пре извесног времена обратио сам Вам се са апелом и надом да ћете бар покушати спречити промовисање наше фирме и карактерије владајућег режима, али нажалост то се није догодило. Од 01. 10. 93. год. наша фирма убира новац од народа и непосредно доприноси финансирању испирања мозга и обликовању послушности а тиме и одржавања власти која је народ одвела на дно духовног и материјалног.

Не сматрам посебно моралним и храбрим али као грађанин и стручно лице на могу пристати на саучесништво у прљавом послу који ће наша фирма обављати за потребе владајућег режима, па тражим да са 01. 10. о. г. прекине мој радни однос.

Овај датум неће бити забележен што је један запослени због тога раскинуо радни однос, али ће бити упамћен као датум највећег понижења „Електродистрибуције“ која са Вама на челу није ни покушала протестовати против овог налога власти.

Не сматрам Вас посебно неморалним и кукавицом али као грађанин и частан човек морате пристати на чињеницу да ће једног дана када истекне време хаоса и злоупотребе у овим просторима и када се успостави правна и демократска држава сво чињење и нечињење бити подвргнуто критеријумима који важе за такве државе.

Ако се таква држава успостави у догледно време када се моја стручност и способност могу још употребити продуктивно, природно, покушаћу наставити рад у фирми коју иначе сматрам крајње озбиљном организацијом због технологије коју покрива.

Из фирме, након 20 година рада не одлазим ни разочаран ни уверљив, већ зачуђен степеном пристајања на сва образложења власти која своју неспособност да организује и руководи успешно презентира као последицу спољних фактора и „путем у будућност“ одводи народ у беду.

Неки ће свакако нећи да се баве превише политиком, али истина је да се она знатно више бавила самном и да сам као грађанин покушао помоћи не да моји победе, већ да они изгубе.

На моју жалост победили су они и сасвим је логично да у новом тиму нема места за човека који је заговорник другачије игре. Морате ми веровати да ми то ствара олакшање јер је својеврсни доказ да сам био против протеклог сличног, почев од „вунених времена“ преко самоуправног „социдиотизма“ до садашње владавине комунофашиста.

Одлазим док још имам храбрости и снаге за овај корак и у то име Вас поздрављам.

**Дипл. инж. Јован Мандић
Београд**

ВЛАДИСЛАВ ЈОВАНОВИЋ — УКИДА САНКЦИЈЕ

Свако путовање министра иностраних послова у двострукој функцији Владислава ЈОВАНОВИЋА у иностранство, а она су за срећу плебса ретка, чак изузетно ретка, су медијски догађај, бар за медије под капом Социјалистичке партије, усредсређен на изрицање наде да ће међународне санкције брзо, чак веома брзо јер овај министар то обећава данима, бити укинуте. И у свему томе, у мноштву лажи које нам се свакодневно сервирају, то и не би било лоше да исти министар касније, у размаку од неколико дана, своје оптимистичке изјаве у погледу укидања санкција не демантује новим о међународној завери против српског народа, и све у том стилу...

Србија, а касније и Југославија, нису увек на челу министарства иностраних послова имали способне дипломате, али ретко је који режим од настанка савремене српске државе на челу овог министарства имао послушнијег министра од Владислава Јовановића.

Режим Слободана Милошевића је у овом чиновнику Министарства иностраних послова добио послушника који са представљањем као нестраначка личност чини напоре да укаже на остварено јединство различитих социјалних група и политичара различитих политичких схватања у подршци овом режиму, и лично Слободану Милошевићу.

Спољна политика државе на чијем се спољнополитичком трону не својом заслугом нашао Владислав Јовановић је, а то и врапци знају, оптерећена аветима прошлости. Уверење, наравно давано без покрића, да ће словенске земље, игноришући сопствене економске интресе, притећи у помоћ српском режиму се увек завршавале попут „пуцња у празно“ а уверавања са, например, јеврејском државом су бумеранг са далекосежним последицама по садашњи режим у Србији. Примера има много и њих је једноставно непотребно набрајати. Јер, ова власт, у домену спољне политике чини такве грешке да је безмало за неверовати да још увек, ако се изузму банана режими, има и пријатељски наклонене земље...

САМИ И ГЛАДНИ

Случај Војислава Шешеља случај је једне од многих звезда падалица на небу Слободана Милошевића. Програмиран да ратно хучкачким позивима компромитује „издајничку“ опозицију и подиже морал „патриотским“ снагама уз гласно заговарање етничких чишћења, овај је лабораторијски монструм режима морао да подели судбину својих жртава. Изгледа само Шешељ није веровао у своју ефемерну употребну вредност и у дан када ће „жаба бити испумпана“. Тај дан се ипак догодио, нагло, спектакуларно, брутално, пљувачки, на исти начин као што је и сам истеривао једног и другог Панића заредом па и самог Добрицу Ћосића.

Упућени у политичке лабиринте Србије тврде да грешка „сарајевског политиканта“ није у захтеву за изгласавање неповерења Шаиновићевој влади, већ у његовом прераном затрчавању да на чистац изведе најтановитију странку — СК Покрет за Југославију за чију невиност гарантује тренутно прва дама Србије. Шешељ, дакле, понавља грешку некадашњег крајишког лидера Милана Бабића који је својевремено декретом забранио у свом атару рад поменутог странке а затим, телеграфски добио писмо председника Србије о њиховом дефинитивном разлазу, наводно, због одбијања да прихвати Венсов план. Стоји чињеница да Бабић никада није прихватио план Галијевог изасланика, као што и стоји да Шешељеви радикали траже опозив Шаиновићеве владе, али брзина њихове егзекуције у непобитној је корелацији са прикривеним узрочником који удобно станује у палати бившег ЦК.

Обарање соционационалистичке владе Србије уз велику маркетиншку помпу српских фашиста нема ничег заједничког са променама система и политике на чему инсистира, или је бар досад инсистирала, демократска опозиција. Реч је о још једној димној бомби која, пре свега, треба да забашури неспособност мањинских властодржаца који имају у резерви сијасет некомпетентних личности из чијег састава режим кани, и без обарања, да формира нову владу као што је то чинио пет пута за последњих пет година. Потребна је, дакле, корените промене система а не влада, јер ма колико их било свака ће бити гора од претходне. Пад Шаиновића пружа шансу самом Шаиновићу до себе разгласи успешним премијером, тобож са готовим планом како извући Србију из живог блата али, ето, опозиција му није дала прилику.

С друге стране, игнорисање изгласавања неповерења влади објективно навлачи одијум гладног народа на политичку странку која тако поступи, без обзира што ни једна ни друга алтернатива не нуди изгледно решење за излазак из коме у коју је запала цела Србија.

Одлука Владе да у октобру исплати десет пута веће пензије у односу на септембар упућује на закључак да режим ипак очекује пад Шаиновићевог кабинета и евентуално расписивање нових избора. Уколико се то заиста догоди, искусни продавачи магле прикочаће још једном вештачка плућа на своју најстаменитију гласачку машину.

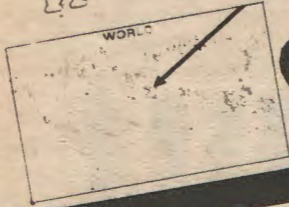
Да у нас памет није у моди, сведочи ових дана министар иностраних послова Владислав Јовановић. Док све земље света и релевантне личности, са изузетком Кубе, Северне Кореје и господина Војислава Шешеља, дају безрезервну подршку Борису Јељцину, наш „дипломата од каријере“ изјављује да се ту ради о „унутрашњој ствари Русије“. Жал за одлазећим комунистима очигледно је била већа од брига хоће ли Русија у Савету безбедности опет ставити вето на хрватску иницијативу да питање скидање санкција према Југославији буде везано са разрешењем сукоба у Крајини. Пљуску министра Јовановића Русија је примила гласајући овог понедељка за хрватску иницијативу.

Као пријатељ No 1 остаје нам још само Данијел Шифер, који је ових дана ширио истину о Србији у једном апартаману на Светом Стефану са прелепом Чачанком Данијелом. Отишли нам авганистански ветерани, козачки атамани, пензионисани совјетски генерали, бољшевички носталгичари, православни фанатици, али остао нам је италијанско-француски Јеврејин Данијел Шифер да о трошку ове залудне Србије забавља режим и блесави Србе.

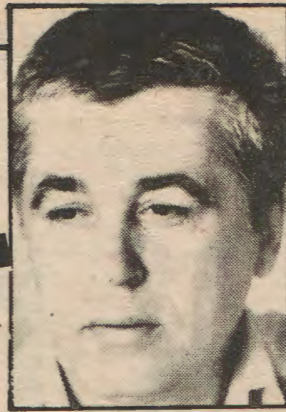

ПИШЕ: Богољуб ПЕЈЧИЋ

и то је

ПРОЦЕНА

Пише: Миленко ВУЧЕТИЋ

НУЛЕ ДЕЛЕ ТАЧКИЦЕ

1.

Лопови навлаче жандарска одела. Злочинци се зграђавају над злочинима. Ратни хушкачи арлаучу о миру. Стратези фашизације друштва, покровитељи фашистичких странака, пропагандисти фашизма, обожаваоци фашистичких вођа и официри за везу са фашистичким бандама воде антифашистичке кампање.

Шверцери се окомили на шверц.

Инфлацију покушавају да зауставе мајсторима за хиперинфлацију.

Киднапери теше породице киднапованих.

Кривци за санкције, који су још колико јуче тврдили да су санкције изазов и наша шанса за реструктурирање привреде, сада су главни борци против санкција.

Заговорници изолације и љути противници свега што је европско и светско обећавају нам повратак у међународну заједницу.

Из најцрњих шовинистичких јазбина, из штабова за етничка чишћења и из кабинета за међунационалну мржњу лансирају се накићене поруке о нужности националне толеранције.

Творац идеје о свим Србима у једној држави продаје Србе свакој држави која за ту врсту трговине покаже интересовање.

Непоправљиви сталинисти величају демократију.

Нуле деле тачкице.

Батинаши опозиционих лидера рачунају на опозицију.

Маскарада се, дакле, наставља.

2.

Нада да се ратни пожар на бившим југословенским просторима гаси и да долази време мира биле су, на жалост, јалове и олако буђене наде.

Оптимисти су се још једном, по ко зна који пут, уверили да овде, кад је о политичким,

државним, националним и моралним питањима реч, сви путеви до пакла воде преко оптимизма.

Пушке још дуго, ни у Босни и Херцеговини, ни у Хрватској, неће бити враћене у сошке.

Могућа су, чак, и нова ратишта.

Мировне конференције ће се, наравно, и даље одржавати, јер су и мировне конференције, као и локални ратови, својеврсна мала привреда великих сила, али с мршавим или никаквим учинком.

Примирија ће, понекад, можда, трајати и месецима; рат ће, међутим, трајати деценијама.

Нереално постављени ратни циљеви све три зараћене стране, бучно проглашени за национално „бити или не бити“ и код Срба, и код Хрвата, и код Муслимана, усађени у свест сваког ратника у рову, прихваћени у свим друштвеним слојевима као света дужност, главна су и непремостива препрека да у мировним преговорима победи реализам.

О болесним и у болесним главама пројектованим ратним циљевима је, наравно, реч, али су они, одавно, због снажне пропаганде која их је пратила, еталон патриотизма и народног здравља.

Просечан Хрват, индоктриниран политиком Фрање Туђмана, неће се задовољити Книном без Земуна, просечан Србин, индоктриниран политиком Слободана Милошевића, неће прихватити Пале без Карловца, Карлобага, Огулина и Вировитице, просечан Муслиман, индоктриниран политиком Алије Изетбеговића, неће пристати на исламску државу без Рашке и Новог Пазара...

Лудилу, у које су национални лидари, бојећи се за голу власт и не размишљајући с каквом се ватром играју, гурнули своје народе, просто нема краја.

Ко то не схвата, и даље је оптимиста, а оптимизам је, на овим нашим несрећним про-

сторима, углавном, кад је о судбинским питањима реч, легитимација наивних.

3.

Намери социјалиста да са политичке сцене уклоне др Војислава Шешеља и његову странку, или да их бар маргинализују, у принципу се нема шта приговорити.

Може се, чак, рећи да Слободан Милошевић, отварајући фронт против свог најомиљенијег политичара, кога је створио да би заједно с њим две године копредседниковао, а од чијих се погледа и понашања никада није одрдио, први пут ради нешто корисно и добро.

С проценама како ће се све завршити, а нарочито с оценама да социјалисти напуштају идеологију шовинизма, која их је и довела на власт, и праксу фашизоидне нетолеранције, која их на власт одржава, ипак не треба журити.

Неке ствари су, у свему овоме, наимае, у најмању руку недоречене.

Непринципијелно је, рецимо, водити кампању против др Војислава Шешеља с образложењима да је ратни хушкач, а истовремено од такве кампање поштедети руководећу екипу режимске телевизије која је у ратном хушкању премашила др Војислава Шешеља за бар три копча.

Неодговорно је, такође, оптуживати др Војислава Шешеља да шири фашизам, а не рећи да је он фашизам пропагирао искључиво и једино уз благослов и на радост владајућих кругова, посредством државних медија и уз њихову нескривену и страсну подршку.

Љигава је предлагати кривично гоњење др Војислава Шешеља због паравојних формација, осниваних јавно пред телевизијским камерама и упућиваних на ратишта са смотри испред Народне скупштине Србије, а располагати с највећом европском паравојном формацијом под окриљем сопствене полиције.

Дрско је др Војислава Шешељу замерати да је блатио људе, а не признати да је он то

увек чинио у корист владајуће странке, највероватније по њеним налозима и уз помоћ њених служби или државних органа.

Ружно је, коначно, др Војиславу Шешељу инсинуирати ратне злочине кроз политичко саопштење, а прећутати да је Слободан Милошевић стављен на списак ратних злочинаца у најкомпетентнијим међународним институцијама.

Политичка опција против које су устали социјалисти, пуштајући у погон све расположиве политичке и друге потенцијале, свакако је најопаснија и најпогубнија политичка опција.

Невоља је, међутим што др Војислав Шешељ, ипак, није ни њен главни, ни њен једини стуб, што на њеним таласима пливају многе националне и државне институције па и многи интелектуалци, што је она промовисана за темељ националне и државне политике још током оног фамозног „догађања народа“, што је блиска и многим у демократској опозицији и што је и сам Слободан Милошевић, хтео то или не хтео, њен заробљеник.

Мрак шовинизма, теорија крви и тла и планска фашизација друштва јесу одреднице деловања др Војислава Шешеља, али су, захваљујући социјалистима, и кључни знаци препознавања политичког амбијента Србије, па и својеврсна нова духовност.

Ту, тек, почињу прави проблеми.

4.

Неколико месеци пре него што ће завршити на прашњавом бетонском дворишту

провинцијске школе, Николау Чаушеску је, уочен с економским крахом Румуније, а настојећи да спречи потпуну глад, донео одлуку о планској расподели основних животних намирница.

И тамо су нуле делиле тачкице.

Био је то потез очајника.

Несрећни Румуни, којима је њихов диктатор, уз брашно, шећер, со и уље, обезбедио и сланину и месо, на чему им данас несрећни Срби итекако завиде, нису се одмах побунили.

Искористили су пружену прилику да напуне оставе, и тек када су се, колико-толико, припремили за зиму, зели су пајсере и сопствене судбине у руке.

У румунској причи, упркос нужном опрезу према аналозијама у политици, ваљало би, све у свему, потражити одговор зашто је Србија још мирна.

У току је, наимае, пуњење остава и замрзивача.

5.

Тражећи пријатеље по свету, који би нас подржали на међународној јавној сцени, ми, из разумљивих разлога, у првом реду због карактера режима, немамо велики избор.

То најбоље објашњава „личност и дело“ Данијела Шифера и његово ангажовање.

Не знајући, заправо, ко је и шта је он, власт му је одредила занимање „хуманиста“ и на томе се упорно инсистира.

Могли су, по тој логици, да кажу да је по занимању и „воли трипике“ или „не воли плавуше“, али то је, већ, нека друга прича.

Величање господина Данијела Шифера без мере и укуса од стране државних медија и необавештених људи, чак и када врећа Његову Светост Патријарха Павла, природна је ствар.

И позната београдска фолклорна фигура, господин Столе Пикси, који с фрулом и новим песмама госпођице Цеце Величковић увеселава Београђане, био би у Сомалији, када би тамо отишао да напада Американце и подржава оног Адиду или како се већ зове, „водећи југословенски музичар“ и личност за уважавање и награде.

Тужно је, међутим, што се пред Данијелом Шифером, посредством свог водећег члана Михаила Марковића који је Шифера упоредио с Гетеом, клања и Српска академија наука и уметности.

Зла времена ће проћи, с њима ће у праведан заборав отићи и људи попут Данијела Шифера, али ће горка сећања на разна брукања која смо себи допуштали остати као вечни белег.

Синдром Шћепана Малог је, изгледа, наш усуд.

6.

Ко ради, не боји се глади, под условом да је у прилици да уз рад нешто украде. И то је Србија...

ВУК ДРАШКОВИЋ, ПРЕДСЕДНИК СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ:

БАУК ШЕФА ОПОЗИЦИЈЕ КРУЖИ СРБИЈОМ

У Србији ништа није чудно, а најмање да се председник озбиљне опозиционе странке у време решавања рата и мира његовог народа, припрема за сопствено бесмислено суђење. За Српски покрет обнове биће потребно много енергије да се истовремено ради на Драшковићевој одбрани, усклађивању свакодневне политике и Програма странке, новој организацији Делоса, скидању санкција, међународним активностима, предизборној кампањи и обезбеђивању услова за равноправне изборе. И све то између Женева и Москве, са једним службеним аутомобилом. О свему овоме Драшковић је разговарао са главним уредником и уредницима „Српске речи“ чији је био гост.

„СРПСКА РЕЧ“: Три месеца после затвора, дајете први интервју за „Српску реч“, за наше читаоце. Како се осећате? Да ли сте се опоравили и да ли сте заборавили?

Опоравио се јесам, али не потпуно. И нећу се никада потпуно опоравити од батина. Имам непрестане главобоље, амнезију на тај догађај, а и вид ми је ослабио...

Што се тиче заорава — нема заорава!

Даници и мени, а и целом СПО-у је 1. јуна нанета велика неправда. Ми смо били жртве насиља организованог од оних истих који су НАС прогласили за насилнике!

То се не заораваља. Никада! Опростити могу — заораваљити НЕ.

„СРПСКА РЕЧ“: Али, изгледа да није крај. Вама је заказано суђење за 25. октобар?

Монтирани полицијски процес против мене заказан је за 25. октобар. Оптужен сам по полицијском закону, усвојеном прошле године — за спречавање службеног лица у обављању његове службене дужности и за повређивање тога службеног лица!

А о чему се, заправи ради?

Видевши преко ТВ екрана шта се десило са потпредседником СПО-а и савезним народним послаником Михајлом Марковићем, отишао сам у зграду Скупштине да га обиђем, али ме је тамо чекао кордон полиције. Један од полицајаца, господин Илија Ђурић, напао ме је с леђа и покушао том приликом да ме задави. Стезао ме је око врата и рукама и мојом краватом. И кад' сам у једном тренутку, губећи свест, склонио, успео да склоним његове руке са мога врата — ја сам починио тај злочин јер сам га омео у обављању службене дужности!!! А службена дужност ми је била, изгледа, да ме задави.

По том полицијском закону није уопште предвиђено да полиција може да злоупотреби службену дужност или да прекорачи овлашћења. Све што ради — па и када дави, и када убија — обавља СЛУЖБЕНУ ДУЖНОСТ.

Тако се и десило да нико, од неколико десетина полицајаца који су крвнички тукли Даницу и мене, и не само нас те ноћи, не буде позван на одговорност. Напросто — обављали су СЛУЖБЕНУ ДУЖНОСТ!

Тако се и десило да нико, од неколико десетина полицајаца који су крвнички тукли Даницу и мене, и не само нас те ноћи, не буде позван на одговорност. Напросто — обављали су службену дужност!

Неки од батинаша, као начелник градског СУП-а Београда, господин Раде Марковић, унапређени су за помоћнике републичког министра.

Циљ тога суђења је да будем политички ликвидан. Најмања казна за злочин који сам починио, спречио полицајаца да ме задави, је пет година затвора по томе полицијском закону.

„СРПСКА РЕЧ“: Није ли то мало чудно да је баш сада заказано суђење...?

Није чудно. Режим не може да преболи чињеницу да сам прихваћен од европских и светских влада, да су ми широм света отворена врата и због тога је донео одлуку да ме на овакав начин онемогући у политичком раду.

„СРПСКА РЕЧ“: Не мислите, ваљда, да ће успети?

У правним земљама, не! А да је ово права земља, оваквог суђења не би ни било. Сама чињеница да оваквог суђења има сведочи у прилог томе да заправо суђења и нема. него је то само (луко) спровођење полицијске воље!

ОПТУЖНИЦА НЕЋЕ ПРОЋИ

„СРПСКА РЕЧ“: Шта сте предузели у своју одбрану?

Пре свега, ми ћемо захтевати да буде саслушано неколико десетина грађана који су видели пред Скупштином шта се све десило.

а тужилац их је потпуно игнорисао. За њега постоје само полицијски сведоци.

С друге стране, неколико стотина адвоката из Србије браниће ме на томе монтираном процесу. А и многе светске и европске владе ће упутити своје званичне посматраче на тај процес, као и разне светске организације и установе. Верујем да ће се на процесу појавити и неколико познатих европских и америчких адвоката.

„СРПСКА РЕЧ“: Да ли су они позвани, да ли су предузете потребне мере да се појаве на суђењу?

Да, позвани су ових дана и очекујемо потврдне одговоре.

„СРПСКА РЕЧ“: Дакле, биће присутно пуно адвоката из земље и света, посматрачи из организација за људска права и биће то прави политички спектакл, како се чини...

Мени до тога спектакла ни најмање није стало. То суђење јесте прилика да ја лично поново освојим симпатије и демократске Србије и света. То суђење јесте и прилика да још једном свет види какава је данашња Србија и њена власт.

Но, све у свему, неке наде да би могло да дође до попуштања ужета око грла целе Србије и српског народа — овим суђењем постају мање. Оваквим процесима се не могу да скину санкције, оваквим процесима Србија не може да уђе у Европу, ма колико се овом народу бацала прашина у очи да је само питање дана када ће санкције бити скинуте и кад ће се Србија појавити у Европи.

„СРПСКА РЕЧ“: Значи, док има оваквих суђења, санкције се неће скинути? То је Ваше мишљење?

Не само док има оваквих суђења! Свуда где сам био у Европи, јасно је стављено до знања да Србија може у Европу тек онога тренутка када сама изнутра постане европска!

То значи, у најмању руку, да се деблокира телевизија и остали масовни медији, да се легализује и респектује опозиција, да се деполитизују војска и полиција и да судство постане независно. Као и да се максимално респектују људска и грађанска права свих у Србији.

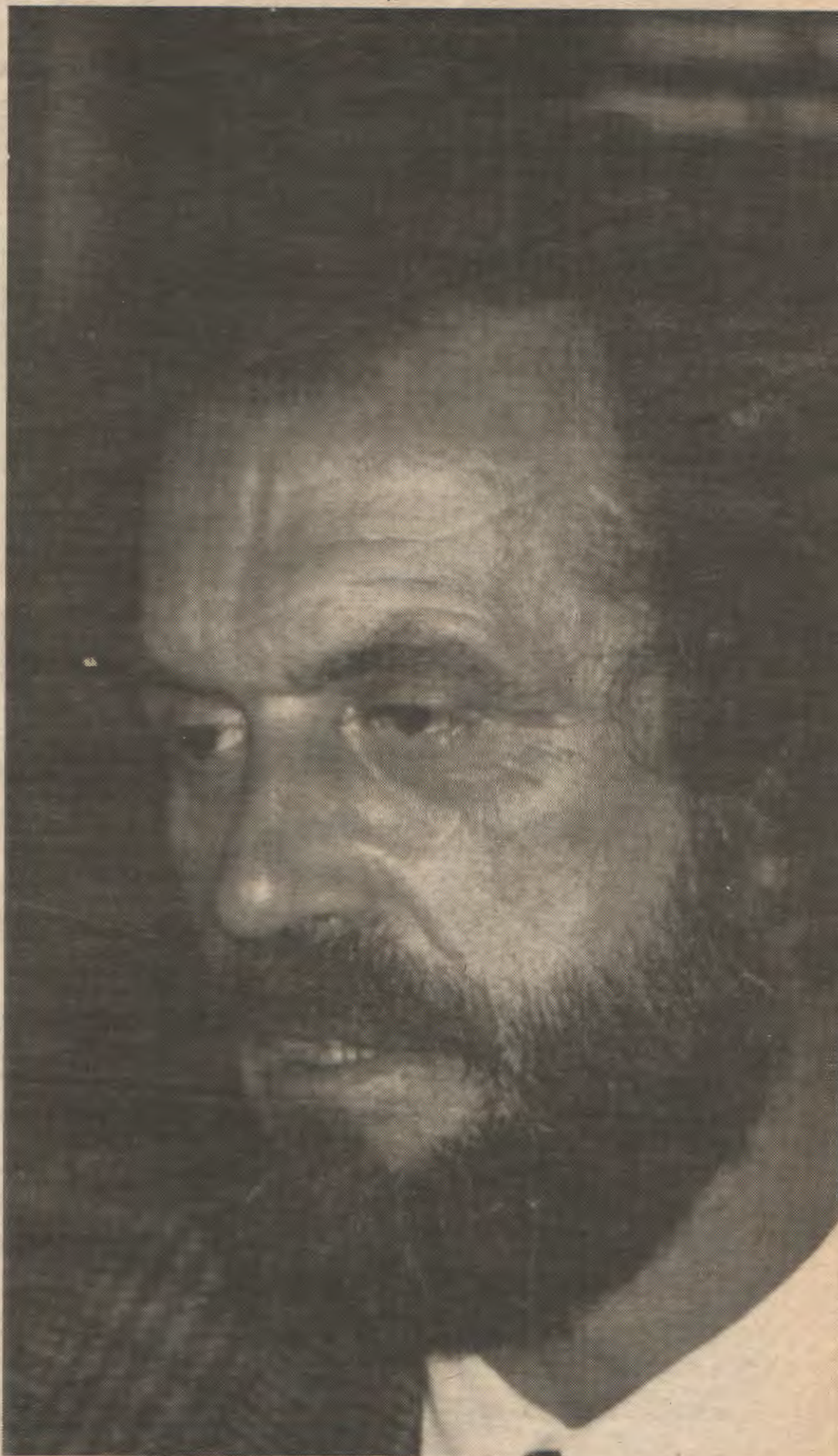
То је онај минимум који се мора испунити да би се могла ПОДНЕТИ МОЛБА за повратак у Европу! За скидање санкција.

„СРПСКА РЕЧ“: Вероватно и да се смањи број полиције и војске. У демократским земљама Европе не постоји оволика полиција, и овако опремљена као код нас!

Да, да, али чим се војска и полиција деполитизују, чим се све ове друге установе демократизују, самим тим, аутоматски ће доћи до смањења војске и полиције. Јер оне сада служе управо да би спречиле све ове процесе.

„СРПСКА РЕЧ“: Не чини ли Вам се да је ово суђење планирано, да Милошевић жели — као што смо то читали и раније да је био план Ћосића — да ликвидира и Вас и Шешеља? Почела је ликвидација Шешеља писмом СПС-а, а ликвидација Вука Драшковића суђењем и, као што видимо, монтираним емисијама, разним Шиферима, причама... Шта Ви мислите о томе?

Ова власт би била најсрећнија, пре свега да се ослободи најјаче демократске странке

и њенога лидера! И вероватно су одабрали овај тренутак обрачуна и са Шешељем да би истовремено обавили и овај посао.

Али, то неће моћи! То неће проћи!

„СРПСКА РЕЧ“: Како мислите да неће проћи?

Па неће проћи! Већ три године ништа друго и не раде него покушавају да уклоне СПО и мене, али безуспешно. Никад Српски покрет обнове није био ближи победи него сада.

„СРПСКА РЕЧ“: И поред раскола у странци?

Раскола у странци уопште нема.

ИЗМЕЂУ РАСКОЛА И ДЕМОКРАТИЈЕ

„СРПСКА РЕЧ“: Пише се о томе у штампи, господин Марков јавно иступа, био је Главни одбор, и опет је остало све нејасно... О чему се ту ради, по Вама?

На седници Главног одбора, од 250 присутних чланова Главног одбора, посланика и председника општинских одбора, имали сте само 5-6 људи који су у нијансама мислили супротно ставу председника странке. Па зар је то некакав раскол?! А поготову што су, ево, ови сада догађаји апсолутно дали за право, одет, председнику странке, односно не њему, него програму Српског покрета обнове.

Ја, као председник странке, ништа друго не радим, нити шта друго захтевам од осталих, него да поштују Програм странке чији су чланови — док су њени чланови.

„СРПСКА РЕЧ“: Али, има се утисак да они и не знају тај програм! Чак ни руководство странке, ни функционери странке, као да не знају Програм?

За неке од њих, као што је рецимо г. Марков, убеђен сам да није никада ни прочитао Програм Српског покрета обнове! Али, можда сам и сам крив што сам допустио да се такви људи у једном тренутку нађу на врху странке. Веровао сам да писац, какав је г. Младен Марков, може много да допринесе популаризацији идеја и ставова и — Програма Српског покрета обнове. На жалост, тај човек, откако је ушао у Српски покрет обнове, па до данас, никада није ни перо умочио да би нешто написао и урадио за Српски покрет обнове! Једино се расписао ових дана када треба нападати Српски покрет обнове и председника странке. Вероватно очекује да ће сада противу њега да се покрене нека велика хајка, да ћу ја не знам како да реагујем... Али се вара, али се крваво вара, јер ја држим да никада на врапце не треба потезати топове, довољно је само рећи — ИШ!

„СРПСКА РЕЧ“: То значи да раскола по Вама нема, да су у питању само појединци, иако су то ипак угледни људи у странци и у Србији. Немају значајних присталица у странци?

Ја бих одвојио г. Маркова од осталих, од г. Ракитића, на пример, јер г. Марков, прво, не познаје Програм и из њега говори само зла воља и непребол што на Сабору није изабран за потпредседника. То никада не може да заборави.

Што се тиче г. Ракитића, постоји разлика само у нијансама у вези са односом према овом несрећном рату у Босни и ништа више!

Ракитић — Драшковић: разлика само у нијансама

Те разлике су драгоцене, супротно мишљење је добро дошло и Српски покрет обнове не може да гради демократску Србију уколико пре свега не постане демократска странка изнутра. Свако има право на своје мишљење, супротно мишљење које је драгоцено, али и обавезу да поштује мишљење већине и да заступа Програм странке.

„СРПСКА РЕЧ“: То се, међутим, не догађа у стварности. Господин Ракитић и посланици савезне и републичке Скупштине, апсолутно не поштују ставове странке. Познато нам је да се Ви никада не чујете са г. Ракитићем нити са овим другима, у вези закона који се усвајају у Скупштини, односно, и ако се чујете са њима, да они Ваше мишљење не поштују и иступају са својих позиција, тј. заступају своја сопствена мишљења, а не мишљење већине у странци. Да ли је то тачно?

Демократија унутар СПО-а често, на жалост, прелази у нешто што је ближе анархији. У праву сте утолико што заиста највећи број посланика СПО-а и у републичком и у савезном парламенту заступају нека своја мишљења и сматрају да им је то дужност, и што веома ретко подсећају на програм странке. И често га заобилазе.

Приметно је да су посланици Српског покрета обнове ти који најмање истичу заговорницима да су посланици СПО-а. Видите, када говоре посланици СПС-а, они ће рећи: Социјалистичка партија Србије сматра то и то... Чак и Шешељеви нон-стоп говоре: Српска радикална странка заступа овај и овакав став... Док највећи део посланика СПО-а наступа у своје лично име!

То, наравно, није добро и ту ће се увести рад и дисциплина. Наиме, добар део њих су моју неспремност да делим упутства, дајем ваке и савете, и моју спремност да се ослањам на иницијативу и савест посланика да им је обавеза да бране програм странке —

схватили погрешно. Многе од њих би требало упутити у Велику Британију да виде да тамо постоји тзв. „chief of whip“, што значи шеф за бич — који води рачуна и задужен је испред странке да надгледа рад посланика у парламенту. И то на сваки начин: почев од тога да белјежи у колико сати долазе, касни ли посланички клуб на седнице, да ли редовно присуствује седницама, како гласају, да ли заступају програм странке... Сваки детаљ је под контролом! Нешто слично ми морамо да уведемо и у Српском покрету обнове.

ОСУЂЕН ОД СОПСТВЕНИХ ПОСЛАНИКА

„СРПСКА РЕЧ“: То сте морали раније. Сада је можда помало касно. На помолу су, по свој прилици, и нови избори, тако да не знам да ли је време за тако нешто...?

Можда је касно за ову гарнитуру да се почне понашати до краја онако каква је обавеза посланика једне странке да се понашају у парламенту, али за неку нову гарнитуру сигурно није касно.

Ја овим не желим да кажем да су посланици и у републичком и савезном парламенту радили противно програму странке, желим само да кажем да нису у свакој прилици и добровољно истицали ни заступали странку и њен програм, него су ЛИЧНО стављали у први план. Не сви, али један део њих — да. А неки од њих, као г. Марков, сматрају да им је главна дужност да ако стигне упутство шефа странке, да га обавезно прекрше! И ако шеф странке каже да се заступа тај и тај став, обавезно заступају супротан у нади да ће им се јавити државна телевизија или Шешељеве „Вечерње новости“ да од њих затраже интервју и да на тај начин постану — звезде. У хаотичним политичким приликама није тешко бити политичка звезда дана, али је ту, углавном, реч о звездама — падалицама.

„СРПСКА РЕЧ“: Да ли су посланици Савезне скупштине заступали програм странке онда када су потписивали ону познату декларацију, која је сасвим супротна интересима странке, да ли су посланици заступали програм странке онда када су одавали пошту погинулом милиционеру и осудили вандалске догађаје испред Скупштине када сте Ви ухапшени са супругом и сви они људи... Да ли је и тај поступак заступање програма странке?

Требало је одати пошту погинулом милиционеру, осудити вандалске догађаје пред Скупштином је такође требало, под условом да се може рећи да су милиционера убили припадници фашистичке партије и да су припадници те фашистичке партије и одређене службе ове власти социјалистичке, инсценирали догађаје пред Савезном Скупштином, сву ону пуцњаву и каменовање...

„СРПСКА РЕЧ“: Али, тако није било. У јавности је остао утисак да је Српски покрет обнове осуђен од стране сопствених посланика!

Тако није било због тога што наши посланици у том тренутку нису схватили шта им је дужност да раде. Да ли су они били преплашени, ошамућени, заведени, ја то не знам, али знам да су тада морали да буду посланици Српског покрета обнове!

Марнов: „Главна дужност — обавезно да прекрши упутство шефа странке“

„СРПСКА РЕЧ“: Г. Драшковићу, Вама многи замерају, цела демократска јавност, зашто Ви то допуштате? Зашто се о томе не расправља на састанцима, и не донесе одговарајући закључци. зашто неко не одговара за такве ствари? Преко свега се прелази, чека друга грешка... и ствари се понављају! Стиче се утисак не само да постоји раскол у странци, него једноставно да не држите странку под контролом!

Ако би Српски покрет обнове, односно председник СПО-а користио макар десет одсто овлашћења која има шеф Социјалистичке партије Србије у односу на посланички клуб, у односу на руководство странке, Телевизија Србије и остали медији би сваком побуњенику против ових мера које иду ка томе да се успостави дисциплина, демократска дисциплина у странци, давали неограничен простор и стекао би се утисак да се Српски покрет обнове распада.

Морам да кажем да се, нажалост, уздржавам веома често зато што ме је страх да би свака критика била искоришћена да се преко кампање државне телевизије и медија поведе кампања о некаквом великом расколу, о некаквој диктатури Вука Драшковића унутар Српског покрета обнове.

Нешто ћемо ту, ипак, ускоро, мењати.

„СРПСКА РЕЧ“: Зашто побуњеника мора да буде само у Српском покрету обнове?! Зашто нема побуњеника у СПС-у? Зашто их нема у Српској радикалној странци?

Зашто их нема у СПС-у веома је јасно: то је партија на власти и ако се побунити, изгубићеш позицију коју ти власт омогућава. У Српској радикалној странци нема никакве демократије, то је странка једног човека који држи у свом цепу оставке свих посланика, то је странка ковертираних памети и уколико се супротставили наредби шефа странке, нећеш више бити посланик, нећеш у том делу учествовати у власти.

У Српском покрету обнове је сасвим другачије. Препуштено је људима на савест, на етику...

СТРАНАЧКА ДИСЦИПЛИНА И СЛОБОДА

„СРПСКА РЕЧ“: То апсолутно није добро. Ви са тиме морате прекинути. Ви сте видели сада у Великој Британији, а и другде, да то не постоји нигде на свету. Дисциплина страначка је основна ствар. У британском парламенту се не може догодити да чланови Конзервативне партије, Лабуристичке партије, гласају супротно ставовима партије! То се, заиста, нигде не може догодити!

Нигде на свету овакве апсолутне слободе не постоје као у Српском покрету обнове. Ја мислим да се мора наћи неки компромис између строге партијске дисциплине и људске слободе и савести. Нисам за то да се до краја ограничава слобода, да се људи терају да сви говоре једне реченице, да сви понављају исте мисли, али јесам за слободу у оквиру програма странке.

„СРПСКА РЕЧ“: Пошто су проблеми у опозицији практично проблеми странака, њихове организованости и њихове ефикасности, морамо Вас питати и ово: Ви путујете сада по свету, а у Србији се чују гласови да би можда боље било да путујете по Србији јер се ту одлучује, ту се гласа. Шта кажете на то?

Нико на политичкој сцени Србије није толико пропутовао Србијом, у толико кућа ушао, са толико људи причао, са толико грађана се руковао и пољубио — као што сам ја. Наравно да то није доста, ја морам више и морам се непосредно срести и непосредно разговарати бар са три до четири милиона грађана Србије да бих те људе лично, у непосредном контакту разуверио да нисам ни страни плаћеник, ни убица, да нисам ни монструм, да нисам ништа од онога што се већ годинама говори о мени и да би их упознао шта је Српски покрет обнове, шта је програм Српског покрета обнове.

До сада сам успео да уверим у непосредном контакту неколико милиона људи да ми јесмо Будућност Србије и то је онај непоколебљиви део који је уз Српски покрет обнове, али имам за циљ да до следећих избора обиђем бар још два милиона бирача!

„СРПСКА РЕЧ“: Али, Ви то нећете стићи сами. Шта раде други функционери странке зашто они не путују, зашто се не обилази народ. Зашто се не користе демократске институције као и свуда у свету: Ви знате да се у предизборним кампањама у Америци и Енглеској практикује обилазак сваке куће. Нандидати и посланици иду од куће до куће, од врата до врата... Овде тога нема!

Знам, путују и посланици, путују и функционери, али не довољно, не онако како се путује на Западу. Нисмо имали довољно искуства, учимо се и, сигуран сам да ће овога пута бити боље.

„СРПСКА РЕЧ“: Људи морају да иду да разговарају, за то није потребно никакво искуство! Посланици и други функционери?! Зашто не иду по Србији, зашто не раде

оно што им је дужност и оно што им је посао?!

Стиче се утисак да они који су изабрани у парламенте сматрају да је то богом дана ствар и да не треба више ништа да раде сем да постоје и да опстају на тој функцији.

Извесна лењост у том смислу постоји, али ја не могу рећи да ти људи не путују, не могу рећи да ти људи не држе трибине. Држе их, али недовољно се иде у села, а превише се иде у градове и превише се говори истој публици и истим лицима која су већ убеђена у наш програм. Ми морамо да продремо даље, где нисмо до сада били.

„СРПСКА РЕЧ“: Значи, Ви сте задовољни радом странке?

Странка не функционише добро, мора да функционише много боље и учинићемо све да тако буде. Има финансијских проблема, има проблема разне друге природе, али да се кампања обавља током целе године, а не само непосредно учи избора — то још нисмо научили. И још нисмо сви научили да не постоје грађани ради нас, него да ми постојимо ради грађана и да морамо да идемо, да им објашњавамо и да се излажемо и њиховом незнању, и заведности, срубим... Само тим путем може Српски покрет обнове да дође на власт.

ИЗБОРИ, АЛИ ПОД НОВИМ УСЛОВИМА

„СРПСКА РЕЧ“: Очигледно су у преми нови избори у Србији. Да ли ће то бити крајем године или на пролеће, није извесно, али до њих ће сигурно доћи. Шта Ви мислите о свему томе?

Процењујем да ће ванредни парламентарни избори бити одржани негде у марту или априлу идуће године. У међувремену, биће истрошена још једна влада, нека камуфлажа коалиционе владе социјалиста са демократским снагама у Србији.

А онда ће уследити ванредни парламентарни избори.

Ми се за те изборе спремамо, али на њих изаћи нећемо док се не обезбеде неки услови.

Прво, инсистираћемо да од момента деблокаде Телевизије Србије и од момента прикупчавања Независне телевизије Студио Б на релјеј-систем Србије, мора проћи најмање три месеца до избора!

Други услов ће бити техничка контрола избора која онемогућава крађу, укључујући ту и саме посматраче.

„СРПСКА РЕЧ“: Све сте то тражили и прошле године и на крају сте пристали да изађете на изборе без свега тога. Да ли ће се то поновити?

Не бих рекао да је прошле године тражено све ово. Прошле године, опозиција је, од почетка, захваљујући пре свега господину Леону Коену који се одмах нашао у екипи која заступа ДЕПОС лутала па је инсистирала на потпуно периферним стварима — да ли пропорционални или већински изборни систем — док су ове најважније ствари — телевизија и техничка контрола избора — потпуно запостављене.

„СРПСКА РЕЧ“: Али, упркос томе, ви сте изашли на изборе?!

У року који је одређен за „округлим столом“ за постизање договора, ове главне ствари нису ни дошле на дневни ред и ја морам да кажем да је то испало тако пре свега захваљујући неспремности опозиције. Да смо одмах кренули од правих ствари, имали смо два-три месеца да се договоримо. Нису они нас преварили зато што су способнији и лукавији, изиграли су нас због извесних „рупа“ у нашем преговарачком тиму.

„СРПСКА РЕЧ“: Поменули сте неку коалициону владу са СПС-ом. Да ли то значи да ће и Српски покрет обнове ући у ту владу?

Рекао сам да процењујем да ће то бити нека камуфлажа владе, некаквога демократскога и стручнога јединства. Самим тим што значи да Српског покрета обнове у њој неће бити. Српски покрет обнове би пристао на једну коалициону владу са СПС-ом под условом да демократске снаге имају већину у тој влади и да добију кључне ресоре, битне за укупну демократизацију.

„СРПСКА РЕЧ“: Да ли би у том случају нешто могла да уради та влада?

Могла би да уради много више него што ће то икада да уради једна влада СПС-а. Не може ни једна влада одједном да направи чудо, али те прве кораке вађења Србије из рата и блата та би влада могла да направи.

„СРПСКА РЕЧ“: Значи, уколико СПС прихвати такве услове, ви ћете ући у коалицију?

Мислим да сам био довољно јасан.

„СРПСКА РЕЧ“: А што се тиче ДЕПОС-а, г. Коштуница изјављује да је ДЕПОС мртав, Ви кажете „живео ДЕПОС“ — шта је истина?

Истина је, наравно, ово друго: живео ДЕПОС.

ДЕПОС ЋЕ ИМАТИ НОВЕ ЧЛАНОВЕ

„СРПСКА РЕЧ“: На бољи начин. Он је, ипак, на самртничкој постељи.

На начин да ДЕПОС постане коалиција једног акционог јединства политичких странака демократске оријентације, коалиција странака које ће ујединити декларација о уједињењу, заправо један минимум заједничког програма... Коалиција у којој ће бити много више дисциплине и експедитивности, ефикасности у раду него што је то био случај са ДЕПОС-ом од почетка. Нипошто маратонски, бесплодни, иако пријемчиви разговори и дебате у Француској 7, него активност, пре свега на терену и међу људима.

Да би ово ДЕПОС постигао, он мора да буде превасходно коалиција политичких странака.

Што се тиче тзв. ванстраначких личности, они су добродошли у саветима ДЕПОС-а, на изборним листама, али коалиција политичке странке и нестраначих личности не долази у обзир, сем уколико ванстраначке или нестраначке личности не оснују странку која ће се звати „нестраначка странка“ или тако нешто....

„СРПСКА РЕЧ“: Да ли то значи да ћете поново почети окупљање странака у ДЕПОС, са искључењем нестраначких личности?

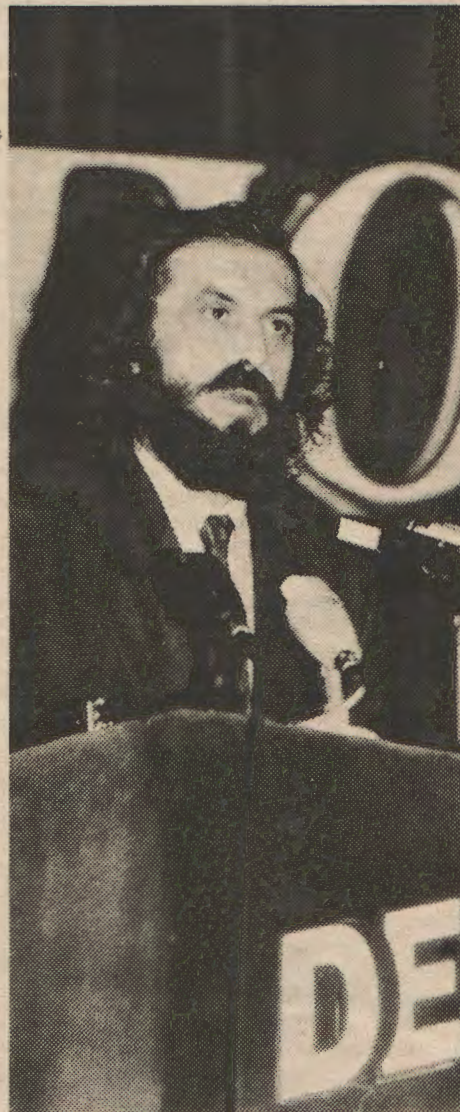
Ни најмање ми није била намера да тако нешто кажем. Био сам врло јасан: нестраначке личности не могу бити партнери странкама, али су оне добродошле странкама.

„СРПСКА РЕЧ“: Да ли та институција нестраначких личности постоји негде у свету?

Не.

„СРПСКА РЕЧ“: А откуда то код нас?

Па, не знам. Вероватно је те људе било страх да се прикључе одређеним политичким странкама или им је таштина говорила да су они важнији од политичких странака. У сваком случају, много би боље било да се од почетка кренуло овим путем, којим се сада мора кренути. Додуше, те ванстраначке личности су се прошли пут појавиле као нека врста паравана под којим би могла једна група грађана једне политичке странке, који у том тренутку нису били политичка странка, да уђу у ДЕПОС. Та група грађана је касније постала политичка странка, захваљујући ДЕПОС-у добила је 20 посланика у Скупштини Србије, и сви ти уступци, и рекао бих, накриво насађивање ДЕПОС-а, били су уступци овој групи грађана, која, чини ми се, сада тера странку да се на политично недостојан начин односи према ДЕПОС-у.

„СРПСКА РЕЧ“: Хоћете ли нам рећи које су то нове политичке странке и да ли ће то уопште бити нове или неке старе политичке странке из ДЕПОС-а, здружене на новим основама?

Све политичке странке које су биле у ДЕПОС-у, странке-оснивачи, требало би да остану у ДЕПОС-у, али зашто ту не имати један Грађански савез, зашто не видети Демократску странку господина Мићуновића, итд. У сваком случају, понуда ће бити упућена свима па, узми или остави! Али, тако да ће врата укључивања у ДЕПОС, све до избора, бити широм отворена свима, под условом да се прихвати декларација о уједињењу и организациони и остали принципи деловања.

„СРПСКА РЕЧ“: Значи, та декларација, ако буде прихваћена на пример и од Српске народне обнове и од Српске радикалне странке, и њима отвара врата ДЕПОС-а?

Говорим о уједињавању демократских снага у Србији. Ја сам савршено јасан.

ЗНА СЕ КО ЈЕ ШЕФ ОПОЗИЦИЈЕ

„СРПСКА РЕЧ“: Да ли очекујете успех са том новом декларацијом, или можда неке опоре?

Отпора ће свакако бити, јер овога чега има у Србији, нигде у свету нема. Један од разлога зашто никако ДЕПОС да заживи, зашто никако опозиција да се удружи да стане испод истог кишобрана је тај што само у Србији није јасно оно што је свуда у свету јасно, а то је да код таквих коалиција улогу првог међу једнакима, дакле практичног неког номиналног шефа уједињене опозиције, преузима шеф најјаче опозиционе странке у савезу. У случају ДЕПОС-а је јасно да је та најјача опозициона странка у савезу Српски покрет обнове.

На жалост, код Албанаца се зна ко је шеф опозиције, код Пољака се знало ко је шеф опозиције, код Бугара се знало ко је шеф опозиције, код Мађара се знало ко је шеф опозиције — једино овде у Србији прва ствар, када се почне разговор о уједињавању опозиције гласи: може, уколико нема шефа опозиције!

То је као кад стварате политичку странку па кажете: ово ће бити политичка странка која неће имати лидера!

„СРПСКА РЕЧ“: Па то се, значи, може десити да се олет на том питању сукобите и да не дође до уједињавања?!

Што се типе СПО-а и мене лично, учинићемо све као што смо и до сада чинили да до овога уједињавања дође. Онима који одбију из разлога таштине, из сујете, да следе принципе какви владају свуда у демократском свету, добише одговор, да су им врата отворена док се не предомисле! И док не прихвате те парламентарне узоре понашања у свету.

„СРПСКА РЕЧ“: Избори се ближе, свађе у опозицији су такође на виду и да ли ће све време предизборне кампање проћи у покушају уједињавања опозиције који ће можда бити и безуспешно, а самим тим и избори неће бити успешни за опозицију?

Не, искуство са ДЕПОС-ом из прошле године значи много. Овога пута циљеви ДЕПОС-а ће бити формулисани неколико месе-

ци пре избора, сви детаљи изборне стратегије, заједничке изборне листе, и време на утврђивању свега тога неће бити трошено у време предизборне кампање. То све ћемо одмах на оснивачкој скупштини решити!

„СРПСКА РЕЧ“: А када ће то бити, у току октобра?

Мислио сам да ће то бити у току октобра, али надам се да ће бити бар у току новембра. До овога извеснога закашњења може да дође због судског процеса који је покренут против мене, а СПО је ипак локомотива ДЕПО-С-а и уједињавања.

УКИДАЊЕ САНКЦИЈА — СПАС ЗА НАРОД

„СРПСКА РЕЧ“: Да ли имате намеру да путујете даље? Путовали сте у Грчку, Француску, Енглеску, Холандију... Шта Вам је даље у плану и шта сте причали на тим путовањима, о чему сте разговарали?

Где ћу даље? Путоваћу свуда, и преносити истину о демократској Србији.

Непосредно следе посете Сједињеним Државама, Русији, Француској, Италији, и да не набрајам. Свуда куда идем, приман сам на државном нивоу, врата су ми широм отворена и свуда упознајем моје саговорнике са снагом демократских странака у Србији, која њима није била довољно позната. Морам рећи да су зачуђени када сазнају да је око 400 хиљада младих људи из Србије побегло од овога рата! Морам признати да су зачуђени и када сазнају за све акције које је демократска опозиција водила, а нарочито када сазнају за услове под којима ради та демократска опозиција Србије, без материјалних средстава, прогоњена, затварана, сатанизована од власти, од државне телевизије, под блокадом медија!

Податак да се целокупна имовина Српског покрета обнове, као најаче опозиционе странке, састаји се од једнога аутомобила за свет је, рецимо шокантан. Када то све сазнају, онда почињу заправо и да се диве тој демократској опозицији Србије и да је називају „осмим светским чудом“!

Ја сам недавно био у Великој Британији, где сам представљао Српски покрет обнове на конференцији опозиционе Лабуристичке партије. И морам вам рећи да није било ни једног говорника који није жестоко, да жешће не може бити, нападао господина Црна Мејора и позицију, односно владу, али је то све телевизија британска преносила директно! Господин Смит је био на насловним странама и опозиционих и позиционих новина. Када сам се срео са господином Смитом и када сам му испрчао да у Србији од тога ништа и ничега нема, и када сам га питао да ли би могао да рачуна на победу против торизеваца под условом да нико у Британији не може да сазна (ни преко телевизије, ни преко штампе) шта то господин Смит говори, за шта се он то залаже, и када би државна телевизија њега, уместо тога директног преноса, називала издајником, немачким или московским плаћеником, а он не би био у стању да одговори на те лаже и да их демантује — значи када сам га питао да ли би под тим условима могао да рачуна на победу против торизеваца, он ме је гледао запрепашћено. Признао је да просто не може да верује да постоји таква

држава, таква Катанга у којој се на тај начин односе према опозицији, као што је то Србија!

„СРПСКА РЕЧ“: Али Ви сте се ипак тамо борили за скидање санкција Србији, за, практично, интересе владајуће странке?

Ја сам се борио за укидање санкција противу Србије, противу српске државе и српскога народа. Нисам ја заговарао скидање санкција Социјалистичкој партији Србије и Српској радикалној странци. Таман посла!

Странке долазе и пролазе, појединци долазе и пролазе — држава наша и народ наш ваљда треба да су вечни!

— Стварно не разумем ту логику: уколико се борите за скидање санкција — борите се за интересе режима! Ја се борим за интересе народа.

Свуда на Западу објашњавао сам да су те санкције управо погодиле опозицију, погодиле су народ невини који пати, док режиму баш не фали ништа! Људи режима лете са београдског аеродрома у свим правцима. Полиција је обученија и ситија него што је икада била, не фали им пендрека, на телевизији се лаже више него што се икада латало, ратни профитери и мафијашци су још и санкције искористили да би се додатно обогатили и опљачкали овај народ...!

Ако се ово исприча људима на Западу, онда они почињу да схватају да те санкције треба укидати, не због тога да би се спасавао режим, него да би се спасио народ! Да би се помогло народу.

Немојте ми сад рећи да, ако година буде сушна, а ја зажелим да падне киша на српска поља и жита, готово молим Бога да да кишу Милошевићу и Социјалистичкој партији Србије!!!

ЦРНА ГОРА ЈЕ ДРЖАВА

„СРПСКА РЕЧ“: Ипак, Запад не разуме све то што Ви причате, нити до њега допире захтеви за скидање санкција. Нема никаквог изгледа да дође до укидања тих санкција пре него дође до мира у Босни, пре но што се демократизује Србија. Значи да Запад сматра да је и народ крив за ситуацију у Србији, јер се не буни довољно. Шта Ви кажете на то?

Одмах да кажем, сигуран сам да би победом демократске опозиције у Србији санкције биле скинуте тотално и преко ноћи. А друга је сада ствар што Запад не може, са његове тачке гледишта, да скине санкције у тренутку кад Србија није демократска и кад та демократска опозиција није на власти, јер би режим — тако бар говоре на Западу — то покушао да представи народу као уступак режиму! И да се тиме учврсти. Било како било, Запад је поставио лествицу, она се мора прескочити... Санкције ће се скинути кад Србија постане европејска. Србија ће постати европејска кад добије европејске институције: парламентарне, полицијске, судске итд.

То не значи НИКАД, то само значи да ћемо чекати онолико дуго колико овај режим буде спреман и буде у могућности да игра руски рулет у главу и у будућност Србије!

„СРПСКА РЕЧ“: Противили сте се Женевском споразуму. Због чега и да ли су Вас на Западу разумели?

Тај споразум је легализација етничких чишћења и геноцида почињеног од све три стране над све три стране у БиХ. Верска и етничка мапа је пре рата била као сплет дугиних боја, као тигрова кожа. Само западна Херцеговина, десно од Неретве, није била верски и етнички шаролика. Због тога Програм СПО од почетка инсистира на етничкој недељивости четири петине територије БиХ. Ти простори, доминантно насељени православним и муслиманима, могу се делити на регије, на кантоне, али не на етнички чисте државе. Решење је, по Програму СПО, да тај православно-муслимански део БиХ ступи у државни савез са Србијом, Црном Гором и Вардарском Македонијом. Неважно је хоће ли то бити конфедерација, федерација или нешто треће. Важно је да као људи живимо заједно и једни поред других, да државне границе постоје на мапама, али не и на терену.

Ако не можемо да живимо заједно са муслиманима у Херцег-Босни, онда не можемо са њима живети заједно ни у Србији ни у Црној Гори. Ни са њима, ни са Албанцима, ни са Мађарима, ни са Бугарима...

Иначе, на Западу разумеју све ово али је, по њима, Женевски споразум само привремено решење да се прекине рат.

„СРПСКА РЕЧ“: Шта мислите о предлогу Караџића о уједињењу свих српских земаља?

Од тог уједињења које је логично, бојим се да неће бити ништа ако буде спровођено по „пројекту“ са Пала.

Нема уједињења док матица, док Србија и Црна Гора, не постану демократске. Нема уједињења декретима и силом, него уз магичну моћ снажне економије, развијене демократије и међународне афирмације, пре свега, Србије и Црне Горе. Пијемонт је у Тополи и на Цетињу, а не нигде друго. Тако је вазда било и не може ни сада друкчије.

„СРПСКА РЕЧ“: Значи ли то да је Црна Гора део Србије?

Краљ Никола је 1910. добро рекао: „Срби јесмо, србијански срез нијесмо.“ Историјски, Црна Гора је Спарта, а Србија је Атина. Црна Гора је држава, као и Србија. Мисли наопако свако онај ко има амбиције да укине Црну Гору као државу и да је претвори у било који регион или покрајину. Ти планови неће проћи. Не дам Црну Гору на исти начин на који не дам ни Србију.

„СРПСКА РЕЧ“: Колико несрећа у Русији утиче на нашу несрећу?

Нама је комунизам пренет из Москве и Срби су то горко пиће прихватили масовније него ико други у бившој Југославији, и то само због тога што је то била „роба“ из Русије. Више од 95 одсто Срба који су кренули за петокраком учинили су то не због Карла Маркса него због Русије, због наивног поистовећивања власти у Кремљу са „мајком Русијом“ и са православљем.

Хоћу да кажем: Тек када комунизам дефинитивно постане прошлост у Москви, умреће коначно и међу Србима. Буди наду чињеница да се догађаји у Москви крећу у овом смеру.

ДА ЛИ ЈЕ РАЗЛАЗ СА ШЕШЕЉЕМ РАЗЛАЗ И СА ПОЛИТИКОМ РАДИКАЛА

ЗАШТО ЋУТИ КЕРТЕС?

Уколико нико не буде, у складу са Уставом и законима, послао јединице које ће спречити „цивилизовану размену становништва“ (Шешељева дефиниција за исељавање Хрвата из Срема), уколико МУП Србије не реагује на сваку пријаву претњи или насилног усељавања у станове проскрибованих — биће јасно да је Милошевић одбацио Шешеља само као могућег ривала, али не и његову политику. Уосталом, могао би опет затребати. Прилике за то већ се стварају.

Пише: Гордана ЛОГАР

Сукоб, ако је уопште реч о томе, између СПС и СРС или између Слободана Милошевића и Војислава Шешеља допушта варијације на разне теме. Од тога докле ће сукоб ићи, да ли ће се брзо завршити и нарочито на који начин до тога — да је случај заувек окончан и да би већ унапред могао да буде као победник проглашен председник Србије као „залеђе-и“ лидер Социјалистичке партије.

Има, међутим, нешто што нико није пропустио да каже, а то је да свака оптужба против шефа радикала заправо јесте истовремено и признавање СПС да је то била и њихова политика. Иако овај прилаз има велику специфичну тежину, на значају је истински добио изјавом самог Шешеља (тонском, радијском) „да је то све као у огледалу“. Мада неке људе (углавном мањину) то није изненадило, остаје да се закључи да то и званично јес-

те била заједничка кухиња и ма шта да су разлози СПС да главног куvara избаце на велика врата основно је пратити развој сукоба и нарочито на чему ће се завршити.

Одбацивање Шешеља не мора да значи и одбацивање Шешељеве политике, као што ни хапшење двојице министара из Шаиновићеве владе није био тек почетак обрачуна са обима који су, привилеговани својим политичким позицијама, ипак стицали нешто незаконито само за себе. Иако је било икога ко је веровао да би тандем Михајловић — Влаковић могао да заврши на начин на који су се са својим политичарима, додуше после више деценија, обрачунали Италијани, био је у најмању руку наиван.

Ствари могу да се заврше и са Шешељем без икаквих даљих подухвата који би одиста могли да олакшају живот овдашњем становништу доведеног од шефа радикала у питање, било због „несрпског“ порекла, било због „издаје српске ствари“. Уколико, дакле, нико из одговарајућег ресора не буде по-

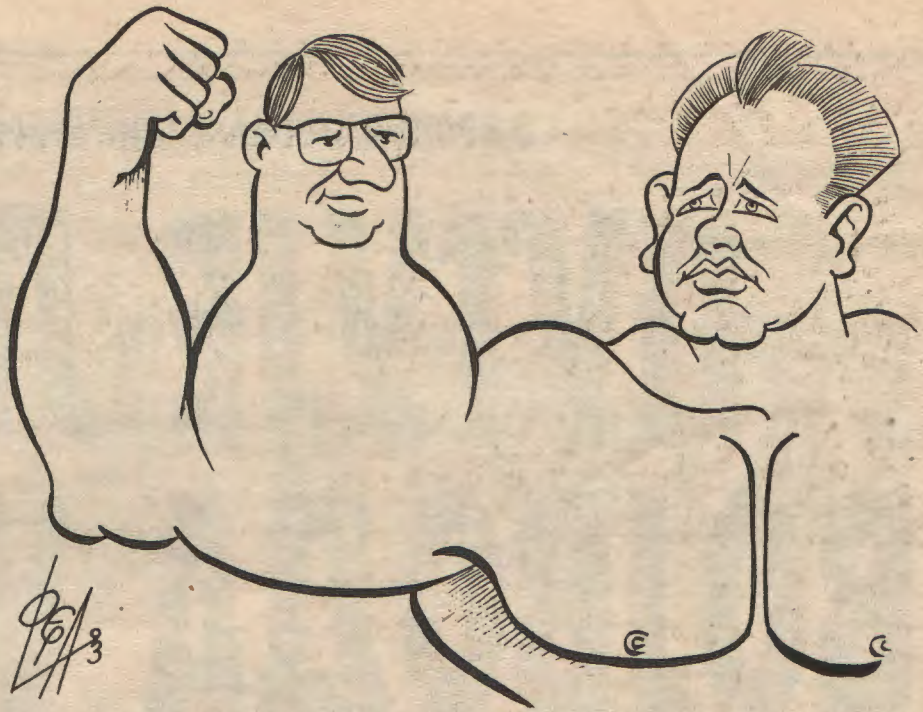
слао, у складу са Уставом и законима, јединице које ће спречити „цивилизовану размену становништва“ (Шешељева дефиниција за исељавање Хрвата из Срема), уколико се не буде стао на пут — одговарајућом акцијом МУП на сваку пријаву претњи или насилног усељења у станове проскрибованих — биће јасно да је председник Србије само одбацио Шешеља као могућег ривала; али не и његову политику.

ШЕШЕЉ БИ МОГАО (ЈОШ) ДА ЗАТРЕБА

Да се ствари могу тако завршити најбоље сведоче празне фразе подршке изјави СПС против радикала, где се јасно открива да његово деловање њима није било непознато док је било корисно. На који начин се, међутим, не гарантује безбедност онима које је шеф радикала доводио у питање. Доказ више је што сам Шешељ ни у једном тренутку досад није довео у питање не само председника Србије и неко његово лично „издајство“ радикала, већ ни господина Кертеса за кога је јавна тајна да је радикалима био веома близак учествујући у заједничким акцијама.

Више од свега на сумњу упућује Шешељева изјава да се бар једном до два пута месечно састајао са председником Србије и да су се, упркос неким разликама, углавном договарали, правили неку врсту уговора — „ја теби, ти мени“. Шешељ каже: „да не бисмо дирали Шаиновића, ми смо прихватили да склонимо Ћосића“.

Можда би приликом оваквих тврдњи шефа радикала требало имати и дозу опрезности, јер факта нису његова највећа особина. То се најбоље видело кад је тврдио да је Хрвате у Петроварадину где иначе живе више од три стотина година населио нико други до — Анте Павелић. Али, његове неистине су очигледно биле веома плодноне за скривену политику и Социјалистичке партије кад је реч о „цивилизованој размени становништва“. Зато је више на дневном реду политика у којој су се две странке слагале, него разлаз који се сада тако очигледно, промовише, али на

већ виђен начин. То никако не обезбеђује сигурност за све „хрватске, муслиманске и српске жртве“ сарајевског политиканта“.

До које мере то може да буде празан балон за становништво које се осећа угроженим на сто начина, видеће се после најновије резолуције Савета безбедности која се односи на Републику Српску Крајину у Хрватској. После става Савета безбедности да то јесте део хрватске државе, Шешељева „помоћ“ би опет могла да буде од користи. Његови људи, макар их не било у великим бројкама, опет би — као „добровољци“ и паравојне формације — могли да обаве неки користан посао за владајућу странку у Србији. Разлог за то не би неминовно морала да биде идеја Велике Србије, већ пропагандни слоган (чак изборни ако до избора дође) о помоћи Србима ван Србије. у том случају, СПС би могао да се очува као неко ко није упетљан у акције које Савет безбедности не одобрава, али не елеминишући овдашњу Шешељеву политику, могао би да се покаже као неко ко не може да спрећи „добровољце“ да одбране ма колико удаљену „српску земљу“ и што је још важније — да их, кад буде потребно, поново прогласи фашистима и оптадницима и људима зрелим за суђење ратним криминалцима. У том случају, како предвиђају досадашњи прописи међународног права, радикали би могли да се нађу пред судијама СРЈ уместо пред Међународним судом поравде у Хагу.

МНОГО ВИШЕ ОД ПАДА

У жељи да са Србије буду скинуте санкције, СПС и сам Милошевић могли би да понуде међународној заједници „кључног кривца“ за сва недела, најпре она у Босни, а затим и у Книнској крајини.

Овај прилаз, мада није искључен, зависиће у многоме од понашања самог Шешеља, његових веза са Караџићем и, у крајњој линији, са Хаџићем. Уколико се Караџић одлучи да пригрли Шешеља и јавно, а уз одлуке и да на неки начин одиста „бране српску Крајину“, ставари би за Милошевића могле да буду крајње непријатне. Међународна заједница, до грла већ увучена у југословенски конфликт

можда више не би била тако сигурна да је Милошевић једини „јак човек“ који је уз то, изненада, постао миротворац. Без те подршке или са нешто блажом него што је досад председник Србије имао, ствари би могле крајње да се компликују. Више за Србију и српски народ, него за самог Милошевића који увек може да нађе начина да се из постојећег нестабилног стања извуче. Санкције дефинитивно не би биле скинуте, а онда би — уз ослабљеног председника Србије — и Косово могло да букне, чак и ако то није циљ албанског председника Сали Берише.

Управо због свега тога, напад СПС на Шешеља је много више од пада или опстанка Шаиновићеве владе, доласка неке друге у којој би и опозиција имала своју улогу. Иза радикала и социјалиста има толико много заједничких акција (недела на штету свих зарађених народа а посебно српског да би свака опозициона странка која не жели да по сваку цену „подели власт“ (какову и у којем тренутку и са којим циљем) морала да остане по страни.

Шешељ и Милошевић из свега морају да изађу сами, са свим последицама које произлазе из њиховог досадашњег савезништва. Поготово што не постоји варијанта у којој би било ко из опозиције могао било чиме да, у садашњем савезништву са СПС и радикалима, макар мало олакша живот унесрећеном становништву, а ратним профитерима ствари и тако иду добро. Докле се стигло, можда више и од редова и беде, сведоче Шешељеве речи да се његова странка развила са покојним чланом Војином Вулатићем, „јер је украо из партијске касе две хиљаде — немачких марака“. То је, иначе, она Шешељу омрзнута немачка, „геншеровска“ валута, у којој се обрачунава свакодневица српског народа за чије се „национално питање и очување“ вођа радикала борио раме уз раме са владајућим социјалистима. Захваљујући њима, дакле, народ је ту где јесте, а изгледа да ће бити још дуго.

О КРОКОДИЛИМА И АЛИГАТОРИМА

Пише:
Коста ЧАВОШКИ

ПУТУЈЕ ЛИ ВОЈВОДА У ХАГ?

Има политичара који не бирају савезника већ се уорачују са сваки од кога у датом тренутку имају користи. Такви су Слободан Милошевић и Војислав Шешељ. Априла 1984. Слободан Милошевић је био председник Градског комитета Савеза комуниста Београда када је градска полиција упала у изнајмљени стан Драгомира Олујића (Кнез Милетина 40), у којем је Милован Ђилас држао предавање, и том приликом, поред осталих, ухапсила и Војислава Шешеља. То је још тада за Шешеља морао бити знак да је он на једној, а Слободан Милошевић на потпуно супротној страни, које се тешко могу помирити. Ортакљук српских социјалиста и Шешељевих радикала

Године 1991. Шешељ је то болно искуство са београдском полицијом једноставно заборавио, да би потом започео, најпре вешто прикривену, а потом и потпуно отворену сарадњу са Слободаном Милошевићем и његовом странком. Први њихов ортачки потез био је излазак Војислава Шешеља половином 1991. на допушке изборе у Раковици, после смрти Миодрага Булатовића, дотадашњег социјалистичког посланика. Том приликом социјалисти су истакли безначајног кандидата, а у потаји свим силама подржавали Шешеља, не би ли тако наудили демократској опозицији. Потом је Шешељ за узврат скоро годину и по дана, као наводни опозиционар, хвалио патриотизам Слободана Милошевића, а критиковао неспособност и неморалност опозиције. Био је то почетак на изглед плодне сарадње. Слободан Милошевић је у Шешељу нашао човека који је за њега обављао прљавији део посла у редовима опозиције, а Шешељ је заузврат добио привилегован наступ на државној телевизији.

После децембарских избора 1992. сарадња српских социјалиста са Шешељевим радикалима преобратила се у својеврсну коалицију. Већ на првој конститутивној седници Народне скупштине Србије они су отели демократској опозицији пет посланичких мандата у Већу република и ортачки их поделили својим

У журби да Шешељу што тежа дела ставе на терет, владајући социјалисти су сметнули с ума да ће их одмах свако запитати како су могли, што тајно што јавно, да скоро три године сарађују са човеком који је не само „оличење зла“, већ, по њиховом сазнању, и „ратни злочинац“.

припадницима. А потом су Шешељеви радикали гласали за Контићеву и Шаиновићеву владу и њихове буџете, а тиме и званично прешли у владин табор.

Иако их је заједнички противник — демократска опозиција Србије — присиљавао да се држе један другог, ортакљук Слободана Милошевића и Војислава Шешеља од самог почетка носио је у себи клицу раздора. Посреди је њихово незајакљиво властољубље које не трпи никаквог такмаца или супарника. Једна афричка пословица каже да не могу да живе два крокодила у истом рукавцу. То исто се може рећи и за Слободана Милошевића и Војислава Шешеља. Обојица су ауторитарне личности које су неспособне за прави дијалог, равноправну сарадњу и уважавање туђег достојанства и другачијег мишљења. Једина разлика међу њима је у томе што је Милошевић своју ауторитарност већ у пуној мери испољио, док Шешељ за сада беспоговорно влада само својом странком.

РАСКИД ОРТАКЛУКА

Стога савез ових двеју ауторитарних и властољубивих личности није могао бити ду-

гог века. Први знаци унутрашње неслоге у редовима владајуће коалиције појавили су се оног часа када је Шешељ, осетивши снагу свога положаја, почео од владајућих социјалиста да тражи све више и више. Ови су, међутим, врло брзо схватили да чињење уступака Шешељу само повећава његове апетите, те да се томе једном за свагда мора стати на пут. То их је и навело да 28. септембра ове године, за многе потпуно неочекивано, јавно нападну Војислава Шешеља.

Оно што, међутим, највише изненађује јест тежина недела која владајући социјалисти стављају Шешељу на терет. То су следеће оптужбе за:

- „осионост и криминално насиље“;
- пружање заштите ратним профитерима;
- пропагирање и помагање криминалаца и ратних профитера;
- „формирање паравојних формација на подручју Републике Српске Крајине и Републике Српске“;
- ратни злочини које су Шешељеве паравојне јединице починиле „над цивилним становништвом и хрватским и муслиманским и српским“;
- „криминал у коме су Шешељ и његови сарадници учествовали“.¹⁾

У овом саопштењу владајућих српских социјалиста нису изостале ни тешке осуде Шешељеве личности. За њега је речено да је „сарајевски политикант“ (квалификација коју је својевремено изрекла Мирјана Марковић) и „оличење насиља и примитивизма“, да би се потом позвао „у борбу против зла које персонализује Шешељ“.²⁾

У журби да Шешељу што тежа дела ставе на терет, владајући социјалисти су сметнули с ума да ће их одмах свако запитати како су могли, што тајно што јавно, да скоро три године сарађују са човеком који је не само оличење зла већ, по њиховом сазнању, и ратни злочинац. Ова друга оптужба је можда наговештај да ће Војислав Шешељ ускоро путовати у Хаг, то јест да је Слободан Мило-

шевић наговестио лорду Овену да би војводу Шешеља радо изручио међународном кривичном суду у Хагу. Једно је, међутим, извесно: ако се иоле држи до озбиљности властитих речи, не могу се Шешељу стављати на терет ратни злочини, а да се потом ништа не предузме.

Нема, дакле, никакве сумње да је Слободан Милошевић одлучио да се отараси Шешеља за кога би, баш као и за оног Шекспировог јунака, сада могао рећи: Црнац је одслужио своје; Црнац сада може да иде, ако треба, и у затвор. Тако то бива у полицији која почива на потпуној моралној безобзирности. Пре само две године Милошевић је, по властитом признању, од свих опозиционих првака највише ценио Шешеља, да би, после плодне сарадње са његовом странком, у њему открио оличење зла.

ШЕШЕЉЕВ ОДГОВОР

„Додуше, још увек се подозрева да раскид Слободана Милошевића са Шешељем није неопозив, али нас жестина напада и тежина оптужби наводи на помисао да помирење није више могуће, поготово ако је Слободан Милошевић уговорио са лордом Овеном изручење Војислава Шешеља Међународном кривичном суду у Хагу. Зато се са највећим занимањем очекује Шешељев одговор. Иако је у првом тренутку реаговао сметено и помирљиво, избегавши да ишта лоше каже о Слободану Милошевићу, нема никакве сумње да ће Шешељев одговор бити жесток.

Као типичан пример Шешељевог обрачуна с политичким супарницима може да послужи његова недавна реч у Скупштини југославије о Десимиру Тошићу. „Ми знамо одавно да је Десимир Тошић велики лудак и још већи покварењак, огрезао у масонским и шпиритским круговима. И читавог свог живота се борио против српског народа... Мени се заправо мало гади — вајка се Шешељ — „кад после њега изађем за исту говорницу“.» Мало ко ће пропустити да се запита шта је то навело Шешеља да с толико срџбе и злобе говори о човеку који је од њега бар тридесет година старији. Одговор је неочекиван: то је добро којим га је Тошић задужио. Током Шешељевог тамновања у Зеници Тошић је објавио у Енглеској његов спис „Шта да се ради?“ због којег је осуђен на вишегодишњу робију. И уместо да му буде захвалан, Шешељ је у неколико наврата блатио и опањкавао Десимира Тошића; као да је хтео да стави до знања да увек замрзне онога који му је неко добро учинио, нарочито ако није у стању да том свом добротиницу неким другим добром узврати. Ако је Шешељ склон да тако ружно говори о једном од својих бројних добротиница када је био у невољи, шта се тек може очекивати да ће рећи о Слободану Милошевићу кога је скоро две године јавно подржавао и као великог родољуба хвалио, а да је од њега заузврат добио само мрvice са трпезе власт. И какав се тек излив мржње према Слободану Милошевићу може очекивати од човека који је био присиљен да га хвали не би ли тако доспео на јавну сцену. А како би Војислав Шешељ при том могао да изнесе на видело и читав низ компромути-

ћих података о мешетарењу и закулисном деловању Слободана Милошевића (о трговини нафтом, оружјем и људским животима и да не говоримо), није искључено да му овај на одговарајући начин узврати или га чак предухитри. Уосталом, то и не би било изненађујуће у времену када несреће нису више реткост, а људи се већ свикли на учестало насиље.

Када су једном приликом радознали новинари упитали Мусолинија какав је његов политички програм, он је одговорио: „Наш програм је врло једноставан. Ми хоћемо да владамо Италијом“. Таква „једноставност“ управо је својеврсна обојница наших јунака: како Слободану Милошевићу тако и Војиславу Шешељу. Једина разлика међу њима је у томе што је Милошевић већ остварио свој програм, док је Шешељ још далеко од тог циља. А из ове разлике природно је проистекао и раскид њиховог привременог савезништва. Већ на почетку своје владавине Хитлер је своје почетне коалиционе ортаке упозорио: „Тамо где смо ми, нема места за друге“.» Слично прећутну поруку упутио је ових дана Слободан Милошевић Војиславу Шешељу, стављајући му до знања да може да поднесе само привремене сапутнике; никако трајније савезнике. И то је наука који мора имати на уму свако ко данас, говорећи о новом фронту демократских снага против фашизма, покушава да се домогне Шешељевог места у коалицији са Милошевићем.

Планинари који се успињу на највише врхове добро знају: што је већа висина то је већа усамљеност. Тако је и са неограниченом влашћу која не трпи такмаца. Таквом влашћу у овом часу располаже Слободан Милошевић, док је на њеним стрминама досад планинарио Војислав Шешељ. Успињање је, међутим, опасан посао, — опаснији од седења на врху — па мала неопрезност може довести до велике несреће, поготово када се стане на клизав и несигуран камен. Шешељ није презао од тога, држећи се оне фашистичке пароле **вивере перицолосаменте** (живети опасан живот). Зато и сада упире поглед ка самом врху, а не обазире се на понор испод себе.

НАПОМЕНЕ

- 1) Политика од 29. септембра 1993.
- 2) Ibidem.
- 3) Реч Војислава Шешеља 22. септембра 1993. са говорнице у Скупштини Југославије забележена на видео траци.
- 4) Jacques Delarue, Хисторија Гестапоа, Загреб, „Епоха“, 1966, стр. 145.

ЦЕЛАТ ОСТАЈЕ ЧИСТ

Трагика вартоломејских ноћи је изгледа неумољива у својим понављањима. Она је само негде болнија, а негде мање болна. Догађало се да из ње настану или се њоме некако заврше дубоке поделе у читавим националним бићима, али је знала и да се задржи у оквирима међустраничких или чак обрачунавања унутар једне странке. Овако или онако ту трагику ретко када да је пожелео, а још више да је њоме хтес да се користи колико-толико разуман, трезвен носилац владалачке и политичке моћи. Зла коб тих систематских насиља на граници безумља била је и изгледа остала и даље изазов за моћнике помрачених видика. Ово поготову онда када се истребљењима неистомишљеника и противника приступало у преломним тренуцима у којима није било никаквих других изгледа да се апсолутна власт одржи у рукама њених заљубљеника. Тада је помраченост и скученост свести просто гурала зачетнике изгинућа у бруталност којом су владали једино најнижи нагони одржавања по сваку цену. Обзири, моралне кочице, реалне процене о последицама и могућостима њиховог избегавања одбациване су без двоумљења.

Савремени тоталитарни системи остају доследни једној опакој навици сличних система новијег доба из којих су уосталом и поникли. И за њих, као и за њихове, претходнике власт је сигурна једино онда када око њих нема ни близу иоле снажног опонента, а да се не говори о опонентима чија снага доводи у питање положај властодржаца. Параноичне море тада достижу врхунац. Оне су извор трајних процеса стварања непријатеља, пре-наглашавања опасности његових намера и битних својстава, све до медицинског феномена да такви непријатељи остају непрекидно будни, да су виновници сваке недаће грађана, чиме се на њих пребације свеколика одговорност за највеће промашаје и непромишљености саме власти. Онда долазе ликвидације: појединачне, групне, масовне. Организују се у налетима ради учвршћивања осећања страха код свакога ко би и помислио да се супротстави или чак да посумња у исправност и надахнуће званичне власти, а онда постепено преводне у дуготрајна мрцварења и жртава и осталих грађана који нису непосредна опасност коју ваља отклонити истим поступцима и средствима, али и за њих остаје наглашена могућност подвођења под исте категорије непошудних. У муку који влада, у коме нико не сме да се огласи и евентуално протестује, свевласт обавља своје прљаве насилничке послове без икакве контроле, без одговорности пред било ким, најмање пред савешћу и правдом.

ЛИКВИДАЦИЈЕ НЕИСТОМИШЉЕНИКА

Тако се Хитлер у једном даху ослободио оданог сапутника у походу на власт — капетана Рема. Стравична опомена за сваког другог, ко би дао и најмање повода да се посумња у

У овом часу опозиција одлучује о почетку грађанског рата у Србији. Да ли су свесни тога?

Пише:
**Владан
ВАСИЛИЈЕВИЋ**

његову приврженост идејама Хиљадугодишњег Рајха. Та опомена није никада заборављена. Ипак, сенке концентрационих логора, свуда и стално присутних доушника и немилосрдних народних судова стално су одржаване. Немци су их били свесни на свој начин, остали свет их је постепено увиђао као дугогодишњи непрекинути злочин, дугу, предугу вартоломејску ноћ многих обесправљених народа Европе. Слично је чињено и у бизишесу СССР. После великих процеса којима су покривана, колико-толико формално, безочна политичка убиства и противника и следбеника који су се по несувислим проценама властодршца поколебали, настали су Гулази са свим својим страхотама. Слично је било и на тлу некадашње Југославије, од 1942. па са мањим прекидима све до година њеног жалосног краја.

Брижљивија упознавања са оваквим појавама, посебно у југословенској пракси, а исто је и са осталим тоталитарним срединама пре и после Другог светског рата, наводе на нека размишљања која нису без значаја и за садашњи српски тренутак.

„Лева скретања“ у зиму 1941/1942. године и терор настављен 1944/1945. године, нарочито у Србији, послужили су као незамењиво средство за освајање и учвршћивање власти Ј. Броза и његових истомишљеника у крајевима у којима идеја коју су обмањујући све око себе проповедали никада није имала плодно тле да заживи. За такве подухвате није имало толико потребе на другим странама. Тамо је већ почињени злочин, опростен без икаквог осећања гриже савести постојао сигурна залога недвосмислено испољаваног подаништва у најгорем смислу те речи.

Тврдокорни су поделили судбину одбеглих припадника националних покрета из Србије у карстним јамама Кочевског Рога, где су „моверници“ доказали своја суштинска преображавања, понављајући већ више пута почињена злодела у име једне друге идеологије. А онда су дошли на ред саучесници властодржаца у свим тим злочинствима.

Довољно је било да се забораве и да испоље извесне знаке колебања, који су иначе били логичка последица свих претходних индоктринација. Дошла су страдања која су каткад превазилазила све што се до тада чинило да је у стању да смисли човек у наступима окрутности и неконтролисаног подавања нагонима. Жиг срама, отпадништва и неверства који је остајао после свега, ако се и када преживи пакао, представљао је додатну и најтежу казну и посебно подмукао начин настављања са насиљем у сврху опомене и грешницама и верницима који би могли да заблуде. Временом ће ликвидације неистомишљеника постати суптилније. Смањиће се физичке патње, нестаће класични концентрациони логори. Али то никако не значи да ће нови поступци и нова средства бити мање болна. Чак се може сматрати да су и болнија у извесном смислу. Систематска срамотења, искључивања из јавног живота жигосаних неверника и неуморно указивање на њих као на људе који не мисле добро својој средини, доносила су за кажњене често много већа искушења и недоумице. У таквим искушењима недоумице су не ретко разрешаване и подизањем руке на самог себе. Целат је остајао чист.

НЕКУЛТИВИСАНО ОПТУЖИВАЊЕ

И управо у том чистунству целата уочава се још једна особина зачетника тих непрекинутих обрачуна са политичким опонентима у пре свега тоталитарним системима. Новостворени грешник није нико други него онај, односно они који су упорно следили власт, били њен део, њени носиоци, спремни да у њеном интересу подједнако душно изврше и добро дело, ако је тако нешто у тим системима уопште могуће, и најтеже злочинство. Њих је створила власт. Они су огледало свих њених мана и врлина, опет уколико их и када их има. Понашање за које евентуално бивају оптужени у датом часу и онда до уништења, физичког или неким случајем само политичког, није ништа друго до понашања настало на образцу утврђеном од стране тужиоца и прогонитеља. Несношљива мучнина настаје при самој помисли са колико лукавства и подмуклости власт навлачи себи образину свеца, мада је огрезна у највећој огрешења и о право и о морал, у потпуности их уништавајући зарад својих себичних и неподмирљивих прохтева, претварајући отпаднике и непоузданике у оличење највећег зла, у ствари њеног сопственог.

Та ретко виђена вештина брзих преображавања и мимикрија без краја краси и леви и десни тоталитаризам, али по свему судећи

тек данас и овде, на овом уклетом српском тлу достиже размере које доскора готово и да нису могле да буду наслућене. Најпре по некултивисаности наступа у оптуживању и обмањивању, а затим и по жестини страсти са којима се улази у обрачун, при чему се уопште не води рачуна о потребном и непотребном броју жртава, с обзиром на постављени политикантски циљ, што значи да последице које наступају за далеко шири круг лица, па и за целу средину у којој се трагикомедија догађа, не занимају, нити забрињавају актере догађаја који одлучују о његовом исходу.

Конференција за штампу СПС, одржана 28. септембра 1993. године недвосмислено је потврдила постојање провереног начина у обрачунавањима властодержаца са истрошеним, до краја искоришћеним и због тога непријатним и опасним следбеницима и савезницима, чија бестијалност никако не би смела да остане опомена само за непосредно угрожене, већ и за сваког другог ко озбиљно рачуна да се као доследан и сталан опонент власницима супротстави њиховим неуспесима и даљем уништавању земље. Ове тим пре што до сада нису извучена никаква наравсученија, иако је исти поступак поновљен у више наврата.

ИЗ КРША У СКУПШТИНУ

Економско безнађе, неморалност као образац свакодневног понашања, криминализација друштва од врха до дна, пљачка грађана који су доведени до понора социјалне беде из кога је повратак толико тежак да се неминуовно у њега и сумња, па добрим делом и гурнути у тај понор, обешчашћивање за дуга времена целог једног народа, коме су убице и злочинци одређени за предводнике на силу и уз несхватљиве лажи, истребљење читавих етничких група и стављање других у гета под најнехуманијим условима за живот и под сталном војном и полицијском принудом, значи у стање потпуног обесправљења, чему су изложени и припадници целог српског народа, учинци су политике и владања С/К/ПС од 1987. године до данас.

У тренуцима неизбежног посустајања и губљења даха у остваривању њихових рушилачких програма од којих се не одричу, без обзира на већ постојеће огромне жртве, нашили су подршку, односно одлучили су се да

прихвате понуђену руку спасења коју су им пружили председник СРС и његови следбеници. Једино тако су могли да преживе авантуру у коју су се упустили у јуну 1991. године као један од кључних чинилаца насилног растурања некадашње Југославије, трошне творевине која и поред трошности није смела да буде непромишљено срушена на мах, већ је морала да буде поправљена и преправљена плански док се не добије трајније решење за све који су је насељавали. Још више је социјално-демократско преживљавање на власти било у питању децембра 1992. године. И тада су радикали имали одлучујућу улогу. А могли су да имају ту улогу захваљујући управо подвалама и злоупотребама из владајуће С/К/ПС, а дужевременом узајамном односу потпомагања и саучествовања у спровођењу блиских им виђења (тачније истоветних) у многим стварима око владања и одржавања идеја о Великој Србији и јединственој држави свих Срба, коришћењем сваког, дозвољеног и недозвољеног, средстава.

ОДГОВОРНОСТ ОПОЗИЦИЈЕ

Било је у тој завери против демократизације Србије веома складног допуњавања, симболизованог на посебан начин резултатима допунских избора у Раковци који су на поразу једног од ретких чистих демократа на српској политичкој сцени увели у српски назови парламент сировог насилника лишеног било каквих скрупула, сировог примитивца с херцеговачког крша који није имао ничег заједничког са средином о чијој је судбини ваљало да одлучује. Старији члан завере је ковао планове у засенцима, вешто се прикривајући и пред грађанима у сопственој земљи и пред светском јавношћу. Разарао је и националну економију и жртвовао национално биће да би ратовао на туђем тлу и одржавао привид своје неутралности. Чинио је то чак тако добро да су у његове неистине поверовали готово сви, и да зло буде веће, верују и данас. Прикључени члан је иступао отворено, силовито, уверен да његовој убилачкој и рушилачкој снази нема препрека. Ратовао је, шићарио из рата, био носилац за јавност свих заједничких прљавих послова. Идеалнија спрега тешко се да замислити.

Председник СРС на кога се сручио одиум властодержаца заслужује све оно што му се приписује у кривицу. И далеко више од тога.

У некој правој држави у којој се зна за ред он би давно био оптужен за најтежа злочинства и, наравно, осуђен. Али у садашњој ситуацији у Србији терет одговорности никако не може да сноси само он и чланови његове странке. Онај ко се дрзнуо без моралног и другог покрића да се јави у упози тужиоца, са изгледима да буде и неправедни пресудитељ, равноправно је крив. Значи и њему је место на оптуженичкој клупи: одмах, истовремено са првооптуђеним, а не касније. Основаност опаске вође „српских радикала“ да његови дојучерашњи верни пријатељи гледају себе у огледалу и нападају њега, не доводи се ничим у питање. Једино што је спорно јесте како у тој ситуацији избећи да се догоди да мање зло оде, а веће остане, јер и таквим размишљањима има места. Социјалисти су партија прошлости, „српски радикали“ прете понављањем трагичног немачког случаја из 1933. године. У сваком случају једни или други и за најкраће време ако остану у политичкој игри као утицајни чиниоци, коначно одводе Србију на пут до краја ноћи, после чега нема изгледа на њен повратак у нормални живот.

Ако су тачна предвиђања да је политички неписмен и до крајности неодговоран свет изабрао председника Србије да за њега обави исте послове што их је њему обављао вођа „српских радикала“, а све је више разлога да се у то верује, као и у опроштај грехова председнику Србије од тог истог света, као противуслугу, крајње је време да се овде запита: зашто је то тако и где то води. Не би смело да се понови да и будуће ова земља бере горке плодове које је брала после оне пословичне опаске енглеског ратног премијера Черчила да и најгоре уређење у њој не треба да брине енглеске политичаре, јер неће ту живети. А управо ти енглески политичари одлучујуће и кроје судбину некада бездушно жртвованог народа, не одговарајући за своја злодела ни онда, ни сада. Највероватнији одговор на то питање је, истовремено и први корак у избегавању нове катастрофе, да у непостојећој опозицији у Србији нико не види озбиљног сарадника за разрешење проблема који је одавно постао више него непријатан и за Европу и за свет.

Прети огромна опасност од понављања ранијих грешака у опозицији. Сведена на појединце и мале групе неспособне да се ослободе самозалjubljenости, она већ наговештава грубе превиде. Нема намеру да искористи на једини прави начин постојећу ситуацију. Заборавља да је неповратно изгубљен 9. март 1991. године и томе отворен пут у ратне страхове, по чему је она у том злочину такође саучесник. Овога пута још једном испољава своју себичност, са последицама које су куд и камо теже. Она мора да се одрекне те себичности и да рушећи социјалисте, рањивије него икада, сруши још веће зло које представљају „радикали“ Зато за њу сукоб не сме да буде унутрашња ствар у социјалистичко-радикалској породици, како наглашавају не видећи ништа даље од носа. ДС, ДСС и СПО, али не једино они, у овом часу одлучују о почетку грађанског рата у Србији. Да ли су свесни тога?

ОДЛАЗАК СИРОМАШНОГ РОЂАКА

Има томе већ неколико месеци откако је писац ових редова на питање новинара „Политике“ о перспективи односа владајуће странке и странке Војислава Шешеља одговорио да ће се идила двојице патриотских лидера завршити онако како се ових дана управо и завршава. У време када је интервју за поменути лист објављен, била је то оцена коју је мало који опозиционо настројени аналитичар био склон да прихвати. Штавише, највећи број оних који су се бавили незахвалним послом процењивања наших политичких прилика веровао је да ће се и на нашим просторима догодити нека врста репризе вечитог пријатељства Хитлера и Мусолинија.

Не треба, међутим, сметнути с ума да ни пријатељство Фирера и Дучеа не би толико потрајало да су ова двојица тоталитарних управљача морали да деле власт у истој држави.

Поука која се из ове историјске епизоде може извести могла би отприлике овако да гласи: И лидери тоталитарног кова могу пријатељевати, али само на пристојном одстојању. Најдубљи разлог за овакву природу односа политичких делатника овог типа не треба тражити у сфери политике већ у сфери психологије. Политика је по правилу делатност у којој интереси односе превагу над страстима, а у ауторитарним личностима, склоним тоталитарним идеологијама, страсти далеко претежу над интересима.

Отуда они аналитичари који потпуно занемарују улогу психолошког чиниоца у политици најчешће погрешно тумаче како савезништво Шешеља и Милошевића тако и њихов садашњи сада већ сасвим очигледни разлаз. У рационалном, „интересном“ кључу и пријатељство и разлаз о коме је реч ишчитавају се обично као с почетка привремени савез из рачуна, разврнут онда када је Слободан Милошевић проценио да се крај рата ближи и да му се ваља дистанцирати од ултранационалистичких идеолога и политичара, односно када је Шешел проценио да може да се у отвореној борби домогне власти.

Ово тумачење — коме је склон чак и озбиљни и угледни француски дневник „Монд“ — деловало би сасвим уверљиво да је по среди нека нормална политичка ситуација у којој главну улогу играју психички уравнотежени политички актери кадри да вуку само политички рационалне потезе. Не сме се, међутим, губити из вида да је савез Милошевића и Шешеља био савез две подједнаке ауторитарне особе — у психијатријске квалификације да овде не улазимо — а у таквим савезима узајамна толеранција и равноправност већ у принципу једва да могу постојати. Шешелу је Милошевић од почетка наменио статус сиромашног рођака коме је дозвољено да у соби за служинчад пребива и кога у гостинску собу пропуштају само онда када из куће треба одстранити и евентуално изубијати неког припитог госта.

Овакву једну незахвалну улогу Војислав Шешел нерадо је прихватио, налазећи привремену утеху у јавним промоцијама и обрачунама са опозиционим актерима овдашњим, али за особу његовог психичког склопа била

И лидери тоталитарног кова могу пријатељевати, али само на пристојном одстојању

је то само краткотрајна и недовољна satisfакција. Аут Цезар аут нихил — одвајкада је била девиза ауторитарних личности у политици.

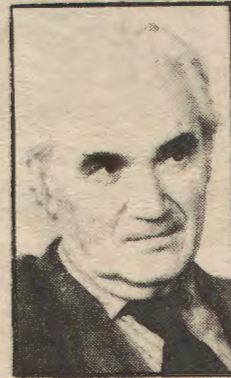
Истина, Шешел се у јавности представљао као човек политички мудар који као и сви мудри људи уме стрпљиво да чека повољну прилику. Међутим, најновији догађаји показали су да је лидер СРС по свом психичком склопу пре свега компулзивна особа која пре времена посеже за оружјем, уместо да сачека неки други, за политичку акцију ове врсте погоднији тренутак. Другим речима, Шешелев покушај обарања Шаиновићеве владе није ни издалека плод неке дуго смишљене и лукаво реализоване тактичке операције, већ компулзивна потреба сиромашног рођака да се што пре домогне статуса главе породице. А да се Шешел доиста није притом руководио хладним и трезвеним прорачунима већ својим компулзивним и ирационалним поривима види се и по томе што је скоро потпуно заборавио да има посла са конкурентом који не зна за милост и који као и он сам у свом политичком делању полази од оне исте девизе аут Цезар аут нихил.

Ова очигледна истина почела је да се оцртава пред Шешелевим очима можда тек онда када му је његов опонент у серији „Блиски сусрет“, иначе човек од великог поверења најугледније породице у Србији, упутио шифровану поруку: „Бићете изненађени“.

Била је то порука са самог врха Драгомир Драшковић био је само гласник, а порука о којој је реч у преводу не обичан језик гласи: спремамо вам јавну бламажу са озбиљним кривично-правним импликацијама. Ту поруку је Војислав Шешел врло добро разумео, што се поред осталог видело и по томе што га је у овом мечу — њега иначе тако говорљивог и ефикасног у обрачунама ове врсте — његов таквим обрачунама не баш нарочито вични опонент скоро сасвим избадио из колосека.

Другом актеру сукоба о којем је реч, Слободану Милошевићу, свакако је било у интересу да своју већ увелико пољуљану политичку позицију у земљи и свету колико толико побољша тако што ће Војислава Шешеља прогласити за жртвеног јарца. Међутим, чињеница је да се овог свог са гледишта интереса логичног потеза Милошевић сетио тек онда када је Шешел покушао да угрози његову сопствену власт.

Чињеница је исто тако да у Милошевићевом интересу није да се обрачуна са његовим доскорашњим савезником изведе на тако бруталан и радикалан начин, и то из бар два подједнако добра разлога. Ако се за једног до јуче Слободану Милошевићу најомиљенијег политичара изван СРС-а сада каже да је покровитељ ратних профитера, криминалаца

Пише: Никола МИЛОШЕВИЋ

и убица и усто агресивни шовинистичко-фашистички политичар, онда се мора поставити крајње неугодно и непријатно питање за Шешелеве прогонитеље — зашто су све досад о томе ћутали и још поврх тога са таквим човеком и таквом странком тако лепо сарађивали?

Одговор Ивице Дачића да је Милошевић своју изјаву у Шешелеву част дао имајући на уму Шешелеву доследност и финансијску независност од иностранства а притом још и пре босанског рата у најмању руку не звучи превише интелигентно. Аргумент са ратом одмах отпада, јер рат траје већ пуне две године, па је председник владајуће стране имао довољно времена да о својој похвали размисли и да се од ње огради. Што се пак доследности тиче, испада да је, ако је веровати оптужбама владајуће странке, посуди само доследност у спровођењу политике „шовинистичко-фашистичког“ типа, а финансијска независност од иностранства финансијска зависност од ратног профитерства и криминала.

Није ништа луцидније ни објашњење Борислава Јовића да се владајућа странка дистанцирала од Војислава Шешеља тек онда када је политика СРС попримила „велике размере“ па се морало „јасније и гласније разговарати“. Зашто би се једна шовинистичко-фашистичка политика толерисала у малим или средњим размерама и када је то макар колико-толико „јасно и гласно“ владајућа странка сматрала за потребно да се од такве једне политике огради?

Имамо ли на уму ментални склоп главних актера сукоба са разлогом можемо очекивати да ће се тај сукоб све више продубљивати без икаквих компромиса и попуштања са обе стране и да ће јавноме ускоро запљуснути непрегледна количина прљавог веша обеју доскора тесно здружених странака. У сваком случају, бирачи који су гласали за СРС и СФС биће у прилици да се питају која је од две зарађене стране и у којој мери у праву. А као и у свим великим и беспринципијелним свађама и једна и друга страна обично су у праву, али само онда када је реч о неподопштинама оне друге стране.

ВЛАДИМИР ГОАТИ, СОЦИОЛОГ

ЊИХОВИ БИРАЧИ СЕ ВОЛЕ

Кад дође до ситуације у којој од две странке, толико упућене једна на другу, треба да остане само једна, као што је то случај у сукобу СПС и СРС, онда опстаје она која има већи коалициони потенцијал. Код СРС је тај потенцијал практично једнак нули.

Разговарала: Славница ЛАЗИЋ

У чему су политички корени сукоба СРС и СПС који онедавно узнемирују политичке духове?

Мислим да је реч о корену који је стар као и сама политика — реч је о сукобу око тога ко ће моментално да влада у Србији. Са гледишта парламентарног система, до данас смо имали врло неуобичајену ситуацију да је СПС која има мањину, 40 процената у Скупштини Србије, заправо вршила власт и то уз подршку и помоћ СРС, која је ту помоћ наизглед давала из неких алтруистичких разлога. Није се видео прави разлог зашто је то радила, јер није добила никакав део, комадић те власти, око које се врти политика. Преокрет је настао када је СРС формирала владу у сенци и поставила захтев за учешћем у власти. У том смислу, захтев радикала да учествује у власти је нешто сасвим трезвено, разумно и очекивано. Добитник Нобелове награде за економију рече да је прво правило економије да нема бесплатног ручка. Слободно парафразирајући, ја бих рекао да у политици нема бесплатне подршке.

Зашто би радикали подржавали социјалисте а да им ови не дају одговарајуће учешће у, рецимо, министарским фотељама? Имам утисак да сада СРС тражи оно што јој заправо у једном логичном редоследу ствари и припада. Укључујући и то да формира и владу у сенци. То је потез СРС који је изазвао констернацију и ја никако не могу да докучим из којих разлога. Да је рецимо ДЕПОС, о чему је било с пролећа разговора, а који има 20 процената посланика, одлучио да формира

владу у сенци, то не би било никакво чудо?! Зашто као сензација делује одлука странке која има 30 посто посланика да формира владу у сенци?

Вероватно је разлог то што СРС сви доживљавају као „сестринску странку“ СПС, као филијалу и продужетак СПС. За то има пуно разлога, јер је СРС у свему следила владајућу странку и деловала као „партија-макета“ или „партија сенка“. То очигледно више није тако, јер бар руководећи слој СРС неће више да буде само млађи брат, сервис СПС. Ето, зато је сада наступио сукоб.

БРАТСКИ ГЛАСАЧИ

Ризикујете да будете прилично усамљени у мишљењу да су то различите странке?

Крупно је питање да ли су то две исте странке. Иако су их сви доживљавали као исте, то ипак није тачно. Те странке имају различите програме и различито руководство, са властитим амбицијама. Оно што је мање познато јавности је следеће: СРС и СПС су — на нивоу гласача — у великој мери **идентичне странке**. Институт друштвених наука извршио је врло занимљиво истраживање јавности, чији подаци до сада нису били познати, а политички су далекосежни. Ти подаци говоре да су бирачи СПС и бирачи СРС-а међусобно врло блиски. На питање упућено бирачима тих двеју партија — која је то друга партија за коју би евентуално гласали, показала се изразита наклоност једних према другима — 40 посто радикала би гласало за социјалисте и исто толико социјалиста за радикале. Из тога следи закључак да су СПС и СРС на нивоу гласача потпуно „порозне“ организације. Вероватно се од децембарских избора на овамо одвијао велики трансфер симпатизера из СРС у СПС. Моја је прогноза да је СРС велики добитник ове прећутне коалиције са социјалистима. Организација која на први поглед није ништа добила јер не учествује у власти, користила је изразиту благонаклоност масмедиа и успела да привуче врло блиске бираче социјалистима. То, наравно, говори о потенцијалном исходу неких нових избора који би се брзо догодили. Судаћи према подацима којима располажем, мислим да би дошло до промене редоследа, у сваком случају, између прве две странке. Рекао бих да је узма маргина између те две партије већ прећутна. Поменуто истраживање показало је још нешто. СРС постаје свесна своје снаге и заправо — долази ђаво по своје! Поред блока друштва који чине гласачи СРС и СПС, други блок чине гласачи ДЕПОС-а. Само један до два посто припадника ДЕПОС-а гласало би за СПС и СРС, а 1-2 одсто било СРС или СПС би гласало за ДЕПОС. То значи да постоји кинески зид између два блока, што говори о дубоком расцепу у друштву Србије. Расцеп је на неки начин институционализован: постоје средства информисања која су отворенија и која укључују и демократску опозицију, и с друге стране имате државну телевизију која је отворена само тим двема странкама. Последњих недеља ту милост телевизије престала је да користи СРС и видећемо на шта ће то изаћи. Поменуто два блока имају и „своје“ дневне и недељне листове.

Дакле, рекао бих чак да су створене две политичке субкултуре — једна субкултура де-

мократске-опозиције и култура владајуће странке. То лоше говори о политичком, партијском и демократском животу Србије. Вероватно ту нешто треба брзо учинити да се тај оштар јаз превазиђе, или да се бар отворе неке институционализоване перспективе, укључујући и отварање официјелне штампе и официјелних медија за опозицију.

— Да ли у спору председника СРС и председника СПС играју неку улогу и моменти личне природе?

Чак и када би људи били један другом симпатични, искуство нас учи да су политички интереси и жеља за доминацијом довољни да престану добри односи. У политичком конфликту који као овај долази из дубине, догађа се да се тој објективној супростављености накнадно додају лични аргументи. Са гледишта исхода конфликта корисно је да вашем политичком супарнику, са којим не можете да се договорите око поделе власти, припишете да рецимо ружно изгледа или да има говорну ману. Противник није више само ривал у подели неког ретког ресурса — власти и моћи — него га и мрзите. То је корисно у политичком сукобу, јер ако постоји коефицијент мржње, онда сте много борбенији, можете да окупите више следбеника и имате више шансе.

СЛУЧАЈ ЛИБИЈЕ

На питање новинара — шта данас мисли о изјави председника СПС да је он његов најомиљенији политичар, Шешел је одговорио да се нада да је то још увек тако. Докле?

Тешко је претпоставити да отпочне једна одлучна акција СПС против СРС а да то није познато и председнику партије, човеку који је апсолутни ауторитет у СПС-у. То показује да у политици нема вечитих, љубави омиљених сте док сте корисни. Али не можете бити омиљени и драги ако сте супарник.

Професор Димитријевић, рецимо, сумња у овај „развод брака“ између СРС и СПС и пре верује да је то нека тактичка игра.

Тешко могу да поверујем у то. Постоји политичка инерција по којој ће овај сукоб бити све интензивнији, по добро познатом правилу у политици: када се нешто каже са врха странке, доњи нивои странке то још дижу на квадрат (док то дође до неког политичког апаратчика на општинском нивоу, добија неслушене размере). Постоји могућност да је

ово игра, али би цена да се игра заустави била страховито велика и мала је вероватноћа да ће то бити учињено, јер су неке ствари сад огољене. Јасно је да социјалисти сада владају без пристанка свог досадашњег коалиционог партнера. Друго, ако би секире биле тек тако закопане, тај коалициони партнер био би питан од свог чланства — зашто ми у ствари подржавамо све ово, немамо своје министре, немамо процентуалну заступљеност у влади?

Социјалисти су максимално искористили против демократске опозиције једнооко чудовиште (мислим на ТВ Београд) и сада га користе против СРС. Од чланства партије (а то је пар десетина хиљада људи) било би врло тешко очекивати заокрет. Сумњам у било какву могућност помирења. Тај сукоб ће бити све интензивнији, по инерцији, и карте у том сукобу су у рукама СПС-а. Уз то ваља имати у виду да је једна социјалдемократска струја у СПС тешко подносила фактички брак са ултранационалистичком СРС и да је овај раскид једва дочекала. Верујем, да не би радо прихватила да се све врати на старо.

Докле ће, по Вама, ићи председник СПС? Је ли могуће суђење Шешелу?

Крупније питање од тога везано је за однос Југославије према том Међународном суду који се формира. Ту се види нешто изузетно крупно, што може нашу судбину на дуги рок да доведе у питање, о чему би демократска опозиција морала више да говори. Тешко је након једног грађанског рата на овај начин негирати потребу да, а ко има ратних злочинаца, буду изведени на суд. Југославија априорно одбија идеју Међународног суда и против је суђења, што нас може довести у једну тешку ситуацију. Наиме, управо данас на SKY NEWS-у могли сте да видите вест да је Либија прихватила да изручи двојицу осумњичених за злочин подметања бомбе у један „Џамбо џет“ 1988. године. Пошто је закаснила са изручењем те двојице, међународне санкције ће бити пооштрене. Према томе, и да немамо санкције, ако Југославија, када почне суђење, не буде хтела да изручи своје осумњичене (а камоли не и кривце) увешће нам нове санкције. Наша алтернатива је — или ће ратни злочинци, ако постоје, бити предати и биће им суђено, или ће читаво друштво бити у доживотном затвору.

КАКО ВЛАДАТИ?

Може ли Шешел покушати неку врсту пуча с обзиром да располаже са неколико хиљада наоружаних људи?

Угрожавање демократског поретка не долази увек од оних који нису на власти. Мислим да је у овој земљи могуће укидање демократије, али је неупоредиво више могуће да они који моментално врше функције, укључујући ту и Шешела, буду лишени шансе да успеју у науку пуча. Другим речима, могућа је „владавина декретима“, елиминисање парламента али то опет може да учини само СПС.

Постоји ли могућност да Шешелова странка у скупштинама угрози садашњу власт?

Ако сада добро видим ситуацију, проблем ће бити у томе да влада губи један стуб своје подршке, постаје уистину мањинска влада.

Очигледно да се СРС одлучила да буде стварна опозиција и ту се суочава са тешким проблемом. Први њен проблем је ситуација изгласавања неповерења Шаниновићевој влади. Други је — како владати?

Код првог проблема посланици СПО неће се — како изгледа — укључити у гласање. Судећи по томе, влада социјалиста ће у том случају опстати. Међутим, то је онда једно животарење — оголиће се и постаће сасвим јасно у име кога се влада, у име ког дела друштва. У демократском поретку, у коме постоје не само правна правила него и неки добри обичаји, то би већ био знак да се иде на изборе. Али у тако нешто нисам сигуран. Потрајаће, вероватно, ова ситуација у којој је већина парламента против владе. Друга је ствар што је то „негативна већина“. Та већина није у стању сама да влада, али она има моћ вета. Мањине заиста могу да онемогуће власти да влада! То је још један разлог за изборе и ми ћемо морати поново на њих да изађемо.

А када је већ реч о изборима, морам да кажем да постоји дубљи разлог да до њих дође и да се одрже регуларни избори. Пршли, децембарски, нису били регуларни. Држава би требало да се озбиљно постара и добро припреми демократске изборе. Бојим се да је за такво нешто рок чак и од 6 месеци јако кратак.

Може ли СРС пронаћи коалиционе партнере међу опозиционим странкама?

Мислим да је програмско-политичка дистанца између СРС-а и осталих опозиционих странака огромна. Она је, политички гледано, ипак била најближа СПС-у. У целини узев коалициони потенцијал СРС је изузетно мали. То је, уосталом, обележје и слабост свих екстремних партија. Са радикалном политиком странка може релативно добро да прође на изборима. Међутим, цена те екстремне варијанте је та да имате мање шансе, мање сте еластични и други неће у коалицију са вама, јер би изгубили своје бираче. Дobar део партија има толерантније и избирљивије бираче, који су у већој мери демократски опредељени и свака коалиција за СРС-ом јачо би штетила и уништила њихову изборну базу. Претпостављам да ће дојучерашња „сестринска партија“ СПС, све учинити у наредном периоду да потенцијалне па и непостојеће мане СРС буду стављене до знања и последњем бирачу у Србији. У целини узев: мислим да нема те релевантне снаге која би им била довољно програмско-политички блиска. Њима је једино могући коалициони партнер Социјалистичка партија. Вероватно је коалициони потенцијал СПС-а данас већи. Такође, друга ствар се може догодити у тим нашим квадратурама круга: да се СПС, удаљавајући се од СРС-а заправо приближи партијама које су биле укључене у ДЕПОС!

ПРЕВЕЛИКЕ РАЗЛИКЕ

Помишља ли владајућа странка заиста на коалицију са опозицијом у циљу формирања јединственог блока против Шешеља?

Тешко је судити о намерама у политици, јер политика је један врло стари занат. То је други стари занат и има многе особине првог најстаријег заната. Ако политичари говоре о својим намерама, најчешће нећете ништа

сазнати, јер то и нису стварне намере. Зато остају процене и нагађања. Тешко је сада рећи шта је данас стратегија СПС-а. Могућа је варијанта да се конкубинат са СРС, тај нерегистровани брак покуша да настави, иако мислим да је то у овом моменту доста тешко. Друга варијанта би била да се иде на отварање према делу ДЕПОС-а и да се при томе користи овај обрачун са СРС-ом. Међутим, ту је круг партнера јако сужен. На жалост, неке мале партије данас у Србији неће да схвате да овде постоје само три релевантне странке: СПС, СРС и ДЕПОС. Потенцијални савезници Социјалистичкој партији могући су само из кругова ДЕПОС-а. Е сад, та унутрашња структура ДЕПОС-а: шта бивши и садашњи чланови мисле о томе, колико су они спремни на флерт, авантуру или неку озбиљнију везу са социјалистима...

Чини ми се да су им програмске разлике тако велике да та могућност скоро не долази у питање! И, ако је то тако као што ја размишљам, ми се морамо суочити са нечим са чиме се суочавамо понекад и у приватном животу — са нерешивим проблемима. Значи, у овом моменту постоје велики изгледи да проблем нормалног функционисања демократских институција у Србији остане нерешив. То се у демократским друштвима решава једино на изборима, новим распоредом снага.

Које услове би опозиција требало да постави да би уопште изашла на изборе? И у ком догледном времену би се то могло остварити?

Ако се некакво чудо у политичком животу не догоди, избори су неминовност. Ова констелација партијских снага у парламенту Србије неће моћи да омогући владање и демократско функционисање. То је тренутак када је неопходно расписати изборе, али између тога да се избори распишу и да то буду демократски избори, прилично је велика разлика. Мислим да постоји низ услова који би морали бити испуњени да би избори могли бити демократски. Опозиција је направила крупну грешку прихватајући претходне недемократске изборе.

Међутим, обезбедити равноправан положај учесника на изборима је нешто теже. То, наравно, никада не може бити апсолутно обезбеђено, нити у једној земљи, али је могуће да то буде донекле равноправно. Најважније је питање положаја државних масмедиа. Један од нужних али не и довољних услова за излазак на изборе је — деблокирање телевизије. Она мора да престане да буде телевизија једне партије. То је од 1990. године рац-рана политичког живота у Србији. Телевизија мора да функционише бар као црногорска, где сада сваке вечери можемо да видимо лекцију из објективности професионалности.

НЕМА СРЕДЊЕ КЛАСЕ

Постоји ли могућност да опозиција опет уђе у замку која се догодила на претходним изборима и да због мрвице власти, неколико посланичких места, занемари идеју парламентарних избора?

Мислим да су ту лидери опозиције направили нешто што је иначе лоше и за друштво. Тешко је рећи да ли то сада треба објашња-

вати „коэффициентом глупости“, наивношћу или нечим трећим. Ја сам нисам склон да верујем да је реч о проданим душама. То је напосто „дечија болест“. Људи који су се нашли на врло одговорним функцијама у опозицији заправо и не схватају ту механику партијског и политичког живота. Суочени са влашћу која је јака и у то време разапела мудре замке — просто су „улетели“. Ретки су лидери који су успели да се отму том изазову да не изађу на изборе. Ту делује закон механике политичког живота, када лидер једне опозиционе партије одлучи да ће и без минималних услова изаћи на изборе. Он тада није донео одлуку само за себе, него је у великој мери извршио и огроман притисак на вође других опозиционих партија. Зна се да ће грађани изаћи на изборе и по инерцији гласати за опозиционе партије као „друго добро“ решење. Вође других опозиционих партија знају да ће, ако не изађу на изборе, бити изван средишта парламентарног живота и изгубити бираче. У ситуацији која је била потпуно јасна, да нема изгледа да буде демократска одговорност према демократији није подједнака оних који су то прихватање за излагање дали тако рећи бланко и априори, и оних који су, када је већ било јасно да ће се неко укључити у изборе, донели одлуку. Власт је одлично била упозната са овим правилом и одиграла је беспрекорно потезе који рачунају на политичку лакомост опозиционих лидера.

Какве су шансе опозиције?

Мислим да су шансе демократске опозиције данас изузетно мале. Санције су довеле до распада економског система и економске катастрофе и социолошки израз свега тога је пауперизација, пропаст средњих слојева. Данас имамо 1-3% изузетно богатог света (ратни профитери и људи везани за рат) и с друге стране остале, изузетно сиромашне. Незадрживо нестаје средњи слој, који је увек био носилац демократије. Слој бизнисмена, слој приватних предузимача и капиталиста, који је 1990. године бројао и стотине хиљада људи, данас је нестао. Посматрано из те перспективе, шансе демократских институција у Југославији су изузетно мале и перспективе су црне. То само значи да демократска алтернатива и демократска опозиција не може ни са чим добрим да рачуна, јер људи који су изван те средње класе, а то је 98% очајних, гладних људи, немају много смисла за демократију и наша судбина у том случају је аутократија.

Таква ситуација не само да онемогућује демократску опозицију, него онемогућује и демократске тенденције владајућим партијама Србије и Црне Горе. Нисам сигуран да треба потценити демократске потенцијале владајућих странака. Ова ситуација и у њиховим редовима даје шансу „људима четвртасних глава“, којима није стало до демократије. У целини узев, незапосленост је ту, глад је ту, а искуство показује да питање политичког решења за гладне и очајне људе није прворазредно питање тако да су демократске перспективе у овом моменту слабе.

МИЛОШЕВИЋЕВ ДЕЛЕГАТ У ХАГУ

ЖРТВЕ ГОСПОДАРА ТАМЕ

За Великог Вођу ова мала планета ће, изгледа ускоро постати претесна. Пошто се већ одавно позавађао и заратио са целим (цивилизованим) светом, сада је кренуо у олшту и оштру офанзиву „сређивања ситуације“ на домаћем терену, великом логору унесрећених, где је Он врховни и једини господар рата и мира, живота и смрти, Господар таме.

Свађе и сукоби, све оштрији и бруталнији, ређају се готово из дана у дан, попримајући све монструозније размере, којима, на жалост, нико не назире крај. Добија се утисак да у разбијању ове јадне „жабљачке Југославије“ иде истим стопама и служи се истим методама којима је уништио и ону некадашњу „велику Југославију“, да, заправо, само наставља и докучује започету самоуништавајућу и самоуничлачку радњу.

Споменимо само неколико најсвежијих и најкарактеристичнијих примера. Својим „непослушним“ земљацима, Црногорцима (ко ће коме ако не свој своме!), затворио је границу и против њих повео први (засад само) трговински рат. Исто је, ако се сећате, урадио и Хрватима и Словенцима још и пре него што је отпочео оружани сукоб. Случајно или не, тек сличности и асоцијације су такве да се и од саме помисли о „понављању историје“ диже коса на глави.

А ако „друго око у глави“ (некад било!) настави да намигује лево-десно (Албанији и Италији, рецимо), Велики Вођа је припремио суров корбач: недавно усвојеним законом о војсци створио је себи широке и неограничене практично могућности да заведе ванредно стање било у целој сувереној републици Црној Гори, било у ма којој њеној општини, граду или селу — по слободном нахођењу, и то без икакве консултације а камо ли одобрења подгоричких власти. Да ли ће Цетиње, после онаких „дочека“ најпре васељенског патријарха, а потом и челника САНУ, бити први град — и то као престоница црногорска! — у којем ће се испробати делотворност новог закона?

МЕТОДИ ЗАСТРАШИВАЊА

Покушај да се независни медији, звани „издајнички“, подјарме вољи режима и зауздају једном несувислом законском реченицом, за дивно чудо, пропао је, што би се могло оценити као прва велика парламентарна победа српске опозиције. И суштински и практично, то је било изгласавање неповерења савезној влади. Али, и Контић и његов (ма какви „његов“ — Великог Вође!) министар информисања праве се луди и настављају, уз несебичну помоћ и подршку истог српског републичког ресора, као да се ништа није догодило. Све по старом — само појачаном хајком на слободну и независну новинарску реч.

Шта је „случај Рељић“? Упозорење или освета црвене вештице?

„Случај Рељић“ — истиче Радио Франк-ентернационал — указује на „чињеницу да у Србији и Црној Гори људе једе мрак, исто онако густ и непрозиран као у Латинској Америци... Јасно је да се уједно ради о опомени упућеној новинарима независних медија и свим који су на било који начин дигли глас против Милошевићевог режима, шта би им се могло догодити ако наставе да критички размишљају о катастрофи у којој се Србија нашла.

Занимљиво је да је поменута отмица уследила непосредно након што је српски министар информисања Миливоје Павловић новинаре који се не слажу са властима назвао петоклонашима и изненађујућег одбијања Савезне скупштине да влади препусти одлучивање о томе може ли неки лист, радио или ТВ-станица добити помоћ из иностранства или не. Упркос поразу у Скупштини, социјалисти вероватно неће одустати од намере да униш-

Људе је почео да једе мрак, исто онако густ и непрозиран као у Латинској Америци — истиче Радио Франк-ентернационал. Ако „велики мештар“ није докакао Караџићу, хоће ли Велики Вођа успети да (нам) бар црвеног војводу скине с — врата.

Пише: Никола БУРЗАН

те медије које не могу да контролишу, али да ли ће тај посао обављати само у Скупштини или ће посегнути за провереним методама застрашивања, не искључујући отмице, па и нешто горе, остаје да се види“.

„ВЕЛИКИ МЕШТАР“ И „САРАЈЕВСКИ ПОЛИТИКАНТ“

Неспоразуми са босанским Србима одавно тињају, а на оној чувеној скупштини на Палама, када су Караџићев парламентарци, одбили да прихвате Венс-Овенов план, и поред упорног и претећег инсистирања Великог Вође, претворили су се у отворену свађу. Велики Вођа, у бесу због непослушности, наредио је тада да се преко Дрине убудуће шаље „само хуманитарна помоћ“ и ништа више, чиме је светској јавности јасно ставио до знања да „Србија није била, нити је умешана“ у босански прљави рат.

Бањалучки „Септембар 93“, по свему судећи, само је наставак братске свађе, односно „наставак дипломатије само другим средствима“. Зар сам Караџић није изјавио да иза свега стоји „велики мештар“?! Додуше, Караџић није рекао ко је „велики мештар“, али не личи ли на овај — засад неуспели — покушај обарања лидера са Пала на онај успели „случај Милан Бабић“ у Книну? Узгред: ових дана Велики Вођа је, атакујући на Шешеља, употребио — ваљда као највећу могућу увреду — израз „сарајевски политикант“. Мислите ли да се то односи само на Шешеља?

Бањалучка побуна — пише „Фајненшел тајмс“ — „одражава све већи јаз између руководства Слободана Милошевића у Београду и српских вођа ван саме Србије... И даље није јасно ко је војнике хушкао на, како се многим чини, покушај преврата. Председник ултранационалистичке СРС Војислав Шешељ одбацује да је умешан у то. Он оптужује СК-ПЈ коју води Милошевићева супруга Мирјана Марковић. Шешељ је такође оптужио најближе Милошевићеве савезнике да покушавају да одвоје Србију од Срба који живе у Босни и Хрватској“.

Тумачење Радио Франк-ентернационала, међутим, много је занимљивије и, рекло би се, ближе истини: „Вест да је амерички државни секретар Ворен Кристофер још 1. септембра писао српском председнику Слободану Милошевићу и наговестио му могућност ублажавања економске блокаде, уколико мировни споразум о Босни буде потписан и поштован, донекле је расветлила политичку позадину недавно окончане побуне у Бањалуци. Претпоставка да је Милошевић искористио социјално незадовољство групе млађих официра војске босанских Срба и све јаче нерасположење житеља Бањалуке и Босанске Крајине према Палама да би destabilизовао Караџића и приморао га на већу савит-

љивост пред планирани састанак лидера зараћених страна у Сарајеву, лако би се могла показати као тачна

СТРАХ ОД ЋОСИЋЕВЕ СУДБИНЕ

Овакву теорију индиректно је потврдио **Караџић** изјавом да је бањалучки експрес указао на опасност од леве оријентације и да иза свега стоји неки велики мештар. Ако се прихвати претпоставка о **Милошевићевој** улози у бањалучким догађајима, чини се да је ипак пре реч о опомени него о намери да се **Караџић** свргне са власти, јер за тако нешто постоје и ефикаснији методи: од блокаде на Дрини до могућности физичке елиминације.

Караџић је још увек потребан **Милошевићу**, али је све уочљивије да им се интереси полако разилазе. **Милошевићев** сан о великој Србији је мање или више остварен, споразум о Босни би значајно његово озваничење, а потписи **Овена** и **Столтенберга** и међународно признање. Разумљива је зато спремност председника Србије да прихвати нове територијалне уступке Муслиманима, јер њему додатних два одсто босанске територије заиста не значе ништа, а попуштање би поправило имиџ у свету и помогло ублажавању казних мера светске заједнице.

Караџић, међутим, та два процента не посматра као статистички податак. То су већ освојене територије, села и градови у којима живе наоружани људи, који ће, у случају уступака муслиманској страни, из свег гласа повикати да су издани. Такву би ситуацију одмах могли искористити **Караџићеви** опоненти, поготово они из Босанске Крајине, и уздрмати му престо. Јасно је да ће судбина мировног споразума о Босни умногоме зависити од односа снага између председника Србије и његовог све непослушнијег штићеника са Пала.

Да „има нешто“ у томе, да се **Велики Вођа** полако али сигурно ослобађа баласта својих тврђих и непослушних штићеника, а настоји да одржи „братску љубав“ са **Туђманом** и **Изетбеговићем**, сведочи и изјава **Мухамеда Филиповића**, једног из „проширеног тима“ муслиманских преговараца:

„На последњим преговорима у Женеви **Слободан Милошевић** је од свих политичара деловао најмекше. **Милошевић** је долазио у салон босанске делегације и тражио да имамо разумијевања за ситуацију у којој се налази Србија... Њему сада **Шешељ** виси над главом, па страхује да не доживи **Ћосићеву** судбину. А можда је и **Караџић** у истој ситуацији, можда и **Караџић** исто има **Младића** за вратом...“

СУКОБ ХИТЛЕР — СТАЉИН У МИНИЈАТУРИ

Било како било, тек **Велики Вођа** је одлучио да свог најомиљенијег и најцењенијег „опозиционара“, војводу **Шешеља**, скине с — врата. Зашто? Подсећа ли вас овај „случај“ на нешто „већ виђено“, на понављање историје? Додуше, историје и личности у минијатури, али ипак. Зар **Хитлер** и **Стаљин** нису склопили пакт, зар нису живели у љубави и заједничкој команди једну Пољску, све док су им интереси били заједнички, истоветни? А један је био фашиста — нациста, а други комуниста — болшевик! Ко је у српској кухињи **Хитлер**, а ко **Стаљин** — просудите сами.

Од свих изјава које су тим поводом објављене најлепше и веома индикативно звучи она **Караџићева** (опет он!): „Породична свађа“. А мора се признати да **Караџићу** нису непознати односи у селесеевско-сересеевској

породици — и шире. Сећате ли се шта је чувени **Стипе Месић** својевремено говорио: „Не треба Србе на врбе, треба Србе — на Србе!“

А шта каже свет? Агенција **АП** наводи оцену „дипломатског изговора“ да је **Милошевић** морао да се обрачуна са **Шешељем** сада када се верује да је близу мирно решење у Босни и када је Србија нестрпљива да се санкције укину. Подсећајући да су **Милошевић** и **Шешељ** већ означени као ратни злочинци, агенција каже: „**Милошевић** који тежи да на Западу буде сматран човеком мира како би се укинуле санкције, сада има намеру да **Шешељ** одговара за разулареност српских паравојних јединица које су се бориле у две суседне републике“.

У сличном тону пише **АФП**: „Чињеница да се говори о постојању ратних злочина и паравојних јединица — што је Социјалистичка партија од како је избио рат у бившој Југославији стално негирала — показује размере сукоба две партије које су до сада биле блиски савезници“. Другим речима, **Велики Вођа** је одлучио да свог дојучерашњег миљеника и штићеника изручи на милост и немилост новом међународном суду за ратне злочинце! Тако треба! Није толико луд да пријави самог себе.

„Утисак је да овим маневром **Милошевић** не жели само да ослаби све опаснијег савезника, већ и да, дистанцирајући се од злочина почињених над цивилима Босне и Крајине, односно Хрватске, и стављајући их **Шешељу** на душу, покуша да поправи свој имиџ у свету — истиче **Радио Франс-ентернационал**. — Тешко је, ипак, одолети утиску да ће саопштење социјалиста наћи своје место у историји бешчашћа као пример лицемерја, јер је **Шешељ Милошевићево** политичко чедо. Злочини паравојних јединица СРС сигурно не би могли бити почињени без благослова из Толстојевог 33, а одговорност налогодавца, у најмању руку је једнака кривици непосредних извршилаца“.

СЛАВА ПОБЕДНИЦИМА

Није само јасно зашто се свет свему овоме чуди. Па, **Велики Вођа** је већ убио свог политичког оца **Ивицу Стамболића**, па зашто не би и своје заблудело „политичко чедо“, које је, изгледа, такође имало намеру да постане — оцеубица?!

Истичући да „нико не може рећи ко је већи екстремиста између **Милошевића** и **Шешеља**, а још најтеже је рећи ко је већи ратни злочинац“, француски радио каже: „Чак ни међународне институције не би могле судити **Шешељу** за ратне злочине, или **Аркану**, или **Караџићу**, уколико би од одговорности за њих изузеле српски режим и **Слободана Милошевића**, а ако тај систем сам покушава да изиграва судију и примењује правду, онда је то — комедија“.

И још наставља да се „политички живот у Србији своди на обрачун међу ратним злочинцима, али би се могло рећи са доста цинизма да је то обрачун за сладокусце. Гледати несрећу једног народа, наравно, није пријатно, али гледати као се врши логика развоја националистичког покрета, од смешне идеологије сковане у академијама, преко измишљања непријатеља и обожавања вођа, до ратних злочина и колективног слепила, до глади и искључења из заједнице људи и народа и, на крају, до међусобног уништавања тих вођа који су претходно уништили све око себе и сада се боре за власт над крвавом земљом, па кад се већ ни у чему не може уживати, може бар у лепој законитости и неминовности целог процеса“.

Није овде на одмет подсетити на једну пророчанску изјаву **др Ивана Ђурића**, дату много пре „породичног сукоба“:

„Унутрашњи непријатељи најслађи су свакој национал-социјалистичкој власти. У часу када „спољашње претње“ пресахну, ваља поданике припремити на међусобно истребљивање и обрачун са „друкчијима“. Уколико овај процес не буде заустављен отпором демократског света, он неће стати све док не дође до парадоксалног краја — стадо се осуло, **Вођа** је остао сам на ледини. У међувремену је ликвидирао не само „овце“, тј. народ, већ и „пастире“ и доушнике (они су најслађи кривци), да би се онда запитао о смислу владања, па и властитога живота...“

Да ли се **Велики Вођа** већ приближио овој апокалиптичној визији? „**Зидојче цајтунг**“ каже да „сажаљевати **Милошевића** није, додуше, zgodно, али победници сигурно изгледају друкчије...“

Победници?! Слава им!

ОТМИЦЕ И КИДНАПОВАЊА

НЕСТАНАК ЗА ДВЕСТА МАРАКА

Луди нестају. Без обзира на уверавања највиших руководилаца да ће закони бити поштовани, а сви грађани Србије подједнако заштићени. Без обзира на највећи број полицајаца над главом становника (који би тај задатак с лакоћом требало обави) отетима се сваки траг губи, а према сазнањима која нам се јавно нуде можемо да закључимо да је реч о „савршеном злочину“. Игнорантско држање нас неће још дуго штитити; то што нас се „не тиче“ шта се са задњом платформом неког аутобуса или три купеа неког воза, тј. њиховим путницима догодило, убудуће може само да нас „препоручи“ бројним зликовцима који некажњено делују на територији СР Југославије.

ПОЧЕЛО СА ЧАНКОМ

Горе наведено представља заједничку поруку учесника трибине у београдском Дому омладине, уприличене после недавне отмице новинара Душана Рељића и уопште нестанка људи са несумњивом политичком позадином. Угледни професори универзитета, социолози-истраживачи, правници и новинари, сваки са својим образложењем, упутили су врло озбиљно упозорење јавности шта би све могло да нас снађе, како колективно тако и појединачно, уколико би се наставила постојећа пракса из последње две године — да отмице људи у Србији све време носе ознаку „мистериозне“.

У досадашњим случајевима киднаповања карактеристично је да се као разлог истиче национални интерес који тумаче тзв. патриотске снаге на различитом ступњу екстремизма. Киднаповани су своју судбину изазвали или „издајничким“ политичким опредељењем (ако су Срби) или простом чињеницом сопственог постојања (ако су по националној припадности „остали“).

Срби су, наравно, привилеговани јер су, по правилу, после спроведеног „третмана“ пуштани на слободу. У ову категорију спадају Ненад Чанак, лидер Лиге социјалних демократа Војводине, Јован Мандић, инжењер задужен за „светлосне ефекте“ на Видовданском сабору, и на крају(?) Душан Рељић, уредник спољнополитичке рубрике у магазину „Време“.

Прва двојица су имала сасвим конкретну „кривицу“ коју није требало посебно доказивати. Ненад Чанак је те јесени 1991. године, док је буктао национални жар „ослобађања“ Вуковара, међу првима јасно и гласно власт у Србији назвао национал-социјалистичком.

Оног момента кад необјашњиви нестани људи постану део уобичајеног политичког и безбедносног фолклора, а нисмо далеко од тога, биће јасно да је боље да што скупље продамо сопствену кожу. Ако је други већ толико цене.

Пише: **Александар ЦВЕТКОВИЋ**

Тих дана је врло активно на терену агитовао против присилног мобилисања у Војводини, посебно припадника националних мањина. Додајмо томе телевизијско извргавање руглу војводе Шешеља, што је тада подразумевало приличан ризик по здравље... У таквом сплету околности Ненад Чанак је долазак два полицајца у цивилу у његов стан, деветог новембра у један после поноћи морао да прими као нешто очекивано. Претходног дана је подржавајући неодазивање на војне позиве говорио на митинзима у Сенти и Ади. Оно

што Чанак није могао да очекује одиграло се у свега неколико наредних сати. У новосадску станицу милиције где је био приведен у раним јутарњим сатима, дошла је патрола војне полиције, уручила му позив за „војну вежбу“ и одвела га у јединицу добровољаца, стационирану у Илоку. Четрнаестог децембра Ненад Чанак је ослобођен.

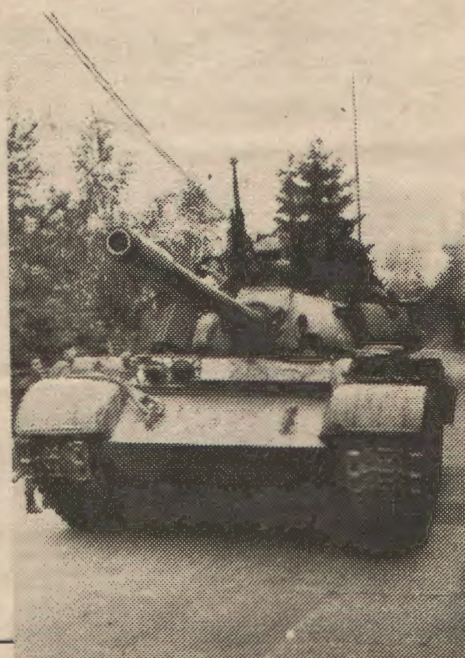
Поступак кроз који је прошао Јован Мандић, шеф одсека за испитивања и кварове у београдској „Електродистрибуцији“ био је мање регуларан. Широј јавности Мандић је постао познат после Видовданског сабора, као човек заслужан за инсценирају када је последњег дана сабора искључио уличну расвету око Савезне скупштине, у тренутку док је у маси горело на десетине хиљада шибица и свећа. То је очигледно јако разбеснело „непознате починиоце“ (до дана данашњег не зна се ни да ли је вођена истрага а камоли има ли осумњичених лица) који су инжењера Мандића киднаповали испред његовог стана, затим га двадесет сати држали у неком подруму, батинама изнуђујући признање „колико га Вук плаћа“, да би га затим полуонесвесити изабацили из кола на ледину на периферији града. Отмичари су се током „ислеђивања“ више пута декларисали као Шешељеви егзекутори.

За колегу Душана Рељића, некадашњег дописника ТАНЈУГ-а из Бона, најмање је јасно по којим критеријумима је одабран за киднаповање. Током акције коју и сам Рељић оцењује као потпуно коректну (није било физичког злостављања) остали су непознати прави мотиви и „позадина. Испитивање се сводило на то да га „контраобавештајци“ (како су се на расстанку представили) фасцинирају подацима којима о његовој биографији располажу и убеди Рељића у његову наивност приликом контакта са странцима (који га злоупотребљавају). Исте тумачењима шта се иза свега крије најпопуларнија су она о Шешељевој подметачини КОС-у, односно о самосталној групи оперативаца неке од тајних служби која је измакла контролу. У сваком случају, Рељић је сигуран да је имао посла са професионалцима.

Пуштен је после тридесет осам сати проведених у заточеништву.

ОПАСНИ ПРИБОЈ

Неупоредиво је, према постојећим индичијама, трагичнија судбина људи из друге категорије. Њих је за одлазак у непознато ква-

лификовало непожељно име, презиме и вероисповест. У досадашње две масовне отмице прво житеља села Сјеверин у прибојској општини, из аутобуса којим су ишли на посао, а затим из воза бр. 671, на прузи Београд-Бар код места Штрпци — отетима није узето у обзир што су држављани Србије и Југославије. Они који су са ова два злочина упознати склони су да поверују у својеврстан „централни споразум“ између отмичара и власти у Србији. Да им ови „непријатни скандали“ у светској јавности не би причињавали велику главобољу, било да је реч о локалном или највишем републичком нивоу власти, социјалисти и радикали су били врло равносни у понављању свог алибија: а једна и друга отмица догодиле су се на босанској територији, на оних неколико километара где друм односно пруга административно излазе из Србије.

Отмица људи из Сјеверина одиграла се 22. октобра на путу Прибој — Рудо. Сви су кренули у Прибој на посао а једно дете у школу. Код места Миоче, на територији некадашње БиХ, аутобус је зауставила група наоружаних лица у униформама и после легитимисања одвела 18 људи муслиманске националности у непознатом правцу. Дванаестогодишњи дечак муслиманске националности остаје у аутобусу, јер су отмичари поверовали да је реч о млађем сину Србина поред којег је стајао.

Сутрадан, републичка милиција хапси двојицу припадника паравојних формација босанских Срба, осумњичених да су учествовали у отмици, али су из затвора пуштени након девет дана са образложењем да „не постоје разлози за њихово задржавање, јер се ради о припадницима војске Републике Српске који су се затекли са оружјем у Сјеверину зато што су задужени за наоружање у другој држави“?!

Тадашњи председник СР Југославије Ћосић именован је специјалну комисију за утврђивање чињеница која ни до данас није објавила извештај о раду, а ни демантовала вест из војних извора да су отети људи ликвидирани истога дана у близини Вишеграда.

Општина Прибој је посебно опасна за домицилне муслимане. Или су на том месту прекодрински Срби посебно „наоштрени“. На једном од контролних пунктова између две државе 18. фебруара ове године нестао је Сенад Кадић, радник прибојског „Полиестера“. Убрзо се сазнало да је одведен у станицу милиције Рудо (босанска територија).

Три дана након преговора између општинских власти Прибоја и ратне управе Руда, Сенад Кадић је враћен на територију државе Србије. Верује се да му је живот спасила процена српских власти из Босне да се „претерало у дневним активностима“.

Из воза бр. 671, који саобраћа пругом Београд-Бар, 27. фебруара ове године отето је двадесет путника. Изузев једног Хрвата, сви су били Муслимани, махом зајослени у београдским предузећима. Сведочења путника који су кроз прозор посматрали читаву операцију указују на основану сумњу да је све и било планирано још од полазне станице Београд, јер многи искази наводе сарадњу кондуктера и војника који су већ били у возу са онима који су га зауставили у Штрпцима.

НИ ПРЕДСЕДНИК НЕ ЗНА

Иако је властима добро познато, а њен рад поготово, Наташа Кандић је дискретно успела да се прикључи групи рођака отетих из воза 671 приликом њиховог сусрета са Слободаном Милошевићем у Београду. Са тог сусрета издваја:

„Милошевић је рекао да потпуно искључује две могућности: да се отети држе као таоци и да су отмицу извеле муслиманске групе. Да ли су ти људи још у животу? Мислим да власт у Србији сасвим тачно зна шта се догодило, али да то из најмање два разлога не саопштава. Први је да није тако једноставно родбини саопштити да су ти људи побијени, јер се тако прима део одговорности што се о свему толико ћутало. Други разлог је да власт у Србији жели да покаже да брине и о грађанима друге националности и та неизвесност која још постоји и нада да су отети живи побољшава политичку климу.

Можда ће у најављеном расплету сукоба социјалиста и радикала власт нешто прецизније рећи о умешаности Шешељевих формација. Уосталом, СПС је већ изашао у јавност са начелним оптужбама у вези са одговорношћу Шешеља за многе ратне злочине према цивилном становништву“.

Уз велики притисак јавности званични српски органи обавезали су се да ће расветлити и овај као и претходни сјеверински случај. Половином марта чак је и Слободан Милошевић посетио Пријепоље и обећао максимално ангажовање надлежних органа. Уместо одговора, у прибојској се општини терор над Муслиманима наставља. Тако су 6. априла Хасан Мујовић и Мустафа Полимац дошли из Прибоја у Сјеверин да обиђу куће из којих су се иселили након отмице својих суграђана. Мустафа се налазио испред своје куће када су наишла четворица наоружаних људи у маскираним униформама и са маскама на лицу. Без разлога су га напали. На његово запомагање истрао је сусед Хасан. Нападаци су се окренули придошлице и у том тренутку Мустава је неометано побегао у кућу и кроз прозор изашао на пут према шуми. Скривао се неко време, а онда је изашао на контролни пункт, сачекао смену милиционара и полицијским колима стигао у Прибој. Хасану Мујовићу губи се сваки траг. Породица му је растурена. Жена је на психијатријском лечењу, а седморо деце код рођака и пријатеља у Прибоју.

СВИ НА РЕДУ

Ужас „одвођења у ноћ“ није мимоишао ни Муслимане који живе на територији Црне Горе. Посебно опасна територија је она у пљевањској општини где је донедавно жарио и палио донедавни посланик Чехо Дачевић. На подручју Буковице, које обухвата више планинских села изнад Пљевља, оружане формације босанских Срба упадају 15. фебруара у засеок Селиште и одводе Рамизу (56), дечка Мамка (16) и Златију Бунгур (25) са двоје мале деце. Следећег дана, на исти начин у заточеништво је одведено још шесторо чланова породице Бунгур из села Равни, сви старији од 60 година. Тек после заједничке акције председника Булатовића и Ћосића на убеђивању Радована Караџића из Чајничу су враћени шесторо мештана старијих од 70 година. У заточеништву су остали двоје деце млађе од пет година, њихова мајка, шеснаестогодишњи дечак и једна жена средњих година. Против њих је тзв. Република Српска покренула кривични поступак!

Знајући за пасивност власти у Србији многе хуманитарне организације сталним притиском преко средстава информисања наставља истрагу за коју очито ни полиција ни тужилаштва немају довољно воље. О својим запажањима на другим осетљивим подручјима у Србији говори Наташа Кандић, извршни директор Фонда за Хуманитарно право:

„Занимљиво је да отмица нема и на другим територијама. У Војводини има застрашивања и малтретирања на други начин. Војводина је далеко од рата у БиХ тако да је ниво ратних бруталности много нижи него на Санџаку.

На Косову такође нема отмица, тамо је посреди вишегодишње изузетно брутално полицијско понашање. Тешко је рећи да ли је то неконтролисано или контролисано насилничко понашање, али резултат је исти. Албанци који су били жртве тортуре и са којима смо ми разговарали, примећују да се по бруталности посебно истичу полицијаци који имају неки други акценат. Претпоставља се да су из Босне.

Што се тиче гласова о отмицама у Београду, нема поузданих података о томе. Међу старијим Београђанима, међутим, веома је раширен страх који потхрањује одређени број неразјашњених убистава у Београду. Ти су људи претходно нестајали, а да при том нису били укључени у ратна збивања нити су били запажени на политичкој сцени.

Прибојавам се да у Србији наступа период када ће свако моћи да буде отет а да то више никог не узбуди и изазове протест. За грађане је то опасност што ће моћи да настрадају због сто или двеста марака.“

Наташа Кандић сматра да је то, између осталог, цена коју ће Србија да плати за своје „неучествовање“ у рату. После Босне коју су опустошили, велики број криминалаца који су себе називали „добровољцима“ доћи ће у Београд. „Ту количину насиља ова власт објективно неће моћи да контролише“, црно слути социолог Наташа Кандић, извршни директор Фонда за хуманитарно право.

АКАДЕМИК ПАВЛЕ НИКОЛИЋ, ПРОФЕСОР УСТАВНОГ ПРАВА: СВЕ, ПА И ВЛАДА, У РУКАМА МИЛОШЕВИЋА

СКОРО КАО ЛУТРИЈА

Који су разлози да се евентуално изгласавање неповерења Шаниновићевој влади доживљава као преседан који отвара непредвидљиву политичку кризу?

С обзиром на постојећи извитоперени, у суштини квазипарламентарни, систем моделиран према личности актуелног председника Републике, као и на фактичке прилике које карактерише одсуство владавине права, опресија полицијског апарата, зависност судства, недемократски избори и др. поједине институције парламентаризма доживљавају своју примену на искривљен начин и са ефектима који не омогућавају његово нормално функционисање. Такав је случај између осталог и са институцијом изгласавања неповерења влади. Ово је класична институција неповерења влади каква се догађа у свим земљама које имају парламентаризам — Енглеској, Белгији, Холандији, Данској, Норвешкој итд, али у нашим околностима због практично аутократског режима и елемената отворене диктатуре, сви ти елементи парламентаризма, чак и када су истински, не могу да се остваре на уобичајени начин као што се то остварује у једној демократској земљи.

МОЖЕ БРЗО МОЖЕ СПОРО

Какав је скупштински поступак предвиђен за изгласавање неповерења влади?

Подношењем писменог предлога за изгласавање неповерења влади од стране групе посланика СРС председнику Народне скупштине, започет је поступак у Народној скупштини који може довести до разрешења владе уколико се у Скупштини не изгласа поверење влади. У том погледу постоји Уставом предвиђен рок-потребно је да протекне најмање три дана од подношења предлога за изгласавање неповерења да би се могло приступити гласању о неповерењу. Пословник Народне скупштине предвиђа међутим један други рок — седница Народне скупштине на којој би се разматрао предлог за изгласавање предлога о неповерењу и, разуме се, гласало о томе мора да се одржи најкасније за седам дана од дана кад су се влада и посланици упознали са поднетим предлогом. О неповерењу влади гласају посланици на седници Скупштине тајним гласањем мада Скупштина може да одлучи да гласање буде јавно. Да би била донета одлука о неповерењу

Право питање није питање владе него питање режима. Превремене изборе владајућа странка ће расписати искључиво онда када буде притиснута потребом спасавања сопствене коже

Разговарала: Славица ЛАЗИЋ

те разрешењу потребно је да буде усвојено апсолутном већином тј, да се за њу изјасни већина од укупног броја народних посланика. Ако се та већина постигне и тако изгласа неповерење влади, председник Народне Скупштине о томе одмах обавештава председника Републике. Све до доношења одлуке о разрешењу, предлог за изгласавање неповерења може бити повучен од стране оних који су га поднели, што је у овом случају заиста тешко очекивати.

За случај да влада падне, шта се онда догађа?

Устав је изричито предвидео да влада којој је изгласано неповерење остаје на дужности до избора нове владе. Председник Републике

публике, кога је Скупштина обавестила о разрешењу владе, је тај који је овлашћен, као и приликом избора прве владе, да предложи Народној скупштини кандидата за председника нове владе и то пошто саслуша мишљење представника већине у Народној скупштини. Извесне дилеме се постављају у погледу поменутог већине у Скупштини. СРС која је образовала владу о чијем неповерењу предстоји гласање нема већину у парламенту иако у поређењу са другим странкама има највећи број посланика. Устав то питање није прецизирао, а ни пословник не садржи одредбе о томе па се поставља питање одређивања представника које већине чије мишљење о кандидату за председника владе њен представник треба да изнесе? Отуда је очигледно да председник Републике у том погледу има у већој мери шансу да произвољно поступи. Међутим, чини се да је још озбиљнији проблем који настаје због тога што ни Устав ни други нормативни акти не предвиђају рок у коме председник републике треба да Народној скупштини предложи кандидата за председника нове владе. То разуме се, ствара простор за одређене манипулације и злоупотребе.

У зависности од процене политичке ситуације, позиције странке чији је актуелни лидер, као и односа странака, председник Републике може врло хитро да поднесе предлог за

кандидата за председника нове владе, а може то да учини и са знатним одуговлачењем. За то време, као што је поменуто, делује постојећа тј. стара влада. Иначе, да би нова влада чији састав скупштини предлаже кандидат за председника владе била изабрана, потребно је да за њен избор гласа већина од укупног броја народних посланика тј. потребна је апсолутна већина. Имајући у виду фактичку ситуацију тј. стварно стање односа странака у Скупштини, могући су различити исходи. С обзиром да најјача тј. владајућа СПС нема већину, она и не може самостално да образује владу осим уколико јој нека од опозиционих странака у том погледу не пружи ад хок подршку. У том случају та ад хок подршка за сам чин избора не мора да значи да ће та влада и даље уживати подршку у свом раду, па ће као мањинска влада бити у крајње несигурном положају. Слично би било ако би владајућа странка формирала неку врсту коалиционе владе. Распад коалиције је у сваком тренутку могућ, а то онда води у дубљу и трајнију политичку кризу.

ПОШТЕЊЕ БЕЗ ГАРАНЦИЈЕ

Какви су изгледи да Шаиновићева влада о(п)стане?

У случају да нова влада не буде изабрана, јер није добила потребну тј. апсолутну већину, пословник Народне скупштине предвиђа да се цео поступак понавља. И у овом случају не постоји предвиђен рок у коме мора то да се учини, па се опет ствара могућност председнику Републике да манипулише а у зависности од процене ситуације и интереса његове странке. Узгред речено, стара влада и даље делује.

За одржавање позиције владајуће СПС то је од великог значаја иако њена влада више не ужива поверење скупштине. Влада СПС не може да гаји наду да ће њени законски предлози у периоду до избора нове владе бити усвојени у скупштини, али она може да доноси уредбе, води политику, усмерава рад својих министарстава и друго.

У којој ситуацији председник републике може да употреби право распуштања Народне скупштине?

То је један од могућих исхода политичке ситуације, политичке кризе која наступа услед изгласавања неповерења влади, односно немогућности да се образује нова влада. Право распуштања Народне скупштине којим располаже председник Републике је, иначе, једно од оних средстава али врло снажних, који обезбеђују његову доминантну позицију у систему. Председник Републике може на образложен предлог владе да распусти Скупштину. Своју одлуку он доставља председнику Народне скупштине у року од 24 сата и тим чином Народна скупштина престаје са радом. У ситуацији која наступа, ово право председника Републике може бити ефикасно средство у његовим настојањима да очува своју владајућу позицију, интерес своје странке и обезбеди опстанак тј. продужи живот режиму.

Пре свега, он је тај који бира тренутак када ће распустити Скупштину а самим тим и када ће се расписати избори. С обзиром да

даном распуштања председник Народне скупштине расписује изборе за нову Народну Скупштину; избори се морају одржати у року од 60 дана од дана њеног распуштања. У условима потпуне медијске блокаде као и других неповољних услова који су били и приликом последњих прошлогодишњих избора, посебно у условима јачања опресије, политичке претње суђењима и забрањивања рада најјаче опозиционе странке, апсолутно нема гаранције да би следећи избори могли бити поштени, фер и легални. Поготову у наредном временском периоду од два месеца. За оле демократски излаз из ситуације у којој се земља налази, потребно је образовање владе стручњака или фер коалиционе владе која би припремила услове за демократске, фер и легалне изборе.

Колико је овај поступак прилагођен потребама владајуће странке?

Сам поступак изгласавања неповерења је у Уставу и пословнику Народне скупштине регулисан на један мање-више традиционалан начин, с тим што постоје извесне празнине у погледу неких рокова које пружају могућност за извесне манипулације оних који су на власти. Али, с обзиром да и ову институцију изгласавања неповерења ваља посматрати у ширем склопу читавог механизма остаје позната тврдња да је Устав а самим тим и тзв. парламентарни систем прилагођен и направљен тако да отвара пут успостављању режима личне власти, јер тако јака и доминантна позиција председника републике никако није карактеристика једног традиционалног демократског парламентарног система.

Како гледате на ставове опозиционих парламентарних странака према изгласавању неповерења садашњој влади?

Колико сам пратио изјаве представника различитих опозиционих странака, изгледа да су искристалисана два става. Један који заступају политичке странке заснован на њиховом критичком односу према постојећој влади Републике Србије и оне ће се придружити предлогу СПС и учествоваће у гласању у прилог изгласавања неповерења влади. Постоји и други став, који је такође заснован на оштрој, рекао бих и најоштријој критици Шаиновићеве владе, и то поодавно, од њеног оснивања, који се испољава у томе да се овом приликом неће учествовати у обарању те владе не из разлога што треба задржати ту владу, већ због тога што би се тиме пружила подршка СПС у њеним захтевима за обарањем Шаиновића, а познато је да је та иста странка учествовала и обезбедила формирање те владе против које сада устаје. Мислим да је овај став оправдан.

КАКО ЊИМА ОДГОВАРА

Уколико Шаиновићева влада опстане, колики јој политички век после тога предвиђате? Да ли обарање владе у нашим политичким приликама може нешто озбиљније изменити?

Могућан је и тај исход, да се не изгласа неповерење постојећој влади што онда значи да она наставља свој посао као да и није било овог предлога поднетог од стране СПС. Међутим, сматрам да питање опстанка ове

влде треба посматрати у ширем склопу проблема. Опстанак једне владе или избор друге владе, али исте врсте која потиче из крила једне странке — у овом случају СПС, уопште и није нарочито важно. Свеједно да ли је влада Шаиновића или Божовића, све оне имају исти курс одржавања на власти СПС.

Право питање је у ствари промена режима, успостављање једног демократског поретка који би омогућио да се на демократски начин путем демократских избора ствара већина односно опозиција и да се на основу једног нормалног функционисања парламентаризма смењују владе на власти. То је право питање, а решење сигурно треба тражити у већ познатим захтевима демократске опозиције Србије, посебно Делпоса а то је стварање владе стручњака која би обезбедила све услове који би били потребни за спровођење правих демократских фер избора и наравно на бази тог, конституисања скупштине у којој би били посланици као прави и веран израз народне воље. Таква скупштина сигурно би морала да припреми доношење потпуно новог Устава, а не овог који је писан за потребе одржавања на власти владајуће странке у овом периоду прерушеног комунистичког уређења. Ту би био прави излаз и право решење. На жалост, треба бити велики оптимиста па очекивати да се то баш лако може остварити.

Да ли расписивање нових избора зависи од опстанка или пада садашње владе?

Расписивање превремених избора може да се изврши у различитим ситуацијама, с обзиром да расписивање мора да претходи распуштању постојеће Скупштине, а до њеног распуштања може да доведе и ово изгласавање неповерења или воља председника Републике. С обзиром да је председник Републике лидер владајуће странке из чијег окриља је и потекла влада, јасно је да тај образложени предлог владе може да буде искључиво и његов став, а то све онда доводи до тога а Устав му то омогућује, да у сваком тренутку распусти Скупштину. Устав налаже да у случају распуштања скупштине морају да се одмах распишу избори и да се дође до нове Скупштине.

Шта је потребно да се догоди да владајућа странка пристане на нове изборе?

Превремене изборе владајуће странке ће расписати по мом мишљењу искључиво онда када буде притиснута потребом спасавања своје сопствене коже. Другим речима, ако економска криза која је већ дошла до врхунца изазове и такве последице које прете позицији владајуће странке, она ће се определити за изборе тражећи у њима решење. С друге стране, владајућа странка може прибећи превременим изборима ако процени да би на тим изборима могла добити јачу већину него што сада има у Републичкој скупштини. СПС ће прибећи изборима само онда ако је то у њеном интересу и ако буде очекивала да ће постојати позитиван резултат за њу. У садашњим околностима она у приличној мери може на то рачунати због тога што услови за одржавање демократских избора не постоје што је и омогућило њене резултате на прошлим изборима.

ПАДАЊЕ ВЛАДЕ

ЗАВИСИ ЛИ ОВА ВЛАДА ОД СПО

ТРЖИШТЕ ГЛАСОВА

Како су посланици Српског покрета обнове унапред одбили да гласају у прилог било каквом Шешелевом предлогу, укључујући и постављање питања повећања Шаиновићевој влади, она ће по свој прилици овај пови удар преживети, али је мало вероватно да ће бити дугог века. Због чега? Најпре због тога што у парламентарном сисему — ако се наш сисем и условно може звати парламентарним — влада тешко може да опстане без чврсте и постојане већине у парламенту. Јер, поред текућих послова које обавља на основу важећих закона, влада елативно често предлаже измене и допуне постојећих и доношење нових закона. Без постојане ећине у Скупштини, Шаиновићева влада ће бити принуђена да и за најмању измену и допуну закона (о новим законима и да не говоримо) тражи аднос већину, што није могуће без већих или мањих уступака онима који би је у том тренутку подржали. А тражење уступака често се преобраћа у уцену.

Додуше, у нашем, у основи непарламентарном, сисему са јаком председничком влашћу може се неко време владати и без парламента. А како се врло тешко може повући јасна разлика између закона и уредбе, као подзаконског акта, влада може под видом уредбе регулисати и ону материју која је до сада била под законодавном надлежношћу. Још ће се мање приметити ако се под видом тумачења важећих закона врше њихове измене.

Једном ће, међутим, наступити тренутак када оваква довијања нису више могућа. Реч је о доношењу завршног рачуна за 1993. и новог буџета за 1994. годину, који се обично изгласавају крајем фебруара. Да се у нас озбиљно држи до слова закона о буџету, он би се због огромне инфлације морао мењати бар два пута месечно, пошто су државни приходи и расходи изражени у динарима. Али је, уз прећутну сагласност опозиције, већ створен преседан да се и без измене закона о буџету може доштампавати папирни новац, као главни државни „приход“, и сходно томе повећавати државни расходи. Критични тренутак је доношење новог буџета за 1994, који се мора бар једном формално изгласати. Ако крајем фебруара Шаиновићевој влади то не пође за руком, она обавезно пада и избори се морају расписати до краја године.

Друга хипотетичка могућност је да се већ приликом првог постављања питања поверења Шаиновићевој влади окупи на страни њених противника апсолутна већина (126) од укупног броја посланика, и тиме ова влада сруши. Тада Председник Републике Србије може, ако то жели, на предлог своје владе одмах распустити Народну скупштину и расписати само парламентарне изборе за крај децембра, поготово ако је већ поверавао да је

Већ десетак дана у јавности колају вести о томе ко ће, приликом постављања питања Шаиновићевој влади у Народној скупштини Србије, гласати против те владе и какве ће бити последице ако та влада падне или једва прође без сигурне и постојане већине у Скупштини.

Пише: Коста ЧАВОШКИ

у децембру на политичком небу његова зезда најсјајнија. И то ће Слободан Милошевић сигурно учинити, чак и ако влада не падне одмах, уколико процени да ће његова странка крајем децембра ове године добити више посланичких мандата него што их је добила децембра прошле године. То наравно претпоставља много безобзирнију борбу за гласове, суровије поступање са опозицијом и њеним кандидатима и вештите намештање изборних резултата да би се по сваку цену изнудила победа социјалистичке странке.

После евентуалног пада Шаиновићеве владе, Милошевић, међутим, може проценити да му тренутне околности не иду на руку. Мир у Босни још није постигнут, прилике у српским земљама у такозваној авнојевској Хрватској се погоршавају, а укидање санкција против наше земље уопште није извесно. Како су важећи Устав Србије и Пословник Народне скупштине потпуно неодређени у погледу услова које треба испунити да би се после пада владе распустила Скупштина и расписали превремени избори, Слободан Милошевић има потпуно слободне руке. То би га навело да одуговлачи са расписивањем избора док не постигне неки већи политички успех (мир у Босни и бар делимично укидање санкција), а да у међувремену са једним или више кандидата за премијера покуша да образложи нову владу која би имала какву-такву већину у Скупштини. Тиме би Слободан Милошевић само добио у времену, а нове изборе би опет „режирала“ његова влада.

Поменуће могућности су производ рационалног предвиђања шта се може догодити ако Милошевић поступа рационално и ако се не служи недопуштеним и морално зазорним средствима. Невоља је, међутим, у томе што Милошевић није у сему рационалан нити, пак, избегава средства која нису примерена добро уређеном парламентаризму. Ако се то има на уму, онда нас не би изненадило да Милошевић покуша да на краћи рок „сарађује“

са неком од опозиционих странака. Допадљивим причама о фронту демократских снага против фашизма, Демократска странка Драгољуба Мићуновића му се већ увелико нуди, али, на своју несрећу, са само шест посланика нема довољну политичку тежину. Распоред посланичких група је, међутим, такав да кључ оваквог привременог решења држи у својим рукама двадесет и седам посланика Српског покрета обнове.

То би могло навести Милошевића да пребегне бржем и трајнијем решењу. Треба само да најпре разјасни, а потом преузме Шешелеву странку. Радмило Богдановић, Милошевићев специјални саветник за полицијске и друге прљаве послове, то је већ наговестио рекавши да се изјава СПС-а од 28. септембра односи „искључиво на вођу Српске радикалне странке, а не на све чланове СПС и посланике, међу којима су већина поштени људи и разумни посланици“. Богдановић наравно већ зна како се Шешел може „одвојити“ од својих, иначе поштених и разумних, посланика. Најбезболније је да Шешела изручи Међународном кривичном суду у Хагу као осумњиченог за ратне злочине. Тиме би Шешел бар сачувао живу главу (овај суд не изриче смртне казне), а могао би се надати и неком далеком помиловању. Овако хумано решење има ту предност што би се поштеном и разумном већином Шешелевих посланика Слободан Милошевић могао мирне душе да влада до следећих избора.

Трећа могућност је увођење ратног или ванредног стања за шта је лако наћи повод. То би могла бити нова обнова непријатељства са Хрватском, или оружани нeredи на Косову и Метохији. Ово треће решење је мање вероватно будући да Милошевић ионако располаже великим овлашћењима и одговарајућим средствима да и без формалног увођења ванредног стања све држи у својим рукама.

Изнова се показало да су важећи уставни поредак и привидни парламентаризам тако устројени да се ни једно решење постојеће кризе не може наћи без пресудне улоге Слободана Милошевића. Он може, по властитом нахођењу, да одмах распису превремене изборе и одржи их у децембру, можда их одложити и одржати крајем априла или почетком маја, а може прибећи и неком радикалнијем непарламентарном решењу. Укратко, он је извор и утока свеколике власти, а све остало, укључујући и парламент и владу, представља голи привид и смоквин лист на његовом амодржављу. Ваљда је то већ довољан разлог да демократска опозиција више не даје легитимност том привидном парламентаризму, и ваљан повод да никад више не учествује на неравноправним изборима које он и његова странка организује.

ЕПИЛОГ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ДРЖАВЕ

ПРЕЖИВЕЋЕ САМО ЛОЈАЛНИ

Упркос оптимистичким изјавама Жељка Симића, Владислава Јовановића и других знаничника, санкције ће на жалост још дуго бити на снази. Од 15 чланова Савета безбедности само се Русија успротивила француско-британској иницијативи да се држање санкција према Југославији директно веже за разрешење кризне ситуације у Хрватској. Дакле, више није довољан мир у Босни, сада се као услов за скидање ембарга са Југославије тражи да Срби у Хрватској прихвате Венс-Овенов план. Трагичан развој догађаја у Москви могао би индиректно да утиче и на прилике код нас. Да ли ће заокупљена својом невољом Русија остати доследна својем НЕ у Савету безбедности? То ће се тек видети, али већ и расправа о проширењу услова за скидање санкција показује да расположење великих сила окупљених у Савету безбедности према Југославији није по нас повољно. Кажњаваће нас још дуго као народ, јер смо изборним резултатом у корист Слободана Милошевића оверили национални програм и политику стварања велике Србије по сваку цену. Зато је свако питање у стилу „зашто кажњавају невини народ“ сувишно, јер невини народ је прихватио изборни слоган: „Тако треба“.

НА МИЛОСТ ДИРЕКТОРА

Да се са санкцијама може дуго живети доказ су Куба, Либија, Ирак. Моћи ћемо и ми, не бунећи се против своје власти, као што се не буне Кубанци, Ирачани и Либијци. Социјално дно је још далеко, социјални немири још даљи. Социолози кажу да се гладан народ, а при том и уплашен, не буну. Прилика за масовни друштвени протест пропуштена је онда када су плате са 1000 марака спале на 400. Сада када са 20 падају на 10, револуционарност је потиснута апатијом и депресијом. Многи би пристали да раде и за 2 марке, само да сачуају радно место. Ко ће га сачувати кад је привреда потпуно паралисана? Биће то на првом месту подобни, а не способни, рођаци, пријатељи, свастике, кумови и сл. директора и осталих шефова, затим радници који не таласају, и они који имају гађење када се спомене опозиција или независни синдикат.

Принудни одмори ће бити укинати, откази ће пљуштати. Директор ће, по сопственом нахођењу и без полагања рачуна било коме, да отпушта кога хоће, баш као да је предузеће на чијем је челу добио као наслеђе од оца или деде. Нови Закон о радним односима који ће сва ова питања регулисати још није усвојен, али ће се усвојити ускоро. Као први знак оштрог курса према радницима који ће

По првим проценама, због дејства новог Закона о радним односима, у Србији би без посла могло да остане милион и по људи. Још толико је од раније незапослених. Толико има и пензионера. Када се све то сабере, одузму ситна деца, ђаци и студенти, као и Албанци који су посао изгубили и пре моде принудних одмора, испада да ће посао имати само власт са својим институцијама

Пише: Милица ЛУЧИЋ-ЧАВИЋ

ускоро бити технолошки вишак је умањење плата онима који су на принудном одмору.

Од августа, плате свих који су на принудном одмору износе половину републичког минималца. За предузећа која добро послују (има ли их) половина републичког минималца је 51 хиљада динара, а за она која послују са губицима — 20 одсто мање. За 51 хиљаду динара сада у октобру може да се купи два килограма свињских шницли, или пет килограма кајмака, или две литре ракије, или шест пасти за зубе, или два и по дезодоранса. И даље су релативно јефтине хлеб и млеко, али их нема, или се у рано јутро за њих чека у редовима. Изузетак је, бар донекде, Раковица, јер у њој има стално и довољно хлеба. Чувајући социјални мир голим хлебом, власт показује да се највише боји концентрације радника, каква постоји у Раковици са неколико десетина хиљада плавих мантила. Зато се режим није плашио студентског протеста ни Видовданског сабора прошле године. Тек да покаже ко је моћан, а ко није, показао је зубе студентима тек пред вилом председника Милошевића на Дедињу, али и то је било бенигно, док је једини инцидент на Видовданском сабору била отмица, па пуштање после неколико ћушки, инжењера Јована Мандића из Електродистрибуције, који је на своју руку, обезбеђивао струју за ноћну расвету Сабора пред зградом Савезног парламента.

У СУСРЕТ МРТВОМ МОРУ

Раднике је, међутим, захватила летаргија и није јасно шта би могло бити мотив који би их тргао из сна. Једног дана, када се без мис-

тификација буде правила анализа понашања друштвених слојева у комунистичком и посткомунистичком периоду, научници ће можда одгонетнути зашто је 50 година радничка класа — свуда у свету највећи опонент властодршцима — код нас била лојални стуб власти. Сваки мамац је прогутала ћутке, стварајући уста при том за следећи. Зато фарсично звуче учестале најаве генералних штрајкова, које тако вешто иницира републички синдикат. Задрзнути штрајкови, штрајкови за време којих се нормално ради (градски саобраћај, трговци и сл.) само су наш специјалитет, а садашњи званични синдикати нимало се не разликују од оних пре петнаестак година, који су у хору са ЦК и ССРН понављали да радници у име стабилизације треба да се помире са мањим надницама. Један страни новинар, забезекнут таквим захтевом синдиката, рекао је да ће наш синдикат ући у светску историју као једини који тражи смањење плата, за разлику од осталих на земљиној кугли, којима је главни циљ-постојања повећања радничких надница.

У Србији је, према званичним подацима, на принудним одморима 600.000 радника, а стварни број је знатно већи — прелази милион људи. У већини предузећа припремају се спискови за отпуштања кад нови Закон о радним односима ступи на снагу. У Радиотелевизији Србије, како се незванично сазнаје, посао ће изгубити 3.5000 људи, што значи да ће се број запослених преполовити. И симпатизерима владајуће класе и онима којима је опозиција ближа срцу, јасно је ко тамо неће изгубити посао.

По првим проценама, због дејства новог Закона о радним односима у Србији би без посла могло да остане милион и по људи. Још толико њих је одраније незапослено. Толико има и пензионера. Кад се све то сабере, и када се одузму ситна деца, ђаци и студенти, као и Албанци који су радна места изгубили и пре моде принудних одмора, испада да ће пун радни учинак и осигурано радно место имати само власт са својим институцијама, полицијом и војском, лојални директори и њихови још лојалнији радници, службеници и секретарице. Остало што преживи зиму без грејања и глад која је на прагу представљаће мртво море.

Према истраживању једног Института објављеном у **Борби** рејтинг СПС-а је знатно скочио у односу на децембар прошле године. Резултати су посебно изненађујући за Београд где владајућа партија стоји знатно боље него у осталим деловима Србије.

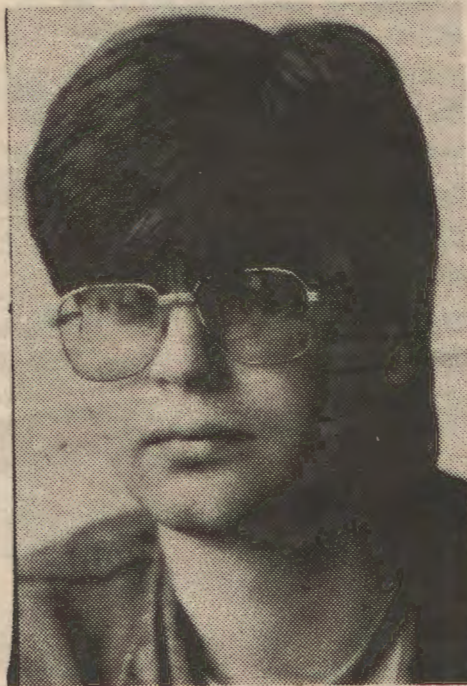
Ако се зна да су транспорти логораша за Дахау и Аушвиц били много хуманији од аутобуса ГСБ-а, да у фрижидерима београдских продавница могу да се пронађу само замрзнуте цене и да ћемо се предстојеће зиме грејати на Толстоја, Андрића, Достојевског и сабрана дела других класика, или пити антифриз да се не смрзнемо онда се долази до оваквог закључка. СПС власт треба да укине градски саобраћај, да затвори све продавнице, да укине сва преостала радна места, да плате буду по две и по марке — па ће у том случају рејтинг владајуће партије бити још већи. Тада ће на следећим изборима добити 104 посто гласова.

Надамо се ипак да се неће тога сетити.

Допредседник СЕПСЕ Борисав Јовић тврди да је **народ са одушевљењем дочекао бонове**. За разлику од немачке, или америчке владе које нису обезбедиле никакве бонове за своје становништво наша влада о нама и те како брине. Људи сад скачу од среће што за бонове не могу ништа да купе, а када продавнице буду затворене онда ће почети да пуцају од силне радости. У том случају, плашим се да и заслужни за ову акцију не постану мета...

Из владе умирују народ причама да је пресечен инфлаторни талас. У то свако може да се увери. Цене стварно више не расту јер и нема шта да поскупи.

Имамо бонове за бензин, али нема бензина, имамо бонове за брашно, али ни луди више немају на шта да се смеју, имамо бонове

Пише: **Александар ЧОТРИЋ**

Шешел је са својом четвртином посланика поданика покренуо иницијативу за смењивање владе Николе Шаиновића. Ако им покушај успе у влади ће доћи до крупних промена. Уместо Соколовића, Павловића, Аранђеловића, Кертеса — министри ће постати Павловић, Соколовић, Кертес, Аранђеловић... Али ни социјалисти не остају дужни радикалима. Решили су да се обрачунају са онима који су им за све досадашње глупости давали апсолутну подршку. Схватили су и сами да су пуно грешили, па су закључили да за све то треба да одговара подстрекач. СПС је три године толерисала и помагала Шешелу, а сада им је дунуло, па су узели једно од ранијих саопштења СПО. Дачић и Перчевић су га преписали и дали да га прочита Вучелићева телевизија. Радован Милошевић Караић каже да је то **сукоб у оквиру једне породице**. Нема шта! Као на Сицилији! Породице се међусобно разрачунавају, а страдају они који им нису ни род, ни „помоз Бог“.

У „Изјави СПС-а“ има једна реченица: **„Будућност Србије није диктатура и фашизам већ демократија и просперитет“**. Зато су и СПС и СРС наша прошлост.

Милошевић је прошле године похвалио Шешелу због његове доследности и финансијске независности. Шешел је у седамнаестој години постао комуниста и мора му се признати да је заиста доследан. Што се тиче финансијске независности — није тачно да СРС не добија помоћ из иностранства. Војводини бојовници су злато, новац и друге драгоцености доносили или из Босне или из Хрватске.

У одговору на оптужбе владајуће партије доктор Шешел вели да **социјалисти губе главу и власт**. Шешел је ту заиста у предности. Он може да изгуби само оно прво.

РУСИ ДОЛАЗЕ

за детергент, а он се може видети још само на снимцима ТВ Београд...

Предлажем увођење бонова и за социјалисте. Има да их нема. Одмах.

Кад смо већ код истраживања јавног мњења, анализе показују да је Шешел све ближи Милошевићу, а Коштунца све ближи Шешелу. Додуше, сад и голим оком може да се види да је Коштунца јако близак Шешелу. И све даљи од Вука. Ако Коштунца настави као до сада десиће се да између њега и Шешела нестане свака разлика.

Стварно мислим да Јелџин треба да пусти комунистима из парламента струју. Али претходно да их полије водом.

Филозоф, хуманиста и љубавник Кларе Мандић — Данијел Шифер и дању и ноћу шири истину о Србији. Ових дана је виђен како је шири истину на сабору трубача у Гучи, на Вуковом сабору у Тршићу, на ватерполо и фудбалским утакмицама Звезде и Партизана. Тако се истина о Србији захваљујући овом пријатељу српског народа и Кларе Мандић пробила у све делове наше државе. Што се тиче иностранства боље је да никада и не сазнају истину о нама. Тада ће о Србији и њеној власти владати још горе мишље-

ње него до сада. Шифер је зблиља хуманиста. Чим је могао да води љубав са Кларом Мандић. Овај француски жиголо је до сада написао једну књижицу од двадесет страна, а пошто је од наших власти добио тринаест хиљада долара, сад му је чековна књижица много дебља. Шифер сву тежину положаја српског народа свакога дана упознаје у хотелу „Интерконтинентал“ где су услови живота стварно неподношљиви. Само за један дан живота ту треба одвојити тринаест долара. Шифера, за кога озбиљни људи из Француске кажу да је шарлатан, узео је у одбрану и Љуба Тадић, председник Друштва социјалистичко-демократског пријатељства. Тадић брани Шифера због Кларе, јер је и Тадић њен љубавник. Али њих двојица нису једини. Клара је имала више мушкараца него што је Демократска странка Драгољуба Мићуновића добила главова.

Шифер заиста воли Србе. Не би се иначе пољубио са тринаест хиљада људи у Гучи. И плус са Кларом.

Вечерње новости су неки дан штампале на насловној страни — словима величине цирка пола метра: **Руцкој позива на штрајк**. Одмах ми је било лакше. Бар сад знам зашто не раде трговине, зашто нема аутобуса, зашто не раде бензинске пумпе. Код нас је позив на штрајк најбоље одјекнуо. Јељцин наредио да се тзв. парламенту искључи струја, телефон и вода. Заборавио је да се такви најбоље сналазе у мраку. Ми смо добили владу, а Руси скупштину у мраку. Пошто се у нашој скупштини расправља о јахању попова, о ноторним алкохоличарима, о стеоним жабама, о идиотима, о ненормалнима — ништа логичније него да упутимо молбу Борису Јељцину да распусти и нашу скупштину. Бићемо му врло захвални. А нико неће ни покушати да је брани. За разлику од Русије. Руски парламент је чисто комунистички. Наш је плуралистичкији. У њему поред комуниста има и нешто фашиста. Поводом ситуације у Русији на радију Б-92 гостовао је друг Бранко Китановић, председник Новог комунистичког покрета старе Југославије. Хвалећи Стаљина Китановић рече да је Џугаџвили ликвидирао **неписменост, бескућништво и глад**. Тачно. Али при томе је ликвидирао и писмене, и оне са кућама, и сите. Руски депутати најављују да ће преселити парламент. Па неће га ваљда код нас! Ако би којим случајем и дошли онда би комунисти у обе наше скупштине имали апсолутну већину. Јер руских посланика има колико и у некој мањој држави становника. Јељцин је оптужио Руцкоја да је умешан у велике финансијске скандале. То је још једна потврда да је Руцкој повезан са комунистима у Београду.

Стварно мислим да Јељцин треба да пусти комунистима из Парламента струју. Али претходно да их полије водом.

Видим да је Караџић навалио на море. Хоће човек на обалу, па то ти је. Зар Република Српска не може да скупи тринаест марака и уплати му неки аранжман да се к'о човек проведе на Халкидикију, Паралији или Солуну? У Политици читам да је Радован дао изјаву да ће **Срби добити од Молуната, па доле**. За Молунат нисам сигуран, а „оно доле“ добијају гарантовано. Шешел је за побуну у Бањалуци оптужио СКПЈ и неке социјалисте.

Сасвим је могуће да је Шешел овога пута у праву. Када се на улицама града појаве тенкови иза тога скоро сигурно стоје комунисти. Зар није тако било и деветог марта у Београду? У Бањалуци је, знате већ, борба против криминала успешно окончана. По криминалце.

Неки надлежни у Републици Српској и Републици Српској Крајини донели су одлуку да званични изговор у тим државним творевинама постане екавица, е да би се тако Срби што више разликовали од Хрвата и Муслимана. Сва срећа је да нису одлучили да Срби имају само по једну руку или ногу, да ископају лево око, или одсеку ухо, грло, нос... Тако би се драстично разликовали од Хрвата и Муслимана и то већ на први поглед, тако да никаквих забуда у будуће не би било.

Припадници појединих паравојних формација наћи ће се у грдним невољама када рат буде окончан и када буде било потребно доказати учешће у рату уз помоћ два сведока. Они су чинили такве злочине да њихове масакре баш нико није преживео, тако да никога неће бити да потврди њихово ратовање ради регулисања права на борачке додатке и пензије.

Бождар Вучуровић, камионџија и председник општине Требиње продао је свом колеги гуслару Бошку Вујачићу велике количине

неке робе испод цене и тако оштетио Републику Српску за стотине хиљада марака. У слободном времену и Вучуровић гусла. Није проблем у томе. Али, како тај Вучуровић управља Требињем, поставља се питање: да ли је он слепи гуслар?

Неки клинци из Подгорице, двадесет хиљада њих, демолирали су спортски центар Морача у Подгорици. Организатори кроса су их обманули и после трка им нису дали обећане свеске, оловке и гумице. То је децу толико расрдило да су у правом стампеду јурнули на халу и поломили све што им је дошло под руку. Чак се ни полицајци нису усудили да им стану на пут јер су основношколци, а предњачили су они из нижих разреда, псовали, пљували и тукли и наставнике и њих. Тако то раде деца! А за старије још има времена да одрасту и укапирају да се то тако ради. Када вас неко превари обећавајући вам мир, десет хиљада долара, економски просперитет, складне односе са Европом, а онда вас гурне у рат, сроза вашу плату на десет марака, доведе вас до просјачког штапа и посвађа са целим светом, онда вам не остаје ништа друго осим да узмете куку и мотику. Јер, не каже бадава наш народ — без мотике нема хлеба.

НАРУЦБЕНИЦА

Александар ЧОТРИЋ: „Даћемо ми вама демократију, афоризми, 64 стране, цена: 9.900 дин. Наведена цена важи за уплате до 20. октобра 1993. Цена за три књиге је 20.000 дин, за четири 30.000 дин... Књига с е може купити сваког радног дана од 10 до 16 часова у редакцији листа „Српска реч“, Бранкова 13-15, VI спрат, наручити телефоном на бројеве 011/620-891 и 628-242, или преко наруцбеног купона.

НАРУЦБЕНИ КУПОН

Наручујем _____ примерак(а) књиге „Даћемо ми вама демократију“

за укупно динара _____

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ _____

АДРЕСА _____

ТЕЛЕФОН _____

Овај исечак пошаљите на адресу: „Српска реч“, Бранкова 13-15, 11000 Београд
Напомена: Књигу плаћате поштару приликом преузимања књига.

Специјални попуст за читаоце „Српске речи“ од 20% на цену књиге афоризама „Даћемо ми вама демократију“, Александра Чотрића. Још једна повољност: Приликом куповине три или више књига једну добијате практично бесплатно.

Штампање ове књиге омогућила је фирма „ИНВЕСТЕКСПОРТ“ власника Драгослава Миличића. Штампарија ИНВЕСТЕКСПОРТ, Смедеревска Паланка, Светог Саве 8, телефон: 026/32-908

МАГА СРБИЈА

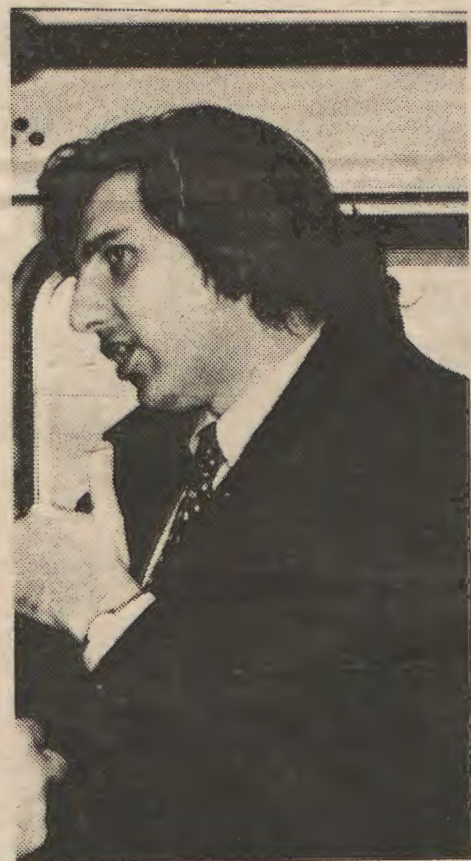
ХУМАНИЗАМ И БРАКОЛОМСТВО

ШИРЕЊЕ ИСТИНЕ ИЛИ ШИРЕЊЕ ДАНИЈЕЛИНЕ?

КАКО СУ МИНИСТРИ

Док је злосрећни муж лепе Краљевчанке Данијеле убеђиван са високих места да је Данијела са принцом Томиславом, код рањеника, у Гучи... чак са Милошевићем, она се спрема да постане супруга „последњег српског пријатеља“...

МАГА СРБИЈА

„Филозоф и борац за српску ствар, Данијел Шифер, сва је прилика постаће ускоро и — српски зет. Његов љубав према Србији учинила је још снажнијом и нежнијом једна лепа Данијела из срца Србије. Како сазнајемо, пред ову љубав испречили су се неки законски параграфи, па надлежни у Србији чине

марака) — по крпике у Турску. У петак се под руку шетала са хуманистом Шифером Кнез Мијаловом улицом, а у суботу је и ћеркицу Катарину водила на ручак и упознавање са Шифером. У недељу пуковник Петковић (?) опет тражи госпођу Р.: „Мора три дана на пут“, каже Данијелин муж. „Дуго се паковала

ЖЕНИЛИ ШИФЕРА

све да Шиферу олакшају и учине га срећним грађанином наше републике“, објавиле су једне београдске новине у суботу испод фотографије „последњег нашег пријатеља“ и Београђанке коју власт отима од мужа и предаје „познатом хуманисти, филозофу и публицисти“, што се уз помоћ министра Павловића (познатог као новинара који је носио цвеће секретарицама познатих личности) и неколицине из врха власти што га народу представљају по утакмицама вечитих ривала, народским светковинама и државничким почастима.

Ко је мистериозна будућа госпођа Шифер? Данијела је Краљевчанка, рођена 1966. године. Пре четири године удаје се за Београђанина, економисту. Последњих годину и по дана радила је као секретарица (завршила биротехничку школу у Краљеву) генералног директора Клиничко-болничког центра Миливоја Стаматовића.

Према причању мужа, с којим је још у браку — а од пре две године имају и девојчицу Катарину — Шифера је први пут видела 14. августа, када је у недостатку куварике помогла око кафе. Била је субота, а већ у понедељак мужа је позвао пуковник Милан Петковић. „Тражим Данијелу!“ Мужу саопштава да мора у хотел Интерконтинентал, да долази директор КБЦ (касније ће се испоставити да није био) и да је „службено“. Муж је испратио у кола, а вратила се у један после поноћи. У Интерконтинуу су, наводно, вођени разговори око Међународног Црвеног крста којима је присуствовао „чак и председник Милошевић“. Следећег дана телефонира да ће закаснити: „Бићу кући у 18 сати“, а дошла је у 02, под изговором да је била „на Опленцу код принца Томислава Карађорђевића“...

У среду, 18. августа, опет мора у Интерконтинентал! Вози је муж, а по повратку (Ц1) саопштава му да је била у Новом Саду обилазећи рањену децу, где је опет био и председник. Следи одлазак у Гучу, а за време тог викенда мужа шаље (трошећи последњих 1.300

и ујутру нађем поруку да јавим у КБЦ да је боелсна и код мајке у Краљеву. Звоне ме ташта, а кажем јој да је на путу“.

Данијелиног мужа потом зове кум и саопштава да се кума видела на ТВ приликом гостовања у Црној Гори код Мила Ђунаковића. Следи одлазак у Министарство (информација), где не знају ништа, у ССНО не знају ни ко је пуковник Петковић, Данијела не пита за дете...

„Зовем Шифера у хотел (соба 656) и разговарам с њим. Да, она је код њега у делегацији, саопштава му филозоф. Муж одлази да би се „ствари рашчистиле“, а упућују га на Клару Мандић. Посел силази Шифер. Разговарају. Шифер саопштава мужу да му се његова супруга допада (разговарају на енглеском, а када се укључи Данијела хуманиста одмах тражи превод) и да ће њу, дете и супругу (.) водити у Париз. Муж моли Шифера да га остави неколико минута са супругом (прво исорсирано рочиште, кдо судије Вере Мушковић, било је 1. октобра). „Чему толика фрка, коме претиш пиштољем?“ питала је, мислећи на „гужву“ у холузу, које није било.

У КБЦ Данијели дају отказ. Стижу (лажне) дознаке за боловање, али отказ ипак остаје. Супругу, који је у међувремену преживео шок, у Центру за социјални рад саопштавају да су из Министарства правде и других институција стизале интервенције да се дете додели — мајци. Мајка, која се већ понаша као дама („посао и прање судова ме више не занимају“) суду је већ показала папри да тобоже ради код неког приватника за 500 марака.

У родном Краљеву, где ће „последњи српски пријатељ“ средином месеца примити награду за мир, Данијелина мајка (разведена) спрема славље и дочек за новог зета. Са београдским, још важнијим, ништа није рашчишћено, а београдска породица никако да се начуди како то белст, макар се радило о поселдњем пријатељу, може себи дозволити да се меша у приватност својих грађана.

ТУГА

У понедељак, 4. октобра, након крвавих догађаја у Москви претходне вечери, Трећи канал Телевизије Београд је у јутарњим часовима пуштао само — озбиљну музику (Албинонијев „Адађо“). Ишао је и телоп са информацијом да ће гледаоци бити редовно информисани о трагичним догађајима. Све уз исту, по њиховом мишљењу солемну музику.

Ако нас сећање служи — а служи — таква солемна атмосфера није владала на Трећем (нити било којем) каналу државне телевизије када је почињао рат у Босни. Напротив. Није било туге због трагичних догађаја. Јер, цео свет је знао, а најбоље Телевизија Београд, да рата мора бити и да не треба тугом узнемиравати нацију коју је чекало ратовање.

Сад је идеална прилика за показивање људског лика. Са наше стране, један људски савет: све оно што са ове телевизије чујете о руској драми, преведите.

У „СТРОЈУ“

Свакодневни јутарњи „строј“ за млеко и хлеб испред самоуслуге „Ц маркет“ на београдском Дедињу сваког дана у шест сати употпуњују и генерали у пензији. Тако у реду стоје: **Петар Грачанин, Стеван Мирковић, Милан Даљевић, Стево Илић, Светозар Поповић и Еуген Лебарих.**

Њима је бар лако: они одавно имају навик у овакву јутарњу смотру. Принцип је исти као некад, сада су само друге нијансе.

БАЈАТО, АЛИ ЈЕВТИНО

Недавно су **Робие резерве Србије** продале једној великој новинској кући контингент уља за јело „Сунце“ по веома приступачној цени: 380 (старих) милиона за литар. Државни синдикат примио је све похвале, а ред за уље отегао се у недоглед.

Испоставио се само један проблем: уље је произведено децембра '91, а рок трајања му је — две године. Дакле, 10 литара (на колико су имали право), срећни купци морају да поједу (или попију) за два месеца.

Пролив се увек може приписати неумереној конзумацији, а посебну погодност представљају и, за ту прилику, дневна издања доличне куће. Уље бајато, али лажи свеже.

ДР ВОЈИН ДИМИТРИЈЕВИЋ, ПРОФЕСОР МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА О ОДНОСУ
МЕЂУНАРОДНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ПРЕМА РЕЖИМУ У СРБИЈИ

НЕЋЕ БИТИ НИ ВЕРБАЛНЕ УЧТИВОСТИ

„Преговарачи Овен и Столтенберг уносе превише личног у преговоре у Босни, али ако се трезвено погледа — њихов циљ је да тамо стане рат и да од свих страна добију гаранције да ће и стати. Великих награда неће бити, јер оне не завике од Овена и Столтенберга. Укидање санкција ће ићи оним ритмом какав буде предвиђен у том документу. Рецимо: престанак опсаде Сарајева — скидање спортских санкција; повлачење трупа — скидање културних санкција... Они који су уводили санкције требало је да знају да су оне увек помагале режимима и да су и овај режим помогли на разне начине, посебно тиме што су им дали изговор за све што нас је снашло.“

Како оцењујете спољну политику Југославије и колики је удео садашњег министра спољних послова Јовановића у њеном кретању?

Не знам да ли уопште постоји нека спољна политика. Чини ми се понекад да спољна политика овај режим као некакав план и оријентацију да се нешто постигне, једноставно не занима. Тек у последње време појављује се неко интересовање, али без икаквих обзи-

ра шта су међународне вредности, преовлађујуће јавно мњење, уз упорно понављање за домаћу јавност да се нас странци не тичу. То је наставак болшевичке ксенофобије која врло лако може да се накалеми на најпримитивнији национализам. Ксенофобија је код нас у страшном порасту, јер смо себе уверили да смо најславнија нација на свету, да су остали будале, нерадници и лопови, а то је ипак продукт пропаганде. Ако пређемо на сферу реалистичког придобијања савезника, овај режим очигледно покушава да придобије погрешне савезнике и понавља своје поразе. Погледајмо стање са Русијом — једини поздрав који су добили пучисти против Горбачова дошли су одавде. То што су поражени, за овај режим није била никаква лекција, јер су сада овде најјаче навијачке снаге против Јељцина. Београд је имао симпатија према разноразним Јељциновим противницима, све до најновијег оперетског, комичног отпора Јељцину.

Жао ми је људи који осим информација са званичног радија и телевизије, немају других

Разговарала: Славица ЛАЗИЋ

Фото:
Вицан ВИЦАНОВИЋ

начина да сазнају шта се у Русији догађа.

Ако је дужност спољне политике да реалистички придобије савезнике, онда Југославија упорно игра на погрешну карту и ми можемо бити срећни да Јељцин и његов министар спољних послова Козирјев имају толико стрпљења да и поред све доказане подршке противјељциновским и противреформистичким групацијама они и даље принципијелно заступају интересе српског народа у целини, чак и идеју о постепеном укидању санкција, и постављају се непристрасно према онима који имају другачији став о Југославији. Ја се просто дивим њиховим живцима! Јер према једној власти која упорно кокетира са противницима, која је непријатељски расположена према изабраном председнику Русије и комично неспретна у подржавању тотално пропале ствари, свако људско биће би имало извештан отпор. Овај пример показује да наша спољна политика нема никакве концепције.

Други пример је из скорашњих вести, по којима се министар Јовановић налази у Њујорку и кажу, бави интензивном акцијом скидања санкција. До сада је разговарао са министрима спољних послова Украјине, Румуније и Грчке. Значи, он је морао да отпутује у Њујорк да би разговарао са министрима тих трију земаља, које су из неких разлога мало склоније овој власти него друге земље које су и те како значајне за наше решење. То је крах. Исто као када је исти министар путовао из Кине (а да нисмо чули шта су о свему рекли Кинези), па је одатле дошао у Москву (где га нико није примио), али је речено да је важније шта ће рећи у Украјини, до које је брзо отишао... Резултат тог путовања најбоље се види по томе што је одмах потом кинески министар спољних послова посетио Словенију и Хрватску, а не Србију!

Не бих криво министра спољних послова, јер заправо, у овом систему ни једног министра ни за шта не треба кривити; они су извршиоци немогућих задатака и већина њих и сама није свесна да постоје само да у случају неуспеха буду промењени. Зато је мени цела повика на Шаиновића комична јер ће он отићи у заборав као и Божовић. Ко још памти Зеленовића, а тек Станка Радмиловића! То су људи за потрошњу и за замајавање и мени је невероватно да неко озбиљно мисли да је проблем у министрима. Проблем је у врху, где се доносе одлуке и где преовлађује апсолутно неинтересовање за мишљење иностранства. Али, морам рећи да се то до сада исплатило. Шокантно остваривање идеје о етничком чишћењу Босне и припајању некој већој српској држави било је успешно управо због тога што је свет био запањен таквом дрскошћу, лицемерјем, неиспуњавањем договора, унутрашњом пропагандом која је народ довела у стање лудила. Није чудо што се та спољна и унутрашња политика не напуштају, јер се у извесном опаком смислу показала успешном. У смислу вредности које савременом човеку одбацује или не разуме.

ХАЛАБУКА И СТВАРНА ПОДРШКА

Има ли разлика у спољнополитичком приступу Србије и Црне Горе и да ли је могућ њихов разлаз?

У овом систему ни једног министра ни за шта не треба кривити; они су извршиоци немогућих задатака и већина њих и сама није свесна да постоје само да у случају неуспеха буду промењени. Зато је мени цела повика на Шаиновића комична, јер ће он отићи у заборав као и Божовић. Ко још памти Зеленовића, а тек Станка Радмиловића? То су људи за потрошњу и за замајавање и мени је невероватно да неко озбиљно мисли да је проблем у министрима.

Постоји основна разлика. По логици ствари, једна мања федерална јединица, која је непрекидно угрожена а види и неке потенцијалне предности имаће склоности да има другачију спољнополитичку линију. Црна Гора је економским санкцијама више погођена од Србије јер је сиромашнија. С друге стране, економски је може спасти помоћ неког већег предузећа, а камоли помоћ неке стране државе. Ако узмемо у обзир само туризам (а има и других могућности), конзорцијум предузећа може брзо да спрече привредни и социјални колапс. Мислим да је то сасвим јасно у Црној Гори и да они знају да имају могућност избора — да се уместо замајавања некаквим потпуно ирационалним циљевима, пређе на рационално решење.

С друге стране, у целој овој лажи око националног питања постоји идеја српства која се намеће Црној Гори, која искључује њихову традицију, на коју су врло осетљиви. Свако ко познаје црногорску историју и менталитет зна да је њихова идентификација српска, али са својим посебностима. Мислим да је ова политика на најбољем путу да и црногорски народ, ако тај народ можемо тако звати, наведе на то да се дистанцира од српства. Ако је званично српство једино српство, онда ће од њега сви почети да беже, као што у Хрватској из хрватства беже Далматинци и Истријани.

Постоји ли било који режим данас у свету који даје подршку режиму Слободана Милошевића? Да ли Грчка у овом погледу представља изузетак и шта ће се догодити после Мицотакисовог пада?

Не постоји ни један режим који даје подршку наступима који су потпуно супротни савременим кретањима. Овај режим се идентификује као екстремно националистички, што је оштра врста себичности, и не може да привуче никога другог. Овакви режими могу бити интересантни само ако су моћни, па могу да буду јаки савезници. Међутим, пошто је наша „оружана сила“ добра само за малтретирање цивила, с њом нико озбиљно не рачуна. Нема ни једног режима који има ту смешу

Црну Гору економски може спасти и помоћ неког већег предузећа. Мислим да је то Црногорцима сасвим јасно и да они знају да имају могућност избора између ирационалних циљева и рационалних решења. Поготово што им се намеће идеја српства која искључује њихову традицију на коју су посебно осетљиви.

бољшевичког и националног која влада код нас и у руском парламенту.

Грчка је посебно питање, јер она у председнику Србије, а још више у Радовану Караџићу, види пренесеног заступника у борби против Турака. Они не разумеју шта су тачно Муслимани код нас — да то нису Турци с којима Грчка има велики проблем. А колико су они стварно спремни да нам помогну, требало би да упитамо наше привреднике, или да погледамо извештаје Високог комесаријата за избеглице, где се види да је Грчка примила само седам избеглица из Југославије. Поређења ради, Исланд који има око 200.000 становника примио је 14, а да не говорим о другим земљама! Толико о том вербалном пријатељству!

Шта ће бити после пада Мицотакиса?

Данас се све грчке странке такмиче у антимакедонизму, а он је по дефиницији за српски режим и за босанско руководство. Рецимо, главни ривал Мицотакиса, вођа Пасока, изјављује недавно да је Радован Караџић један од највећих бораца за мир. Међутим, од те халабуке до стварне подршке велики је прелаз. Јер, Грци су подржали све резолуције против Југославије, укључујући и ону резолуцију која је подржала пријем Македоније у Уједињене нације. Једно је прича, а друго је дело.

У којој је мери садашња српска властодержачка екипа помагала опозицију Бориса Јељцину?

Постоје непроверене тврдње да је било и материјалне помоћи која је ишла из фондова који су на Кипру. Морално јесте помагала и та помоћ датира још од времена генерала Кадиевића, који пише у својим сећањима да је обилазио министра одбране који је учествовао у пучу против Горбачова и да је био пун дивљења према тим људима. Веза датира одавно и то је избор по сродности. Подршка је била очигледна, јер су и најбезначајнији припадници те тзв. опозиције и то само дела који највише личи на нашу владајућу партију — а то је комбинација чврстих стаљиниста и новопечених националиста — уз јако очијукање са тврдим крилом у војсци, долазили овде и били представљани помпезно. Премда су били овде слављени и хваљени, очигледно да сами нису закључили да им је та подршка важна, јер да је била важна, онда би се појавили и силни атамани и козаци.

САНКЦИЈЕ СУ УВЕК ПОМАГАЛЕ РЕЖИМУ

Ако се успостави мир у Босни, хоће ли после тога спољнополитички положај Србије и Југославије бити битно другачији?

Мислим да неће. Преговарачи Овен и Столтенберг уносе превише личног. Али, ако се трезвено погледа — њихов циљ је да тамо стане рат и да од свих страна добију гаранције да ће и стати. Великих награда неће бити, јер оне не зависе од Овена и Столтенберга. Укидање санкција ће ићи оним ритмом какав буде предвиђен у том документу. Рецимо: престанак опсаде Сарајева — скидање спорских санкција; повлачење трупа — скидање културних санкција, итд.

Оно што желим да кажем је да од самог скидања санкција нама ништа боље неће би-

ти. Само ће се видети да се у овој ситуацији уопште не налазимо због санкција, него због политике, како унутрашње, тако и међународне. Што је најважније — економске политике овог режима!

Нама ништа боље не би било без санкција, али да би се то схватило, мораће да прође извесно време. Прво скидање санкција ће — можете замислити — бити праћено незапамћеним тријумфализмом на званичној телевизији што ће, јел'да, бити доказ наше победе. И док се то смири и све схвати, проћи ће још времена, а наша приврда без масивне помоћи из иностранства неће моћи да се опорави, а ја не видим иког ко је спреман овом режиму да пружи помоћ. Тим пре што од њега не може очекивати ни вербалну учтивост. Та комбинација психолошког и стварног је таква да ја, на жалост, мислим да ове зиме, када људи буду стврно гладни, неће знати да су гладни док им то не кажу са телевизије. Мислиће да их је ухватила промаја у стомаку.

Они који су уводили санкције требало је да знају да су оне увек помагале режимима и да су овај режим тиме помогли на разне начине, посебно тиме што су им дали изговор за све што нас је снашло.

Да ли мир у Босни осим повлачења санкција, или бар евентуално њиховог ублажавања, учвршћује и власт Слободана Милошевића?

Овај режим и овај председник били су потребни — тако мисли Овен — да се дође до потписивања неког мира. Када та потреба отпадне, они више нису потребни и не могу очекивати никакве награде за то. И Енглеска, а и остали, могу да буду врло фини, али и сурово хладни и ја замишљам ускоро наше врхунске чиновнике који сада путују авиончићима из Београда (а не Будимпеште) у иностранство, који ускоро неће моћи ванше никуда да мрдну. Нигде неће бити по-

Данас се све грчке странке такмиче у антимакедонизму, а он је по дефиницији за српски режим и босанско руководство. Међутим, од те халабуке до стварне подршке велики је прелаз. Јер, Грци су подржали све резолуције против Југославије, укључујући и ому која је подржала пријем Македоније у Уједињене нације. Једно је прича, друго је дело.

звани. Ником неће бити потребни. Сада за њима постоји потреба јер они, по уверењу ових напољу, контролишу СДС у Босни и могу да утичу. Чим ту улогу одиграју, сем ако сами опет не изазову неки сукоб где би требало да мешетаре (али снимим да пред свет не могу опет са истим сценаријем), коме ће даље бити потребни?

ЕВРОПА И АМЕРИКА — СУКОБ ИНТЕРЕСА

Постоје ли разлике између америчког и европског приступа босанском проблему. Како их Ви видите?

За разлику од онога што причају неки војни „стручњаци“, Америка нема никаквих посебних интереса на Балкану, посебно не на територији БиХ и то објашњава њену политику. Као што знате, Америка се најдуже залагала за одржавање Југославије и ту позицију је последња напустила. Ово је највећи пораз Европе — не Америке, и Америка се поново вратила из два разлога: најпре што сматра да овај пример заразно делује и на области за које је она стварно заинтересована (сукоб сличан нашем на простору где постоји нуклеарно оружје је много опаснији него наш). Овај наш пример може нарочито да доведе до даљих компликација на југу Балкана и да

увуче Турску, која је сада главни амерички ослонац. Постоји и други разлог — америчко јавно мњење, када се определи, морално је прилично јако и утицајно. То је земља у којој јавно мњење игра велику улогу и амерички председник не може више да издржи притисак Американца који на телевизији гледају грозоте из места која знају, по рецимо, Олимпијским играма. Према томе, суштина америчког ангажовања су глобални интереси и морални притисак.

Европске западне силе су лакше склизнуле — Немачка је пожелела да се опет угнезди тамо где не некад имала утицаја, Велика Британија такође хоће контролу, као и Француска. Француска и Енглеска су заједно против Немачке измењале подоста удараца испод воде, које ми и не видимо, тако да објашњава неке од ових пораза. Рецимо, идеја Међународног суда за ратне злочинце коју подржавају Американци и Французи, а минирају Енглези. Лорд Овен је према њему врло скептичан и циничан, јер — на крају крајева — он има пријатеље с којима пије виски, а требали би да седну на оптужничку клупу.

Разлика је у томе што САД мање робују прошлости, јер немају неке историјске мисије на Балкану, а европске силе робују томе. Али, и једни и други се налазе у историјском тренутку када немају лидере великог калибра који могу да инспиришу политику.

Европа и Америка би требало да се датио зацрвене и због јунског мука, када су ћутањем и игноранцијом прећутно одобриле крвави обрачун српског режима са Драшковићима. Дакле толерисање овог режима може да иде?

Цела наша опозиција делује под ненормално тешким условима, уз велико сиромаштво и недовољно порозне односе са светом. Постоји неписано правило да са странцима смеју да разговарају и договарају се само представници режима, а да је опозицији то

забрањено, јер је то издаја. Карактеристична је последња посета Холандији коју је прихватила неколицина опозиционих првака, док су неке странке одбиле да се појаве, плашећи се да би њихов долазак био протумачен као издаја. Плашећи се тога, ми очигледно пристајемо на игру по правилима које намеће режим. У свету је створен баук од национализма, али се он ипак нормално односи према већини режима у источној Европи који су сви националистички. Неко ко је националиста, као Вук Драшковић, не би требало да представља претњу за Запад, као ни Антал, Желев. Овде испада да је боље бити некакав префарбани, рециклирани комуниста-националист, него аутентични националист. Овде се рачуна на колективну амнезију људи и чињеницу да се брзо заборавља шта је режим рекао (рецимо, после увођења санкција речено је да је то сјајно и инспиративно), али су зато извесне неопрезне и прејакe речи Вука Драшковића, када је тек ступао на политичку сцену, стално препричаване како би се заплашио народ. То се ипак мења, нарочито у иностранству.

ТАКМИЧЕЊЕ У ДЕЉЕЊУ ТАЧКИЦА

У ком кључу читате обнародовани сукоб између социјалиста и радикала? До каквих померања то може да доведе на унутрашњем плану и хоће ли сукоб Милошевића и Шешеља имати и неке спољнополитичке реперкусије?

Пре него што добијем нека јача уверавања да је то озбиљан сукоб, понашао бих се онако како човек треба да се понаша у ситуацији када један брачни пар мисли да се разведе. Та свађа увек може да буде жестока и

Неко ко је националиста као Вук Драшковић, не би требало да представља претњу за Запад, као ни Антал, Желев, итд. Овде испада да је боље бити неки префарбани, рециклирани комуниста-националист, него аутентични националист.

онај ко се умеша у ту свађу неће добро проћи. Друго, саопштење СПС-а је смешно. Представља се питање: да ли се стварно мисли да нико од нас нема никакво сећање? Трећа, српска политика заснивала се на томе да никакве злочине и етничка чишћења нисмо подржавали у Босни, а сада кажемо да је једна од најважнијих личности у коалицији владајућих оснивала такве групе. По међународном праву, држава је дужна да спречи деловање таквих трупа, а не да их са закашњењем тужака. Власт мисли да треба уверити иностранство да се ради озбиљно, да се ситуација држи под контролом, а треба се обратити и сопственом народу, јер је економско стање такво да је умор и безвоља определила већину да тешко подржава неспособне спољнополитичке авантуре власти.

Да ли су се социјалисти можда прерачунали? Док су се такмичили у националној реторци „Карлобаг-Вировитица“ све је ишло ле-

по, али су радикали с демагошким инстинктом у последње време прешли на социјалне теме. Са социјалном темом власт је увек у гору ситуацији, јер своје поразе не може да правда активношћу неког спољашњег непријатеља, него сопственом неспособношћу. Мислим да је режим пропустио тренутак у коме је требало да каже: „Изборили смо мир, уморни смо од рата...“ и да покупи награду за „мироворство“. Можда су се тога сада сетили?! Можда је све реприза тобожње свађе која је недавно завршена у великој љубави са Караџићем (покушај убеђивања СПС-а у Босни да Караџић потпише Венс-Овенов план). То ме помало тера да посумњам да се ради о истом рецепту.

Као експерт за међународноправну проблематику, како сагледавате околности под којима се говори о стварању међународног суда за ратне злочине? Социјалисти прете Шешељу да ће извући сијасет доказа који би га одвели на оптужничку клупу.

Бојим се да је великом неспретношћу европских фактора та идеја компромитована. Она у свету и нема праву подршку и као правник морао бих да кажем да има толико других кандидата за извођење на суд.

Посао са Шешељем би био лакши, јер се он хвалисао, и сама реченица о зарђалим кашикама била би довољна да одговара. Има много људи који никада неће одговарати. Масовна гробница код Осијека је велика загоретка, јер се ту помињу официри ЈНА.

Треба имати у виду да је СПС исто тако потрошна роба као и СПС. То је партија без програма, која је десно када треба, лево када треба, ксенофобична је, нетолерантна: најкомичније је када она изрази жељу да се учлани у Социјалистичку интернационалу. Таква партија се може пустити низ воду и може се владати без ње. Али, треба имати у виду да нису сви људи тотално без кичме и да вероватно и у тој партији има оних који су се задржали из раније партије мислећи да је то очување левих идеја.

Сада, када су практично све политичке странке које подржавају систем доведене у питање, онда ова претерана самокритичност од опозиционих странака није на месту. То нас враћа на коначни договор између одлазећих комуниста и других који долазе, око дистрибуције власти, око Уставотворне скупштине, око политичког система, изборног система... Свеа ово је била лажна игра и ако извршимо анализу нашег духовног стања, онда је прва ствар која се мора учинити предавање телевизије на управу неком непристрасном борду на шест месеци. Слажем се са Миланом Ст. Протићем да је парламентаризам, захваљујући и телевизији, код нас дубоко компромитован и ту видим дијаболничку бољшевичку жељу да се испуне Лењинове речи о парламенту као **брбљаоници**. Суд одавно није више суд, влада такође, значи остаје само вођа и то је део плана у коме опозиција не би смела више да учествује. На жалост, добар део опозиције се такмичи са влашћу у заговарању истог националног програма и сада слушате људе из опозиције који нуде власти решење како да у условима ратног комунизма **боље** уведе тачкице, уместо да им кажу да економија **не постоји**. Беско-

рисна су и самоопуштавања опозиције која на својим конференцијама за штампу 90 посто критикује друге опозиционе странке, а 10 посто владу. Треба нам јединствено заступање, јер је време да спасемо своју културу и цивилизацију.

НЕМА НЕОДГОВОРНИХ

У политичком галиматјасу који је на сцени, са страшном девалвацијом идеје парламентаризма и могућим новим изборима, опозиција је поново подељена — изаћи на изборе или не. Шта Ви мислите?

Ту Протић има прво. Не повући се, него ставити праве ствари на дневни ред. Хоћемо ли ми уопште имати неке основе политичког система, државног и друштвеног, који кореспондира са стварношћу? Да се договоримо око тога како ће то да функционише! Инстинкт за бојкотом избора увек је говорио да то није права ствар, али је опозиција некако ипак излазила на изборе. Бојкот 1990. г. прекинут је минималним концесијама, шанса од 9. марта 1991. опет је испуштена козарачким колом, изашли се и на последње изборе. Што је најважније, омладина нерадо улази у странке. Цео потенцијал Студентског отпора је потрошен, јер млади људи нису могли да уђу у наше демодирани политичке странке. На Западу су људи министри са 23 године! Сви смо на великом поправном и морамо свима онима који се бране „ја нећу да се бавим политиком“ или „ја не припадам странкама“ показати да су одговорни. За ову ситуацију сада нема неодговорног! Студентски протест је био цивилизацијски крик против враћања унатраг, крик против ужасног заглупљивања.

Које је решење по Вама најбоље за Босну и Херцеговину?

Најбоље решење је оно које је већ изгубљено, а то је очување Босне која би била подељена на кантоне који не би били израито национално засновани. Не могу да схватим да људи три вере у Босни не могу да живе заједно — то једноставно **није тачно**. Преговори се воде само са екстремистима, који имају оружје.

Најважније је да велики градови као што су Сарајево, Мостар и Тузла остану под чврстим међународним покровитељством, јер ће то бити центри у којима ће живот тећи даље — ту ће бити банке, пијаце и почеће оно што је у Босни било најбоље — тај трговачки менталитет, оно што је одржавало Босну. То би било добро. А шта је реалистично? Вероватно нека конфедерација од три дела. Тотална подела са правом на отцепљење је врло лош преседан. Шта онда рећи Албанцима кад затраже уједињавање? Шта рећи свету који смо ми плашили муслиманском државом и створили му сада муслиманску државу коју, да цитирамо Вука Драшковића, сами Муслимани нису хтели? У контактима са људима из Босне схватио сам да тај народ ово не памти као грех других народа, него као злочин појединаца.

ВЕЛИКА СРБИЈА, ВЕЛИКА ХРВАТСКА, ВЕЛИКА КЛАДУША...

ШТА БИ БАБО РАДИО БИЉИ

Кроз Абдићеву Цазинску крајину је, за време рата у Хрватској по неким изворима, пролазила помоћ Србима у овој републици и Абдић око тога није правно питање. У садашњем рату, како је сам рекао, њему су Срби поклонили коридор, а то је спасило око 300.000 душа. Тако се води политика, макар и у рату.

Пише: Ејуб ШТИТКОВАЦ

„Бабо је заорао дубоку бразду. Питање је само да ли ће успјети да му сломе плуг“. Ово је најбољи коментар, изречен у народном духу, поводом оснивања Аутономне Покрајине Западна Босна од стране некадашњег члана Предсједништва БиХ Фикрета Абдића, кога у његовом крају најређе ословљавају презименом, а ријетко и именом. Надимак су му дали његови Крајишници, јер их је поодавно „спасио социјалне биједи, а сада ће их, изгледа, извући и из ратних мука“. Цитиране ријечи изговорио је човек који је дуго радио у „Агрокомерцу“, али овај пут не би желио да му се име спомиње док се „све ово бар мало не разбистри“.

Већина људи с којима сам разговарао у Београду оправдава Абдићев потез истичући да је од почетка југословенске кризе био најрезвенији и најреалистичнији муслимански политичар. Код неких се, додуше, јавља дилема да ли је на овај начин издао свој народ, али обично и ти сумњичави препуштају времену да пресуди. И неке политичке личности у Београду изразиле су задовољство његовим потезом, у првом реду због тога што је практично и дефинитивно окренуо леђа господину Изетбеговићу. Ипак, у оваквим временима није исувише препоручљиво много аплаудирати било ком сецесионистичком потезу, или нечему што мирише на то, јер мало ко може бити сигуран да неће „мечка заиграти и пред његовим вратима“. Многи догађаји не само на просторима бивше Југославије него и некадашњег Совјетског Савеза упозоравају да многе мечке играју околу. Ово је вријеме от-

цјепљења и стварања чак и минијатурних националних држава. Очигледно, тај процес је сада скоро немогуће зауставити. Почеле су да се потврђују неке старе претпоставке да ће Балкан, и не само овај простор, уместо стабилних држава преплавити мале кнежевине у којима ће само вође и њихове свите моћи бити срећни.

Југословенска криза полако улази у трећу фазу (прва је распад заједничке државе, друга рат) у којој предстоји рашчишћавање рачуна унутар националних заједница и држава. Карактеристична су два догађаја на простору БиХ: побуна — пуч у Бањалуци и оснивање **Абдићеве** државе.

У првом случају сарајевска средства информисања су нашироко извјештавала о свему што се догађа у Бањалуци с јасним порукама задовољства, објављивана су и саопштења мало познатих српских организација које су за јединствену БиХ и много тога другог што је упућивало да се на другој страни догађају веома озбиљне ствари и да је то знак нестабилности српске власти у Босанској крајини „која никада није мирисала **Караџића**“. Није прошло много времена а у истој Босанској крајини „догодио се“ **Фикрет Абдић**.

Сада се веома радују власти у Хрватској због свега што се догађа у Цазинској крајини. **Абдићева** саопштења се емитују по неколико пута на Хрватском радију. Нико не може бити сигуран у Загребу да се у скорје вријеме неко неће радовати сличним догађајима у Истри, на примјер, о чему се све више говори. Ни Далмација није исувише сигурна. Индикативно је да је господин **Туђман** тако жестоко реаговао на приједлог италијанског модног креатора из Трста **Отавија Мисонија** о претварању Далмације у аутономни „европски регион“. Јер, помнути модни креатор, бар колико је познато, нема неки политички утицај.

УЗДАЈ СЕ У СЕ И У СВОЈЕ КЉУСЕ

Абдић је непосредно послје оснивања АП Западна Босна покушао да објасни шта је тиме хтио да постигне и уједно демантовао гласине да се продао Хрватима указујући да је у Сарајеву погрешно тумачен. Наиме, он је инсистирао на томе да БиХ поведе више рачуна о 250.000 муслиманских избјеглица у овој републици и да је то обавезујуће за тјешњу сарадњу. Додуше, није крио да „постоје заједнички интереси муслиманског и хрватског народа“. Истовремено, рекао је да ће Муслимани морати да сарађују и са српском и хрватском републиком на тлу БиХ.

Он чак потпуно одбацује тезу да је ријеч о сецесији:

„Не ради се ни о каквој сецесији нити кршењу Устава. Ако се већ говори о Уставу БиХ хтио бих да подсетим да је **Изетбеговићу** истекао мандат 20. децембра, прошле године и он је по томе неуставан предсједник. То што он проглашење АП Западна Босна назива сецесијом нема никакве основе. Ми кад год говоримо о нашој Аутономној области увијек спомињемо и Унију босанских република у оквиру које ће она постојати кад се формира. Дакле, постојаће три републике и једна аутономна област, каже **Абдић**.

По његовој процјени, преко 75 одсто припадника оружаних снага БиХ у Западној Босни подржава оснивање Аутономне Покрајине, а о народу да се и не говори. Уједно сматрам да је било каква унитарна БиХ чиста илузија, као што је „утопија да ће снаге НАТО-а војно интервенисати у БиХ или да ће Муслиманима бити укинут ембарго на увоз оружја“.

Никад кладушки **Бабо** није бито тако ријечит нити је давао толико изјава за средства информисања. У том погледу значајно се промијенио. Јер, некада су новинари мјесецима чекали на интервју са њим, а и када би дошли до њега држао се строго привредних тема. Био је врло шкрт на ријечима. Само понекад би проговорио јавно да се не слаже са људима из врха Странке демократске акције коју је замишљао сасвим другачије и то никада није крио. Био је прилично љут на новинаре што више не пишу о привредним темама. Тако је у интервјуу „Борби“ (17. децембра 1991) дословце рекао:

Могу да говорим сатима о веома озбиљним и тешким привредним проблемима, а у склопу тог кажем само једну реченицу о неком политичком проблему и ту реченицу сви објаве, коментаришу. Испадне као да уопште нисам споменуо привреду, оно што је најосновније“.

Тада се жалио да му „свашта раде у странци“, али да ће издржати. Јаз између њега и **Изетбеговића** све се више ширио, а када је букнуо рат у БиХ видјело се да ове двије

личности тешко могу и једна поред друге а камоли заједно. Повукао се у Велику Кладушу у вријеме жестоких борби, како сам каже, по одобрењу и са знањем Предсједнитшва. Једноставно отишао је у тај крај да спаси што се спасти може. Показао је поново не само изузетну радну енергију него и висprenост. За мјесец дана створио је какве-такве услов за живот својих суграђана. Успио је да ступи у контакт не само са Хрватима него и са Србима, да се договори око коридора, и кажу, трговине у обостраном интересу.

Како се живот све више нормализовао, за ратне прилике, све више се увиђало да између Кладуше и Сарајева пуцају везе, а сам **Абдић** је оштро приговорио **Изетбеговићу** зашто не постоје бар приближно добре везе између његове Кладуше и босанскохерцеговачке метрополе као што постоје између Сарајева и Њујорка. Порука је била више него јасна. Уједно то је био јасан знак и његовим суграђанима да се „уздају у се и у своје кљу-се“, јер „они тамо у Сарајеву баве се искључиво високим политиком“ од које он није видио неке конкретне користи нити начина за преживљавање.

МИРОВНИ СПОРАЗУМ И САНКЦИЈЕ

Абдић је, нарочито у последње вријеме, инсистирао да се мора потписати мировни споразум, без обзира на све његове недостатке. Позната је његова процјена да би Муслимани могли да изгубе и тих 30 посто терито-

рија које им по мировном плану припадају. Све то је, опет, исувише иритирало муслимански политички врх у Сарајеву и Абдић је дефинитивно проглашен издајником, што га очигледно није исувише узбуђивало, с обзиром да се та именица тако често употребљава међу скоро свим народима тако да је изгубила изворно значење. Осим тога, његов предлог да се укину санкције према Србији и Црној Гори дјеловао је као „чиста небулоза“ за дио муслиманских и хрватских политичара, или боље рећи за скоро све. Мора се признати да је том изјавом Абдић показао итекако велику храброст. Прво, предложио је то у једној типичној муслиманској средини која је осјетила шта значи рат, мада је ту страдања било много мање него у неки другим муслиманским крајевима. Друго, том изјавом могао је потпуно да поквари односе са Хрватском, а добро је познато колико му је стало до ријечке луке и пословних веза са овом републиком.

Та изјава била је на ивици чистог политичког хазардства, али је имала одјека не само у Србији и Црној Гори, што је и разумљиво, него и у главама многих значајних људи у свијету. Наиме, протумачено је да је то рекао један муслимански политичар и то врло угледан у значајном дијелу Босне. То је, можда, имало више ефекта него одласци многих личности из ових двију република по бјелимом свијету да убујеју, опет, утицајне личности како су санкције неправедне и да оне погађају у првом реду недужни народ. Из Абдића је и тада проговорио прагматизам и врло једноставна логика: **ако ја кажем тако о санкцијама, Срби ми сигурно неће вратити злим.**

Он, иначе, има доста искуства кад су односи са Србима у питању, конкретно у Западној Босни. Поготово кад је ријеч о „уступању“ коридора. Наиме, кроз Цазинску крајину је за вријеме рата у Хрватској, по неким изворима, пролазила помоћ Србима у овој републици и Абдић око тога није правио питање. У садашњем рату њему су, како је сам рекао, Срби поклонили коридор, а то је спасило, по његовим ријечима, око 300.000 душа. Овакви примјери у овом рату су заиста ријеткост и њима ће се сигурно бавити историја, ако остане простора послје злодјела која су се догађала у другим крајевима БиХ.

Оно што је вјероватно нагнало Абдића да се одлучи за стварање сопствене „републике“ јесте и бојазан да мировни преговори потпуно крахиреју и у том случају подјела БиХ између Срба и Хрвата (Србије и Хрватске) могла би да постане реалност. Јер, ако међународни чиниоци не успију да омекашају ставове једних актера или на дипломатски начин приморају друге да попусте у понечему дићи ће руке од свега. Тако се догодило са Авганистаном у коме и сада бјесне борбе на све стране, а о томе свијет мало зна. Заправо, више га и не интересује та земља, јер се намножило толико грађанских и племенских ратова да их је све тешко и пратити.

У случају да све пропадне у Женеви или Њујорку судбина Муслимана у БиХ би била крајње неизвјесна. Јер, Срби и Хрвати су створили своје државе — републике и не обраћају исувише пажњу на то како на њих гледа свијет. Уколико се догоди то најгоре Аб-

дићу ће остати његова Аутономна Покрајина, а пошто ју је на вријеме формирао мало је вјероватно да ће у њу касније дирати републике створене на просторима БиХ. Он се у неку руку обезбједио барем за неко вријеме.

Један од његових квалитета као политичара јесте и у томе што је гледао много даље од свих. Заговарао је преговоре када су други муслимански политичари изјављивали да им не пада на памет да сједну за исти сто са ратним злочинцима и да не набрајамо. На крају су, ипак, сјели за исти сто управо са тим људима које су називали „дјецеубицама“. У међувремену удвостручен је број жртава управо међу Муслиманима, а о рањенима и осакаћенима да се и не говори. Отуда Абдић с правом поставља питање: шта је било исплатљивије и боље — преговарати или ратовати? Уз све то поставља се питање да ли је рат могао бити заустављен док српске оружане формације нису заузеле све територије за које су сматрале да њима припадају. Тешко је могао бити заустављен рат и поред политичких личности каква је Биљана Плавшић, чија је изјава о потпуном етничком чишћењу Муслимана из Источне Босне више него шокантна. Било би врло интересантно сазнати да ли би Абдић послје свега могао да преговара, на примјер, са том личношћу, са којом је заједно обишао Бијељину када се тамо догодило крвопролиће на почетку рата? Био би то својеврсни тест за обоје, а поготово за ово вријеме.

(НЕ)ПРИЈАТЕЉСКО ОКРУЖЕЊЕ

Абдићева реалистичност и инститирање на потписивању мировног споразума произилази из чињенице да се Цазинска Крајина налази у потпуном српском и хрватском окружењу и без мира нема шанси за опстанак. Исто тако, она је географски исувише удаљена од евентуалне будуће Босанске Државе да би могла на њу исувише да се ослања чак и кад би се изгладили политички односи са сарајевским политичким врхом. Област којом би требало да влада (сада влада једним значајнијим дијелом) обухвата око 1.500 квадратних километара и има преко 300.000 становника. Наравно, податак је од прије рата и нико не зна колико је тачно остало конкретно Муслимана у градовима Западне Босне. Карактеристично је да је у Цазину прије рата било 97 посто Муслимана, у Великој Кладуши 91,8 посто, а у Бихаћу 66,6 посто (17,8% Срба, 7,7% Хрвата)

Помало се заборавило да је већ од 1990. године у овом дијелу Босне почело увелико да се говори о регионализацији па се та тема проширила и на неке друге крајеве централне републике бивше Југославије. Економисти и политичари, објашњавали су да Западна Босна заостаје и то неоправдано и да би се регионализацијом ријешили многи проблеми развоја. Навођени су примјери да је Бањалука некада спадала међу прва три града БиХ по развијености да би у последње вријеме спала на 33 мјесто. Људи су једноставно говорили да Сарајево вуче средства. Од тада је почела да се осјећа одређена одбојност према центру Републике.

У Сарајеву су такве идеје, међутим, тумачене на свој начин. У првом реду, пошто су на

томе највише инсистирали Срби, објашњавао је да је ријеч прво о стварању привредних регија које би се брзо претвориле у политичке, чиме би се разбила јединствена БиХ. Један од људи који је тада често спомињан као предсједник Западнобосанске регије био је управо Фикрет Абдић. Колико је познато, он није имао ништа против привредне регионализације и вјероватно би се прихватио и такве функције с обзиром на популарност коју је уживао међу већином тамошњих грађана, у првом реду због „Агрокомерца“. Додуше, ова фирма је посебна прича. Абдић је 1987. године, оптужен за „упад у платни систем“ и издавање меница без покрића и то га је коштало 26 мјесеци затвора. Касније се показало да је иза свега тога стајала политичка игра, односно обрачун два моћна босанска политичка клана, која су се обрачунавала преко његових леђа. По једном тумачењу ни многим утицајним личностима ван БиХ није одговарао так брз развој „Агрокомерца“ и Западне Босне па је случај са мјесницама узет само као повод да се све сруши. Јер, показало се касније, многе фирме су, такође, издавале менице без покрића и чиниле бројне недозвољене радње.

СЛУГОНИЈЕ

Није немогуће да ће се у другом облику и на другим основама остварити идеја о стварању привредне регије Западне Босне када престане рат и бар донекле се смире страсти. Исто тако, врло је могуће да ће, захваљујући Абдићу и људима попут њега, доћи до првих јавних помирења између Срба, Муслимана и Хрвата управо у овом дијелу Босне. Наравно, уколико оду са политичке сцене сви они политичари који не желе ни да сретну припаднике других народа.

Оснивање АП Западна Босна и идеје које се у последње вријеме могу чути о оснивању сличних аутономних области и у неким другим дијеловима БиХ, ипак на неки начин подсјећају на измишљену причу коју је 1991. године објавио лондонски „Економист“.

Иако се односи на други дио свијета има у њој много тога што подсјећа на просторе бивше Југославије:

„Република Јужна Слугонија, некада аутономна област Совјетског Савеза, прогласила је своју независност. Штампала сопствену валуту — слуг — а тражи и пријем у УН и Европску заједницу. Такође тежи уједињењу са сјеверном Слугонијом, у којој још увијек владају Руси, као и поновном успостављању „праведних историјских граница“.

Тако се у западном дијелу јужне Слугоније братска мањина побунила против увођења слугонијског језика као јединог званичног језика. Банде из сусједног Блатистана продиру у земљу. Слугонијска национална гарда цијела се на крило на челу са бившим официрима КГБ-а, с једне, и групе одане предсједнику Грађанског форума с друге стране...“

Свака сличност са овдашњом збиљом је сасвим случајна.

ЦЕТИЊСКИ ИНЦИДЕНТ

КАД МОМИР СКИНЕ САКО

Све до последњих, драматичних догађаја на Цетињу, владало је увјерење у југословенској јавности да брутални облици полицијске репресије од стране власти према неистомишљеницима, какви се увелико примјењују у Србији, нијесу могући у Црној Гори, у којој се, наводно, политичка клима одликује већим степеном међустраничне толеранције и уважавања.

Међутим, након низа инцидената од 30 септембра на Цетињу када је, истина вербално, нападнут предсједник Црне Горе, **Момир Булатовић** и када је због неодмјереног и грубљег наступа веће групе грађана Цетиња прекинут међународни научни скуп, посвећен 180 годишњици Његошевог рођења, власт у Црној Гори показала је своје право, недемократско лице.

НЕПРИМЈЕРНА РЕПРЕСИЈА

Политички инциденти тога дана почели су тако што је мања група младића добацивала увредљиве ријечи предсједнику Булатовићу приликом његовог доласка а потом и одласка из Биљарде (гдје је посјетио пригодну изложбу) ријечима: „Гдје си издајниче Црне Горе“, „Није ово Србија“, „Ово је Црна Гора“ и сл. Мимо очекивања, Булатовић је почео да скида сако, што је међу окупљеним младићима протумачено његовом одлуком да се физички са њима разрачунава, па су вербални напади појачани. Ушавши, затим у свој BMW Булатовић је на неуобичајен начин за једног државника показао окупљенима — свој средњи прст (!) па су додатно испровоцирани момци почели да лупају по његовим колима док се није удаљио.

Тако су коначно и Цетињани добили своје „мало морген“ приликом скандирања „Ово је Црна Горе!“ Након тога, већа група грађана прекинула је својим упадицама започети скуп српских и црногорских академика о Његошу, у сали „Ивана Црнојевића“, користећи наравно, прилику, присуство штампе и ТВ, да јавно изрази свој протест и неслагање антицрногорском политиком коју странка на власти у Црној Гори води.

Присутним академицима Цетињани су замјерили што је скуп о Његошу почео у Београду а наставио се на Цетињу, умјесто обратно. Примјећено је да творци „Меморандума“, који не признају црногорску државу и нацију, не могу говорити о Његошу на Цетињу, оног „Меморандума“ којег сматрају — узрочником садашњих крвавих догађаја у Југос-

или зашто су Црногорци властодршци реаговали тако нервозно на релативно безазлену „провокацију“

Пише: **Бранка ПЛАМЕНАЦ**

лавији. Суштину овог и сличних протеста најбоље је изразио један од дискусаната у сали ријечима:

„Ми са Србијом, не желимо рат и нож, јер смо братски народи, али тражимо да поштују Црну Гору као државу и Црногорце као нацију“

Скуп је затим прекинут и настављен у Подгорици. И то је углавном све! Довољно, межда, за осуду а премало за невиђену репресију која је услједила. Све као да је личило на очекиван повод владајућој странци да крене у праву медијску хајку на учеснике протеста, на Цетињу и његове грађане не бирајући при том ни ријечи ни средства, а полицији да примјени незапамћену одмазду. Учесници су називани хулиганима и изгредницима, иако се ради о угледним грађанима овог града иза чијег става, како се показало, стоји више присталица него што власт може да поднесе.

Ноћ након ових инцидената Цетињани ће дуго памтити. Њихов град доживео је праву опсаду. За веома кратко вријеме слетјели су бројни војни и полицијски хеликоптери, стигла су и борна кола и невиђен број специјалаца, који су запосјели све прилазе граду и све улице, и поред чињеница да се прије тога све завршило у миру и да су многи од оних који су протествовали, мирно шетали градом.

Међутим, на знак министра унутрашњих послова Ц. Горе Николе Пејаковића са ТВ екрана, почела су хапшења и пре-

треси кућа и станова до дубоко у ноћ. Ухапшено је 20 грађана али се прави број за сада не зна. Но и поред озбиљности ситуације многи Цетињани пришли су свему са извјесном дозом хумора, па ово називају прворазредним културним догађајем, који им је приредио министар Пејаковић, јер је са ТВ екрана прије лично на кустоса Галерије несврстаних у Подгорици, него на првог полицајца.

У првом налету хапшења, по сазнањима руководства Либералног савеза, означеног иначе као организатора скупа, што ова странка наравно одриче, претучена су три малолетника, док остали, касније привођени, нијесу малтретирани физички, али су сатима испитивани са, како Либерали тврде, јединим циљем, да се докаже паушално изречена тврдња министра Пејаковића да је ЛС крива.

И поред тога што је општински одбор ДПС Цетиња догађај назвао вандалским чином, а режимска штампа преноси опробани систем телеграма подршке или осуде, већ према наредби из централе, и сугерише да се Црногорци махом гнушају и осуђују немио чин на Цетињу, истина је као и обично негдје другдје.

Реаговања многих људи могу се заједно окарактерисати на следећи начин, можда није требало тако, али је свакако требало да се једном догоди, или како рече једна група Цетињана, можда није био начин, али у принципу није нам мрско што се десило!

То је, по мишљењу многих, био спонтани протест грађана незадовољних укупном политиком која се води, поготово због немоћи коју црногорски посланици у Савезној скупштини показују.

У сваком случају остаје једна неумољива истина по којој предсједник Црне Горе Момир Булатовић не смије више слободно прошетати својом престоницом без јаког обезбеђења. Чак ће и за одлазак на Пријорје морати користити пут кроз Црмницу — ако репресије заузму нежељени ток, поручују Цетињани.

ЦИНИЧНИ МАРОВИЋ

Исихитрена и нервозна реакција странке на власти, оличена у невјероватном арсеналу оптужби, злим и циничним опаскама генсека Светозара Маровића непримјерена је учиње-

ВЛАСТ ПРОФИТИРА НА БЕДИ НАШЕ ДЕЦЕ

„ХУМАНИТАРНИ“

ном дјелу. Опсада града под Ловћеном, бројна хапшења, крупне ријечи осуде и пријетње — због вербалних протеста и провоцирања председника!!!

„Нападнуте су институције Републике, њене државности, угрожен је правни поредак, јавни морал, обичај и култура живљења у нашој републици“, кука Маровић, заборављајући при том да су јавни морал, обичаји и култура живљења овдје по први пут нарушени онда када је његова партија организовала прве барикаде у Црној Гори. На првим вишестраначким изборима ускратила је гостопримство савезном премијеру Анти Марковићу на Вирпазару. Републички премијер, млади Ђукановић много старијем савезном тада је поручио да је „мечка која игра по Црној Гори“. Тада су црвенели прави Црногорци. Његова странка је увела праксу прекида и забрана јавних и политичких скупова, како би убиједила јавност да су неке странке непожељне у свом народу. У вези недавно онемогућене јавне трибине ЛС у Зети од стране припадника ДПС, Маровић се наравно није оглашавао. Како онда може осуђивати друге за оно што и његова странка чини?

Вербални напад на Булатовића Маровић карактерише као — „непоштовање институције председника Републике“, промовишући Момира у институцију трајне вриједности а не сасвим променљиве личности крој свуда у свијету уколико наравно уграбе прилику, грађани могу на разне начине исказати своје незадовољство, па чак и гађањем поквареним јајима или парадајзом, као недавно у Њемачкој, на пр. Но за Цетињане су јаја, кажу била много скупа иначе би их користили.

Много зле воље и препознатљивог цинизма које Света Маровић иначе његује у обрачуна са опозицијом, конкуришући озбиљно за улогу зле жене у црногорској политици, изречено је у његовој осуди цетињских догађаја, коју несобично преносе његови медији а која пледира да постане општи став грађана Црне Горе.

При том се покушава импутирати да се ради о наводној мржњи према српском народу у цјелини, што је неодрживо, јер се мора правити неопходна разлика између народа и режима у Србији.

Цетињски „протестанти“ како их је назвала ТВЦГ, су можда неодмјерено величали своју државу и тражили више поштовања за њу чак пјесмом „Ој свијетла мајска зоро...“, у свом граду, не захтијевајући туђе и не пријетћи ником. То је став који у Црној Гори сваки даном нараста и узима маха, чега је партија на власти болно свесна па отуда и неprimјерена репресија.

У свјетлу ових догађаја с правом се може поставити питање шта би тек власт у Црној Гори спремила онима који би, не дајбоже, покушали да власт преузму, бар на исти начин на који су је они сами узели у јануару 89.?!

Данило Ж. Марковић је, уз френетични аплауз, примио плакету као мали знак пажње за нешто величанствено што нам је пружио — Академију за учитеље. Наши малишани, који већ три месеца нису видели млеко, одлучили су да га не виде ни следеће три године, или колико већ треба — само да та Академија никне. Па зар није боље да их уче „школовани“ учитељи од неких, било каквих, којекаквих, попут оних који су учили нас? Наравно да је боље! Наша деца су припадници „небеског“ народа, а познато је да „небески“ народ је размишља о количини калцијума својим костима. Уосталом, када једном, „гадном Западу“ будемо треснули у лице шта смо све постигли под њиховим „неправедним“ санкцијама, свакако ће боље звучати да смо створили Учитељску академију од тога да смо се изборили да нам не шклопоћу коске.

Док је Данило Ж. Марковић примао своју плакету, у једној београдској породици се родила права драма — тек рођени син је на изласку из болнице испоручен као кћер. Унезвереним родитељима је остало да размишљају да ли су добили туђе дете, или је лекар на порођају погрешно захваљујући томе што још увек није акушер, већ само специјализиста, па је самим тим неверзиран да установи пол детета.

За то време Здравствени одбор ДСС је издао драматично саопштење да ће у 2010. години живети само четири милиона Срба. Началост, саопштење је мање драматично, а више оптимистичко, ако га погледамо са праве стране. Зар смо завредели више деце да имамо оходно ономе што им пружамо? Или — зар ће нам деца коју будемо имали опростити за оно што смо им дали?

ЧУДНА ПРИЧА

Живимо у земљи у којој се породиља стимулише новчаном наградом, за коју обично може да купи петнаестак килограма кромпира. Можда и не би било мало да којим случајем тек рођене бебе једу кромпир, али оне — без изузетка — хоће искључиво млеко. Хоће и пелене. Хоће и колица. Хоће и „АД“ капи. Дакле, бебе хоће, а ми немамо. Живимо у бедни. Неко ће рећи — па шта, и у бедни су се рађала деца па су ипак преживела и постали срећни људи. И то би било тачно да је беда једино што стоји између нас и наших малишана. А шта ћемо са манипулацијом?

Све дневне новине су 29.9.1993. објавиле драматичан текст који је у „Борби“ пуштен под називом „Полицијци спасили бебе“. Радило се о томе да је пред поноћ на Гинеколошко акушерској клиници у Улици Народног фронта установљено да четири тек рођене бебе неће преживети уколико се одмах не донесе крв и сонде из болнице „Драгиша Мишовић“. Сви листови су, без изузетка, нагласили да је Хитна помоћ одбила да пружи помоћ угроженим бебама, правдајући се заузетостју и недостатком бензина; да су то, такође, одбили и Жути, Зелени и Беотакси, јер болница није успела да скупи довољно новца да им плати ноћну тарифу и да су се као једини хумани и часни људи појавили припадници МУП.

На први поглед прича је, што јој је ваљда и био циљ, изазивала бес према прозваним организацијама и захвалност према нашој милицији. Тек на други поглед могло се приметити да у тој причи нешто недостаје. Чудно је да се ни један лист није заинтересовао за разлог који је Гинеколошко акушерску клинику натерао да сачека поноћ и рађање четири бебе, да би тек онда установили да им недостају крв и сонде. Ако и прихватимо чињеницу да се такве ствари дешавају у условима у којима живимо, када се здравство очајнички бори за опстанак, опет нам остаје нејасно како то да у читавој болници није постојао ни један лекар, сестра, чиновник, или било ко други који се на радно место довезао колима. Па, зар се не ради о болници коју је Дафина, срећна баба, даривала читавим „мерцедесом“. Ако је постојао само један, једини човек који је штедео своје тешко стечене залихе горива, зашто и он није прозван са Хитном помоћи и таксистима?

Међутим, најчудније у свему томе је што се нико није упитао како то да Хитна помоћ нема бензина, а наша милиција га има? Зар није кључно питање шта је једној нацији из дисају приоритетно?

МИЛИЦИЈА ЗАПЛЕНИЛА МЛЕКО

Проблем је што то питање није настало у тренутку када су се четири бебе бориле за живот, а ни у тренутку када је Данило Ж. Марковић ушао у пројекат стварања Академије за учитеље, уз новац којим бисмо обезбедили тоне и тоне млека у праху. Питање је настало пре много месеци када смо схватили да наше

дете може и пети дан под температуром од 40 степени узалудно чекати Хитну помоћ, док наш комшија, коме смета бука у суседном стану, милицијску патролу неће чекати дуже од пет минута. Питање је настало тада, али га нико није поставио. Није га поставио ни онда

КОРДОН

Све дневне новине су 2. септембра објавиле драматичан текст како је наша полиција спасила живот бебама на једној београдској клиници. Нико се није упитао како је могуће да хитна помоћ нема бензина, а милиција има. Народна сељачка странка покушала је да гладној деци подели млеко: од 2.000 прикупљених литара, до малишана је стигло 700. Остало је запленила милиција. Да ли заиста само Американци убијају наше бебе?

Пише: **Сандра ПЕТРУШИЋ**

када смо већ грцали од глади, а када је створена Полицијска академија, није га поставио ни онда када су се пекари нашли без посла, а када је милиција заискрала нове кадрове.

Да се вратимо на причу о бебама. Милиција је показала сву своју хуманост и ми јој се дивимо. А зашто је не би показала? Па зар нису они једини који имају бензина и који имају довољно људства?

Да у причи о бебама и будној милицији нешто шкрипи, показало се већ следећег дана. Хитна помоћ се огласила саопштењем да **никакав позив** није примила од Гинеколошко акушерске клинике и да то може да документује аудио траком на којој су уредно снимљени сви позиви. Огласио се и директор клинике својим чуђењем да о догађају није обавештен, а да су га до тада звали и због много безначајнијих ствари. Дакле, на Гинеколошко акушерској клиници се догодило нешто што изискује, ако не истрагу, онда бар мало већу пажњу и догодило се нешто што се и без истраге може назвати манипулацијом децом.

Док обичан читалац у медијима чита и слуша лепу причу о хуманитарности наше милиције, само веома пажљив читалац успева да прочита и једну опречну информацију угу-

рану у обиље другог текста и објављену без икакве помпезне најаве. Наравно, ради се о акцији Народне сељачке странке, која је по други пут покушала да гладној деци подели млеко. Завршила се тако што је од 2.000 прикупљених литара само 700 литара стигло до грађана, док је остатак **запленила милиција**. Она иста хуманитарна милиција која овај пут није приметила да у дугом реду на Тргу Републике стоје мајке које у рукама држе само једну малецу бочицу, довољно за тек један дететов оброк који ће их коштати пар сати чекања. Или је можда приметила, али је закључила да бебе које пију страначко млеко нису исте као оне којима је затребала крв, па према томе не морају ни да га добију.

Ипак, највероватније је да милиција није ни имала разлог нешто да примећује. Она је само извршавала наређења оних који су увели бонове и који нам свакога дана обећавају да ће се побринути и за правилну расподелу млека „ако“... То „ако“ нас држи на топло — хладном, у нади да ћемо наше малишане ипак збринути. Вероватно би било бесмислено да се питамо зашто бонови за млеко нису уведени **одмах**, када сви знамо да су новопечене мајке категорија која има најмање времена да стоји у бескрајно дугим редовима, као што је и све друго у овој земљи бесмислено.

НЕМА БЕНЗИНА ЗА КЛИНЦЕ

За некога чак и деца. Да је тако, сведочи призор који је писац ових редова видео испред једне основне школе, а који се вероватно догодио испред многих. Деца су стајала у густим редовима у школском дворишту и чекала на звоно, да би уз будну пажњу наставника ушла у школу. Позвонило је и мала колона првака је кренула. Тог тренутка је у великом стилу, у школско двориште улетео исто тако велики камион. Непотребно је нагласити да је школско двориште забрањено за возила исто као што је непотребно нагласити да камионцију нису поколебали збуњени прваци, као ни неколико стотина старије деце. Про-

шао је кроз њих, мимо њих, направио је хаос и закрчио улазак у школу. Наставници нису реаговали, а и зашто би? Камионџија је довео Његово Величанство — Брашно. Џакови су почели да се уносе у школу, наставници су га одушевљено гледали, а деца су после извесног времена, по систему „снађи се“, почела да се провлаче између џакова и будућих усхићених власника.

Ова прича је интересантна и због још једне чињенице: камионџија који је довео брашно имао је бензина. Ништа чудно, рекло би се, да само дан касније руководство дечије установе „Радосно детињство“ није упутило молбу свим родитељима чија деца похађају њихове вртиће да приликом довођења малишана са собом понесу и храну за њих. Хране има, тврде запослени у тој установи, али до ње не могу да дођу, јер немају бензина да је превезу до својих 57 објеката. Случај је пријављен и Извршни одбор Скупштине града је обећао да ће испоручити потребно гориво, али то још увек није извршено. Дакле, све је по старом: родитељи платите, залегните и снађите се, кажу даосе то само привремено стање!

Нека деца гину, нека гладују, нека болују, нека се не рађају. Кажу да је то бела куга. Упозоравају — алармантно је. Позивају — рађајте! А шта нуде? Нуде бригу за децу само по њима познатим аршинима. Нуде учитељско-академце у замену за хлеб, нуде много добре милиције у замену за топле кадице, нуде радне суботе, радне недеље, целодневно школовање у замену за дуг, хладан и гладан распуст. Нуде још нешто — медијску пропаганду своје бриге. Онда када се сете деце, онда када им је из неког разлога баш zgodно да је искажу и онда када на ту бригу могу да скупе по који поенчић. Рецимо — кад закажу таксисти. Или када можда не закажу, а буду zgodни да се кривица свали баш на њих.

ВЛАСТ НЕ ПОСУСТАЈЕ

СПО У ЗАТВОРУ

Други обрачун власти са Српским покретом обнове у односу на онај од марта 1990. године био је много жешћи, физички бескруполознији и потпуно бесправан. Након нокаута који се под покровитељством **Радомана Божовића** десило у здању Савезног парламента и доласка **Вука Драшковића** на место инцидента, све се одвијало према сценарију који је очигледно, негде био раније скициран и за чију су реализацију очигледно били задужени они који више нису заједно. Биланс је опет крвав: од пуцања „с леђа“ несрећно је страдао млади милиционер **Милорад Николић**, док су Вук и Даница Драшковић доживели у тој „ноћи дугих пендрека“ најгоре физичко и људско понижење. Сви који су затечени у просторијама странке милицијски су детаљно „обрађени“. Страдали су и новинари. Након штрајка глађу и великог притиска (пре свега стране) јавности, актуелни председник Србије аболтирао је породицу Драшковић, по први пут помињући у једном акту име најјачег опозиционог лидера у Србији. Притом **Драшковићу није опроштен наводни напад на милиционера пред улазом у Скупштину СРЈ**. Покренут је захтев за забрану странке који је, са ове временске дистанце, обезвређен и без аргументације.

Прогон свих оних који су се те ноћи нашли пред скупштинским здањем настављен је и уоквирен рамом правне државе Србије. Ових дана пред Уставним судом Србије наћи ће се захтев за забрану рада СПО-а, 25 чланова углавном функционера странке, мораће или већ јесу (о трошку државе) у Падинску Скелу. Члан Главног одбора, **Живан Љубинковић — Кекац**, добровољно се пријавио да „одради“ своје учешће у демонстрацијама пред Скупштином. **Дарко Бановић**, члан обезбеђења председника Странке, након тамновања под оптужбом да је убио милиционера Николића, добио је минималну казну за коју његови браниоци очекују да ће бити потпуно укинута, јер није основана. Крај овог месеца обележиће заказано суђење Вуку Драшковићу.

ЗАКОН ЗА ОБРАЧУН СА ОПОЗИЦИЈОМ

„Сви су одговарали за вербалну ствар“, каже **Боривоје Боровић**, адвокат СПО — „Нико од санкционисаних није кршио јавни ред и мир по члановима закона на основу којих су осуђени. Ту се ради пре свега о лажном сведочењу инспектора који су саслушавали људе у станицама милиције, а онда то клиширано везивали за одређене чланове КЗ Србије. Такав је случај са потпредседником странке, госпођом **Љиљаном Лашић**. Готово истодневно упућивање позива свима да се јаве на издржавање казне (10-20 дана затвора) говори о централизацији правног одлучивања

Судско-полицјско-затворски третман функционера и чланова Српског покрета обнове траје интензивно од 1. јуна до данас са „тенденцијом продужавања у недоглед“. Ко зна, можда и власт мисли да је у затвору боље него на слободи па, у ствари, СПО-овцима чини услугу!

Пише: **Војкан РИСТИЋ**

и подсећа на изјаву академика Михајла Марковића да ће они „Вуку и осталима судити кад њима одговара“.

Догађаји око напрасног „развода брака“ између владајуће и странке „сарајевског политиканта“, само указују колико је то био брак из провокаторског рачуна у коме је СПО требало да поднесе највеће жртве. По мишљењу адвоката Боровића, иако се ради о прекршајним делима, инсистирање на кажњавању оних који су те ноћи, испровоцирани тероризмом, дошли на плато испред Скупштине СРЈ, говори о још јачој недоследности оних који немају снаге да признају своју правну немоћ. Промена политичких околности најбоље показује колико је правосуђе у скутима једног човека и његове партије.

„Дедињско помиловање“ које је уследило за породицу Драшковић, само је делимично, јер не ослобађа Драшковића за „напад на милиционера“. Адвокатски тим је уложио жалбу, али одговора није било. Драшковић ће 25. октобра пред већем судије **Јанка Лазаревића**, у Палати правде одговарати за кривично дело „напад на службено лице“ из члана 25. став три Кривичног закона Републике Србије. У односу на 9. март 1990. године, када је одговарао за дело „учешће у скупини која је вршила насиље“, много тога се променило. Прво, донет је Закон о јавном реду и миру, који је према процени адвоката Боровића у потпуности негирао чланове 213 и 214 КЗ Републике Србије у којима је предвиђена и „злоупотреба овлашћења“ милиције и „ублажавање казне за починиоце“. Закон о јавном реду и миру, стога мисли Боровић, представља слово намењено за директан обрачун са опозицијом. „Уосталом, он је у великој мери неусаглашен са жаљачким Уставом СРЈ“, каже Боровић.

У тиму бранилаца председника СПО за предстојеће суђење, налазе се: **др Рајко Даниловић**, **др Војислав Вукчевић**, **Владимир Гајић**, **Илија Радуловић** и **Никола Баровић**. Сазнали смо да су у тиму још и **др Иван Јанковић**, као и адвокат из Париза **Жорж Кижман** и **Роже Лелман** из Брисела. Из Србије и Црне Горе јавило се преко двеста адвоката који ће узети учешће у процесу Вука Драшковића, а о предстојећем суђењу, због очекиване пристрасности, обавештене су међународне организације које се баве заштитом људских права, па се очекује и присуство страних посматрача. „Једноставно, не желимо да дозволимо да се Вуку Драшковићу суди као друмском разбојнику, стога од суђења очекујем да буде једна компетентна правна трибина на којој ћемо судити антиправној држави Србији“, каже Боровић, уз напомену да ће се преко посланика у Народној скупштини републике тражити поништавање чланова 23 и 24 Закона о јавном реду и миру. Из разлога што је — као у случају Вука Драшковића кога је неко у маси потезао за кравату, а он одгурнуо то лице — све подведено под слово напада на службено лице, чиме се аутоматски, врло перфидно, санкционишу сви јавни скупови.

„СПО-у ово суђење не наноси штету, не донеси ни неку посебну корист, али наноси велику штету самој власти и држави Србији која на тај начин чини још један корак назад у односу на демократски правни систем, коме ова земља за сада лажно тежи. То лицемерје се види са стране, али правници у служби власти као да то не желе да кажу својим налогодавцима, бојећи се за санкције које због „дугог језика могу да доживе“, процењује Боровић.

БАЛИСТИКА И ГЕОДЕЗИЈА

Један од актера догађаја испред скупштинског здања у ноћи између 1. и 2. јуна био је и **Дарко Бановић** из обезбеђења председника странке. Он је те ноћи, из страха за личну безбедност у ваздух испалио пет хитаца из пиштоља. С обзиром на след догађаја у којима је један милиционер, припадник специјалних јединица МУП-а Србије био погођен, а потом од задобијених повреда (ујутру) издахнуо, Бановић је исте ноћи ухапшен и прогледан је у притвору више од тридесет сати. Након пуштања на слободу прича се не завршава. Он се 5. јуна сам пријављује МУП-у, где даје изјаву о свом кретању те ноћи. Након тога прослеђују га трећем одељењу градског ОУП-а где се са њим обавља информативни разговор. Ту, према ономе што нам је рекао, проводи око четрдесет сати, јер се од њега тражило да донесе оружје из кога је пуцао те ноћи испред Скупштине СРЈ. Када је оружје пронађено и криминолошком експертизом

утврђено да је из њега Бановић трагичне ноћи пуцао, уследило је и поновно хапшење. Судија **Бранислав Тодић** одредио је Бановићу притвор у року од тридесет дана, због сумње да је управо он извршио кривично дело из члана 47 став један КЗ Србије: убиство милиционера Николића.

„Не поричем да сам пуцао, али не признајем да сам ја убица милиционера Николића, чија ми је смрт итекако тешко пала. Онај који је повлачио konce из другог плана те ноћи, као да је желео да се све то деси и да и на једној и на другој страни буде што више жртава“, каже Бановић.

Након покретања истражног поступка, Дарко Бановић се нашао иза решетака самице у Централном затвору. Ту је провео двадесет два дана, међу пацовима и осталим „домаћим животињама“. Како сам признаје, било је пуно провокација од стране пре свега „колега“ из затвора, милиционера који су „радили свој посао“. У недостатку доказа, током истражног поступка првобитна оптужница „за убиство“ преквалификована је у дело „напад на службено лице“ из члана 24 став три КЗ Републике Србије. До краја истраге и ова квалификација била је промењена, да би, коначно, 27. јула, заступник јавне тужбе **Веселин Мрдан** подигао оптужницу против Дарка Бановића због „ометања службеног лица у обављању послова безбедности“ из члана 23 став три КЗ Републике Србије. За ово дело законодавац је предвидео казну од три до десет година затвора.

На првом рочишту (12. августа), Бановић је имао суочење са милиционерима сведоцима који су га теретили да је директно пуцао на њих. „Тада сам затражио реч од судије, јер нисам могао да се помирим са том тврдњом

и таквом оптужбом. Рекао сам: „Господине, ви не говорите истину. Како је могуће да мене видите кроз растиње, а не видите лице у црној јакни које пуца преко ваше главе право ка улазу у Савезну скупштину“, препричава свој исказ Дарко. У то време, у неким средствима информисања појавила се и прича о томе како је овај члан обезбеђења председника СПО, уствари убачени човек СДБ, али и прича о томе да је милиционера Николића убио припадник СРС, чије је име и објављено. Бановићу то нити битно помаже, нити оптужбе да је припадник Службе државне безбедности побољшавају његов положај у затвору. Осим неколико посета супруге и посете Вука Драшковића, нико други, упркос многим захтевима судији Браниславу Тодићу, није успео да издејствује могућност да види ухапшеног члана обезбеђења.

На другом рочишту (22. септембра), судски вештачи из области неуропсихијатрије и балистике дали су вештачење о урачунљивости, односно о правцу у коме су испалени хици. Уз помоћ компјутерске анимације изведене је и симулација могућих праваца испалењених пројектила. Све је урађено на бази претпоставки, без кључних доказа. „Тада сам вештаку из Института за геодезију рекао и следеће: „Балистика се не заснива на претпоставкама, то је егзактна наука. Нисам ја купио плац, па да геометријски размеравају тај простор“. Сутрадан је изречена пресуда којом је Дарко Бановић због „ометања лица у пословима безбедности“ из члана 23, став три и дела „ношења оружја без дозволе“ из члана 33, став три Казненог закона Републике Србије, осуђен на јединствену казну затвора у трајању од годину и шест месеци. Бановић и даље

сматра да ни оволико није крив. До правоснажности пресуде, одлуком суда он је на слободи, а да ли ће и ова казна бити потврђена или поништена, показати ће судски органи и адвокатски тим.

Оно што је, међутим, за читав случај последњег обрачуна са СПО-ом и породицом Драшковић занимљиво, а везано је за процес Дарку Бановићу, то је однос милиције према њему. За разлику од зликовачког пендречења које је примењено према Вуку и Даници Драшковић, Бановића нико током истражног поступка „ни за рукав није потегао“. Откуд такав нагли обрт и „преваспитање“ људи у плавим униформама? „Мој лични утисак је да наша странка има много симпатизера и у редовима оних који обављају послове очувања реда и мира, па чак могу рећи и међу правосудним органима, без обзира што нам је држава оваква каква јесте. У свакој организацији постоје појединци који за своје неизлечене комплексе утеху налазе у злостављању других. Тако је и у милицији, али то је, верујте ми не реч, врло мали број људи“, објашњава Бановић. Уз напомену да је затворска храна очајна, али да и многи људи на слободи немају ни такву каква је у Централном затвору.

Од др **Војислава Вукчевића**, адвоката СПО сазнали смо за кажњавање потпредседника странке, глумице **Љиљане Лашић**. Њој је изречена казна затвора у трајању од двадесет дана. „Госпођа Лашић је, према ономе што стоји у решењу судије за прекршаје, проглашена одговорном јер је 1. јуна ВИКОМ нарушава јавни ред и мир. На ово решење уложио сам жалбу где наводим да инспектор **Топалов Иван** као сведок у пријави пише једно, а пред судијом приликом суочења изговара друго“, каже др Вукчевић. По његовој тврдњи, Топалов у пријави пише: „Позивала грађане да уђу у Скупштину СРЈ“, а у поступку пред судијом изјављује: „Видео покрете усана, а које је речи оптужена изговорила не знам...“ „Кад инспектор који је био на лицу места, задужен да чује, није чуо позив оптужене за улазак у Скупштину, како су то могли да чују грађани“, пита се др Вукчевић напомињући да је ова нелогичност готово константна када су у питању сви који су гоњени и којима су изречене затворске казне.

Илустративан је и пример осамнаестогодишњег **Бирцлина Мирослава** из Панчева који се сасвим случајно те ноћи нашао пред Скупштином. Њему је такође изречена казна затвора „за учешће у скупини које је реметила јавни ред и мир“. По речима адвоката **Милана Миковића** који брани Бирцлина, у решењу судије за прекршаје пише да је он ухапшен 1. јуна око 22.30 часова, а он тада није био у Београду. „Оптужени је пред Скупштину стигао тек око 2 часа после поноћи, 2. јуна, о чему поседује и железничку возну карту. Судија је овај доказ одбио, уз образложење да је оптужени карту могао да нађе на улици“, каже Миковић. Уколико је оптужени Бирцлин ухапшен 1. јуна око 22.30, како стоји у оптужби, он после поноћи није могао да буде на улици и нађе возну железничку карту на релацији Панчево — Београд на којој стоји датум путовања 2. јун“.

На ова два примера не исцрпљује се правна нелогичност са којом је суд наступао у изрицању казни учесницима догађаја, члановима СПО. Жеља да се по сваку цену казне, и на тај начин странка још једном физички сатанизује, овај пут је била јача од сваке логике и било ког слова закона.

ЖЕНА О КОЈОЈ СЕ ПРИЧА

МИЛЕНА — МИЦА СОФРОНИЈЕВИЋ (71), ГОРЊА ДОБРИЊА КОД УЖИЧКЕ ПОЖЕГЕ,
МЕДИЈСКА ЗВЕЗДА СРПСКЕ ОПОЗИЦИЈЕ:

КОЈ ЈЕ БУШИО,

Мица Софронијевић, жена која је уздржала Србију

„Ја сам се угурала у касету, и кад умрем, моја ћеца нека то пуштају и гледају мене живу. А ви што нисте умели — ја вам нисам крива!“

Приредила: Благница СТОЈАНОВИЋ

Дошли су Немци, а наши су се поделили на партизане и четнике. Мој муж је, као и сви у овом крају, пош'о одма' у четнике. Прве две године овда су били само четници и они су нас добро чували. Водили су о нама рачуна и за те две године рата длака с главе нам није зафалила. А онда се однекуд појавише комунистички агенти. Почеше да праве заседе и да убијају наше Србе. Убрзо су им се придружили босански и црногорски комунисти и главна борба са гамади одвојевала се на Јеловој Гори. Тад су нас страшно побили и од тад, кад ми неко помене Краишнике, подигне ми се коса на глави. Од битке на Јеловој Гори четници се никад нису опоравили и мој Јован се од тог времена па до победе комуниста крио по шумама.

Кад је требало да пробавим најљепше дане са мојим Јованом, да гајимо децу, да уживамо у нашем богатству, комунисти нам све покварише, мира нам не дадоше. Од њих је мој Јова мор'о да бежи, к'о од звери. Долазили су да га траже и ноћу и дању. Питају ме:

— Долази ли?

— Долази!

— Знате ли ђе се крије?

— Он то никоме не прича. Он само окрене и оде. Отиш'о је тамо, а можда се повратио, па отиш'о вамо! Откуд ја знам.

— Ти ћеш да пођеш са нама!

А мени свекрва шане да кренем с њима, јер ми не смеју ништа зато што ми је дијете мало.

фото: Ђорђе ВУКОЈЕ

— Чекај док намирим дијете!
Пођосмо ми, а један ми каже: „Да ли однекле Јован гледа како ми тебе терамо?“
— Шта је њега брига за мене, ко зна колико он њих има тамо у шуми. Него слушајте ви мене: ја морам да се вратим да узем ди-

Кад је Словенија хтела да се одвоји — наши су је држали. Што су је држали?! Могли смо да одржавамо економске везе, к'о што су они и шћели и лепо с њима да раскрстимо — ко људи. Међутим, Милошевић послао војску — не да човек границу.

не зна. То је ко кад зарате укућани: једноставно, не треба се мешати. Они тамо што рађују сви су исти: сви потписују мир, а туђа ђеца се бију. Па коме они маскицу натурају?!
Мој син Милета — прош'о је војну обавезу, а уници нису стигли. Не дај Боже да сам

НЕК' ДА НАФТУ!

јете. па ме онда ћерајте ђе оћете. Не могу да оставим дијете сирото.

— Добро, иди кући, али гледај да нам пријавиш кад следећи пут Јован дође кући.
— Оћу, како не би, али да знате, боли Јована.... срце за мене!

Тако сам се провукла.

О ПРИНУДНОМ ОТКУПУ

После рата су нас ољушили до голе коже. Ја и о томе морам да причам, јер је то народ, изгледа, заборавио, па нам се принудни откуп понавља... узели су нам ономад малине и рибизле, а још нам нису платили...

Нама су вола из бразде извели, одвели и заклали. Замисли жалости! Враћаш се кући са јармом на леђима и замишљаш како твога вола черече партизани. Да умреш од муке.

Моја свекрва се са њима свађала, отимала... „Јој, ђецо, оћете ли ми барем дати кожу од вола, да је уштавим, да мојој ђеци направим ципеле, а командант јој каже да ће кожа остати код неког комунишчине Милана Весовића и да је може узети кад они оду. Међутим, ми одемо код Весовића, а он нам каже да је кожу војска однела. Лаже комуниста, то је он сакрио! Његова жена десет година је продавала вуну коју је шишала са кожа, а да није могла да је испродаје.

Једном су нам упали да траже ракију. Свекрва узела гуму да им наточи, а они неће тако. Избише чеп са дна бурета, а ракија точи по целој пивници... Шетали су нам се кроз кућу, к'о кроз пролазну кујну.

Мислили су комунисти да ће нас четнике све побити, да ће нам све отети, да ће се раширити на нашој имовини, и нису ни замишљали да ће 'вако бити, да ћемо остати живи и да наше племе опет цвета. Нама су отели све сем памети. Ту смо на великом добитку.

О РАСПАДУ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Словенци су били најкултурнији народ у тој држави и први су тражили да се штафета уништи. Паметни људи. Бог те видео, овај умрор и сатрулио, а деца још климају — носе му мртвом штафету! Јадна, да поцркају! Мисле да је то што носе нешто добро.

Наши су се копрцали и на једвите јаде пристали да се то више не носи.

Сад је културније доба, није народ глуп к'о некад што је био: што би' ја дозволила да се у мојој кући пита и да ми командује како ћу да живим неки мој комшија?! Шта ми се тиче — живи у својој кући како оћеш, а ја ћу у мојој живети како ја знам!

Значи, требало је Словенија да чека да јој из Београда Слободан командује како ће да живе. Нису били луди и добро су прошли.

Онда дође разлаз (рат) са Хрватском. Хрвати скидоше петокраку — ударише шаховницу и сад их штите све велике силе: нису комунисти!

У Босни се докрајчисмо. Одоше јединци, осакатише нам ђецу. Гледам кад је пред Скупштину дошла наша осакатена омладина да тражи помоћ... Без ногу, без руку, слепи, а председник Милошевић није носа помолио, нит' је њега брига за туђу ђецу. Важно му је само да његов мали буде добро и да има доста бензина! Ударила киша к'о из кабла, а он им не каже — ево вам скупштинска сала, уђите да не киснете, него их шиље у неки аутобус. Срамота! Ја л' поштено, зар се тако поступа према ратним инвалидима? Има, бре, да клекне пред њих и да их моли да му опросте што им је животе упропастио.

О ВОЈСЦИ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Они су ратовали и робовали и никад и није им то нико неће признати. Зато што су им давали мале платице — праће се да су им то били добровољци. Рећи ће: ишли су драговољно — да зараде. Милошевић је и нашу дивну војску упропастио. Он Војску не поштује, само гомила милицију. За војску га је баш брига и зато би му војска могла доћи главе.

О РАТУ

Преживела сам црн рат и рачунала сам да ћу да се обесим ако опет дође нешто слично. Сад је дошло, не знаш ни шта је. Није рат, али ти је ово и црње и горе. Да је рат — ратовало би се и завршило, и досад би се знало ко остаје. Кад су казали да се заратило, ја никоме кога сам знала нисам дала да у таки рат иде. Гину ђеца, а нико не зна ни ко је погинуо, ни ко није. Ђе нам је граница, шта чувамо, за шта се боримо и око чега се бијемо — ништа се

доживела да ми неко из куће оде на положај, ја жива не би могла чекати да видим шта ће бити.

Замислите ви кад неком јединац погине... Шта ће њему држава велика ил мала, шта ће му море и коридори, шта ће му ко кад му се кућа тули.

КАД СУ НАМ САНКЦИЈЕ УВЕДЕНЕ

Ко има мало дуже памћење нек се сети шта је и како било кад је требало да се мењају грб и застава. Те оће овај, те онај, те тражи неке стручњаке — лажне и праве, те нећемо онако, а оћемо овако, па продуже 2-3 месеца док се не скупише експерти да реше који ће грб. „Да се скине петокрака!“. Закувало се, морају да је скину и кад је то требало саопштити, изиђе лично Милошевић да нас обрадује. Сви смо очекивали да из његових уста чујемо: „И ја скидам петокраку—да нам сване.“, али он друго рече: „Немам намеру ништа да мењам, поносим се што сам социјалиста-комуниста и у то име живели!“ Тад сам видела да ми сагоресмо и готово! Онда су нам ребнули санкције на његов понос што је социјалиста и што ће остати исти.

О СЛОБОДАНУ МИЛОШЕВИЋУ

Онда кад сам се угурала у касету, оно на Телевизији, умрла је нека наша баба и мени је припало да кувам 'шеницу, за кољиво. Видим, код синовца дошла нека кола, питам ко је, а син ми каже: „Дошли они из Студија Б“. Одох ја да видим моје Србе! Оставим шпорет и киднем, а 'шеница остане сама да се кува. Тад сам доста рекла о Слободану, а нисам све...

Каже Слобо: „Имамо свега, нећемо поклекнути, па макар корен јели!“ Али, ове године удари суша, па сагоре и корење.

Изађе он да говори, а ови јадни сељаци зину: „Говори Слободан, јој потрчи!“ А овај се нешто персонира пред сељацима, говори речи што ти не разумеш: те неки елементи, те аргументи, те акценти, чик ти знај шта ти је то. Кад он заврши — они мисле да им је нешто лепо исприч'о, а он те заврне да ти и не знаш шта ти је урадио.

Много зла нам је нанео и допасмо у грдно доба.

Каже он: „Само још ово да потпишемо — скидају нам се санкције!“, све смо исформирали. Човече, шта тај све није потпис'о и шта све није исформирао досад „да би се скинуле санкције“. Ја, овако матора жена, без дана школе (самоука сам, знам да читам и пишем и да изачунам кол'ко ми треба) да вам кажем: неће се скинути санкције док Милошевића не скину и док не да оставку, Бог га видео! То треба да исформите! Нек ме ћера куд оће, нек ме затоври, нек липшем, ал' нек' ме слуша.

Прича нам Слоба: „Уредили смо Србију, видите само како смо је уредили!“

Па да л' је он нормалан, да л' је њему овако уређено?! Немојте, вели, да нас ометате да ово довршимо... Човече, њему треба нервни лекар, да се званично утврди да л' је он при себи.

За мој појам, он је глуп. Како то да он не може да дође себи, па да каже: „Слушај брате, ја сам себи доста зарадио и стекао за ова два мандата: имам кулу, кола, новац, имам своје банке на Кипру, свој авион... и шта ће ми више богатства — нећу више да се прсим. Дајем оставку! За љубав омладине, да и ја видим има ли ко да окрене нешто боље, да видим да л' има неко паметнији од мене“. Ал' њега баш брига! Он се иживљава док све своје рукавце не изведе... Стварно не знам како он то срце има и од какве је сорте. Можда му је нешто своје онај Чаушеску, па 'оће да чека 'наку судбину. Ја ти то вероватно кажем.

Он овај народ црпи и да може, све би сатро и упропастио, па ко иза њега дође на власт да нема ни паметне омладине, ни војника, ништа...

Шта је њега брига — он ће закувати и у Београду, а дупе у авион и побеже, а ви мислите шта ћете.

Овај народ је изгубио морал, ћути и иде ко мува без главе, али кад он сиђе с власти — онда ћемо прогледати и сви који су се онесвестили од бедног живота — освестиће се и озбиљно се замислити.

О СРПСКОЈ ДИПЛОМАТИЈИ

Слобо пошаље тобоже министра за иностране послове, оно гњавало Владислава Јовановића, да иде по страним земљама... Не види га нико ниђе „ко смрдљив сир, а 'вамо прича: „Завршио сам пос'о, а онда стење, стење, не може да смисли шта ће да слаже. Нешто мислим: што не пусте мене да ја проговарам, па да види Слобо шта је дипломатија.

О СЛОБИННОЈ МИЛИЦИЈИ

Па они ће нас побити! Ха-ха-ха... Слобо има милицију обучену, има необучену, па кад би њега напали — 'вата би те и онај обучен и онај у цивилном оделу. Те он највише воли...

Српска милиција је и већа и опремљенија од државне војске. Па то човече није нема!

Колико је само милиције тражио, и све го Краишник све пријавио, а он их све примио — не би ли нам што пре дошли главе, ко на Јеловој Гори. А наше дечаке не примају. Из Добриње су се тројица сиромашних дечака пријавила у милицију, али ниједног нису при-

мили. Кажу — не примају из четничког, Дражиног гнезда.

О ВОЈСЛАВУ ШЕШЕЉУ

Ко мрзи Шешеља каже: „Шешел је ко год ловачки кер кад га тутнеш да ћера зеца!“ Јок, вала! Ловачки кер ћера зеца докле види да има шансу, а кад види да је нема — он се поврати. А Шешел је к'о полицијски кер! Кад полиција поведе кера и тутне га — он ће човека да жури док га не исцела, ил' неће да живи. Ђе је да је, он се пење и тражи га, не да мира, баш као што и Шешел ради.

Шешел само тупачи! Боже сачувај да њему власт падне шака, он би сагорео Србију, ја ти кажем. Заратио би свукуд! Само би ратов'о — к'о да му је у роду Садам Хусеин. Брига њега да л' ће народ да пропадне и држава да сагори. Кад је Садам ратов'о — погореше силни извори нафте, све оде до ђавола, њега се то не тиче — опет ратује и изазива. А народ га и даље држи. Лудница човече, то само има још код нас.

Шешел... вероватно је, да је он човек намештен да ову Србију пропасти и упропасти. Он знаки, и како прича, човек од сто глава и сто руку, маше тек тако овом нашом Србијом и нашом златном омладином. А он седи у Скупштини, маше рукама к'о суманут и скупља поене код истих оних к'о што је он. Кад пође за говорницу — он се смеши! А што се смеши: смеши се он што нас, да извинете, зајебава како он оће и како му је Милошевић дозволио. Не прича он ни у корист Србије, ни народа, ни пољопривредника, него у корист

оних што су га наместили да прави што већу свађу. Он то добро ради и тамо се свађају, свађају, а он ужива и реплицира, реплицира... Сваку му реплику примају, што говори да је њин и да га воле, а намама не дају — изгоне их из сале. А Шешел се и даље смеши, јер је добио шта је хтео.

Реплицира он Бабићу и каже: „Док си ти прич'о о твојој пшеници — ја сам те слушао!“. Пази, мајку му, па једе ли тај Шешел леба. Од чега ли живи кад је пшеница само Бабићева?!

Мени је он ипак најсмешнији кад прича о Америци: „Ако Амелика, као што плети, буде бомбалдовала Салајево, ја пледлажем да се мобилише Слпска војска, да се поклену сви топови и митлаљеци, а ми све главне европске и амеличке градове да бомбалдујемо!“ Са таквим празноглавштинама овом народу само турају маске. Чуј, молим те, он, гологузан, вређа Америку. Човече, зар то није наш непријатељ?!

А шта је Србија за Америку, к'о кад плу-неш у море! То ја жена знам, а камоли неко ко је, како кажу, школован.

Каже Шешел да ће Америка из зависти и мржње према Србији да бомбардује Босну!“ Нема Америка дружија посла него да у босанском камену води рат! Да Америка мрзи Србију — ваљда би рокнула бар једну тамо у Београд, а не би је слала на Босну.

О СВАЂИ СОЦИЈАЛИСТА И РАДИКАЛА

Ништа ми милије није него што су се са Шешелем посвађали...

Сад нам причају социјалисти да су они са нама, опозицијом, пријатељи, тобоже да смо у контакту и да ћемо се заједно борити против „примитивизма и зла које персонификује Шешел“. Човече, нема већег примитивизма и зла од Милошевића и Шешеља, заједно са свим њиховим социјалистима и радикалима. Оно писмо против Шешеља пис'о је лично Милошевић, док му је све то његова зла жена диктирала. Све пише, а 'вата се за сламку, тражи помоћ код опозиције. Сад су му добри и они, али ја мислим да ови наши нису луди и да се у та њихова посла неће ни петљати.

КО ЋЕ ПОБЕДИТИ?

Слободан ће победити, јер он све контролише, а и његових је више. Само, и Шешел је грдан. Сакупио је око себе све саме зликовце и гадно ће бити сем ако га некако не ловну. Ја теби да кажем, направите они неки урнебес, макар ако изгубе — да се освете. Од тога стрепим, јер су ови његови превејана банда, свашта су у рату радили, видели, изверзирани су, добро наоружани и за њих живот, нарочито живот туђе деце, нема никаку вредност. Ваљда ће га неко савладати, иако се Шешел прси да је најјачи.

ПОРЕЂЕЊЕ: ТИТО — СЛОБА

Питали једном Тита шта ће бити кад он оде, а он рече: „Кад ја одем биће све у реду“. Сад ти је, вала, све у реду — све чекаш у реду!

Док је Тито радио да се Срби ниште, има-ли смо, вала, свега! Он те уништава, а ти жи-

виш у благодњању! Радило се, функционисало, а онда је дош'о Слоба и обећо 10.000 долара по глави. Срби одједном нису знали шта ће с толиким парама, па нам је зато сад овако! Нема увоза, ни извоза — само ако се шта, кријући, провуче. Народ живи у борби непрестаној. Тачно живи у борби! Онај трчи, вуче, гледа шта ће да прода, а да не у'вати милиција, како да набави гориво, где да нађе најјевтиније лекове из „хуманитарне помоћи“, свима нешто шкрипи и сви су у борби. Жи-виш, човече, к'о у рату — од данас до сутра.

КАКО СЕ ЖИВИ НА СЕЛУ

Да није ових шверцера — па ми не би могли живети, уопште. Дођу, узму робу — дају паре и терају робу у Црну Гору. Али, опет је грдно. Држави што дамо — кад им се нафије ђеф да нам плате, и кол'ко нам даду. И оно што нам даду, то ти је за седам дана пропало, јер ове паре нису ништа. Имам дењак новца што деца кажу — ово не ваља!

Немојте, ђецо, бацати! Гледајте ове шарене 'артије!

Амбуланту смо имали која је мени, као старој жени, најпотребније. Укинули су је, а ми смо то изградили сами! Имали смо и лекове и лекаре — сад ништа. Кад ти дође — липсуј и готово!

Овде у Горњој Добрињи нема комуниста и колко-толко лепо живимо. Имамо добре путеве, телефоне, трофазну струју, воду, тракторе, кола, све имамо, а нико нам жуте банке није дао. Све је најзглед лепо, али тешко је у пропалој држави бити газда.

О ИНИЦИЈАТИВИ ЗА „ПОЉОПРИВРЕДНЕ“ БОНОВЕ

Шта ће нама њихове артије! То, бре, ни код мале ђеце не би протурили. Мени се чини да Слоба тек сад почиње да уводи онај прави комунизам: да ти радиш, а да идеш на казан да ручаш. Да немаш ники капитал, на немаш ништа своје и колико ти парче леба удијеле — више ти нема. Е, то ти је прави комунизам и тога је код нас све више.

О БОНОВИМА ЗА ВИТАЛНЕ ПРОИЗВОДЕ

Дошла нам је нека прошевина, а ми из опозиције смо се сви пријавили, макар нам и пропало, само да комунисти не домчају наш део. Ти просјаци једва чекају да ми то не узмемо. Кажу да дијеле кваран зейтин. Да је добар — не би нам га ни дијелили. Ха-ха-ха...

О ГЛАДИ КОЈА СЕ ПРИБЛИЖИЛА

Народ је изгубио морал, па седи у својим уђерицама и ћути. Али, ако се ова држава огладни, па кад почну да гледају како им се ђеца преврћу по кући од глади — они ће тада налетати и на нож. Е, онда ће да буде чудо и онда ће да се скрши оно што треба.

О БУЏЕТУ

Кажу, повећавају се плате, а досад су пет пута потрошили буџет. Они 'оће да ољуште сељака — да попуне буџет. Е па, вала, не да-

мо! Борићемо се. Барем нећемо липсавати од глади: свиње кољемо — турамо у замрзвач! Једемо месо, свиње ранимо, масти имамо, 'леба имамо — с 'леба имамо, свега имамо — ако нам пашчади не отму! А и ако дођу,

ја овако мотора савладаћу барем једног! Па да видимо.

О ПЕНЗИОНЕРИМА

Због тих багри које су комунисте гласали — још треба да заврћу. Нек полипшу по улици к'о пашчад. Они су га гласали, рачунајући: нама ће Милошевић дати пензије, Бог зна како! Оће.

О НАШИМ БАНКАМА

Био један наш по арапским земљама, за радио пуно пара и све ставио у нашу банку. Кад је отиш'о да подигне, они га питали: кад си дао, коме си дао, ко ти је загарантовао улог???

Загарантовала ти Југославија, Југославија ти пропала, пропале ти паре. Црнчио са Арапима, а поверио лоповима паре.

Мени по тим црноберзијанским банкама што и' држе пашчад ништа није пропало. Све држим код себе, зашвиено у сламарици — не дам гамади ништа.

О НЕСТАШИЦИ НАФТЕ

Кад су нам увели санкције, Слоба је иш'о по Србији и бушио... тражио човек и наш'о нафту. А сад ови вештачи — комунисти испирају зубе, као кукају на данашњицу. Кажу — нема горива! Нек' ти напиша Милошевић горива, мајку ти псећу! Он ти је бушио изворе, па нек ти и нафту да! Шта се они мене жале! Иди, брате, код Милошевића — па се жали. Он ти је обећ'о — сад нек ти је нађа како зна, или

га најури, јер си ми га ти и довео!

Сад кад неко нађе нафту на црно, завитлавају га на мој рачун. Кажу: „Је л ти напиш'о Слободан нафте“?

— Па, вала, натеза се, натеза и једва ми напуни ову канту.

О НОВИМ ИЗБОРИМА

Уламти ово: да на пример јопет буде неко гласање, да могу да се краду гласови, да листе носи ко 'оће — јопет ће њи' гамади бити таман толико да наша победа буде у питању. Ја ти кажем, да ће и' лудаци поново гласати. Неће, уз инат, вамо-тамо, нек биде шта биде. Намрло их је добро, али дај Боже да је довољно.

Што се наше Добриње тиче — ми смо комунисте збрисали одма', и могу вам рећи да ће комунисти пре добити у Америци него у Горњој Добрињи.

О ТВ СРБИЈА

Ми оће ватамо њин први и други програм, само њивове приче за малу ђецу. Ја све обрћем што они кажу, па тако знам шта нам се у држави ради...

Прикажу Вука Драшковића... не зна се кад га пре прикажу, кад пре смичу слику — да га не гледамо. Ја одма' знам да је он пуно важан.

Кажу „продо, издо Србију западу“, а ја знам: ишо негде и лепо га примили, а ови љубоморни зато што њих нико не гледа и што свак' ко у свету нешто значи од њих бежи ко од куге!

О ОПОЗИЦИЈИ

Многи су се раситнили да би ишта урадил; и против гамади. Нек се, брате саставе; јача су тројица него сам Радојица! Кажу — Вук се бори за власт. Лажу, гамад, јер једино он искрено жели да нам врати нашег краља, па га се зато највише плаше и у опозицији, па га стално пањкају. Нас једино краљ може избавити, јер ако нам се он врати — одмах ће нам помоћи богата Енглеска, а потом и сви остали. Само тада ће нам веровати да смо одагнали комунизам и да смо се вратили нашој славној традицији.

ДРУГИ НАЧИН ДА СЕ СКИНУ КОМУНИСТИ

Не знам како би их скинуо осим да имаш неку струју, па да је укључиш и да их некако умртвиш... Човече, бојим се да они не даду влас без пушке. Виде да пропада њино царство и много су опасни. Мораш стално да им ласкаш и лепим начином да им подламаш ноге.

ПОРУКА ПРЕДСЕДНИКУ СРБИЈЕ

Сви владари иду по страним земљама, копају, траже, а ти седиш у Београду. Кажу, нико те нигде не прима. Е, кад те нигде не примају — ниси ни за шта, иди, склони се ђе те нико неће наћи. И немој више излазити!

МАРКО МЛАДЕНОВИЋ, ИЗ ЗБИРКЕ ПЕСАМА „НОВЕ ОПОРУКЕ“

ЧИКА ЈОВИ
— ЗМАЈУ

У држави Јухахаха
Драгог чика Јове — Змаја,
Сада влада закон страха
И партијског куплераја.

У држави Јухехеха
Од сваког се строго тражи
Да жмури пред сликом греха
И мучи кад чује лажи.

У држави Јухихиха
Узимају свима меру.
Па чак и због чедног стиха
Хоће кожу да одеру.

У држави Јухохоха
Играју се с нама жмурке
Ђаво игра час пароха,
Час госпара, а час Турке.

У држави Јухухуха
И сенке се плаше своје.
Сви говоре из трбуха,
Речи које не постоје.

У држави Јухахаха
Ситну књигу сељак пише:
„У нас нема више страха“.
Ни Јухахаха нема више.

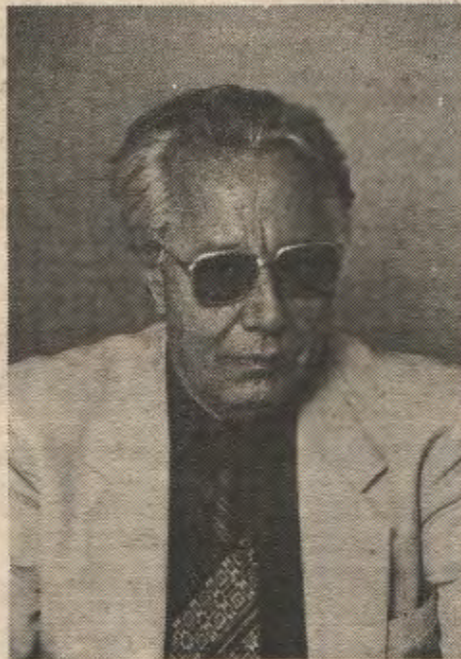
У држави Јухехеха,
Ситну књигу ситно везу,
Ваљају се сви од смеха
Што их држе у кавезу.

У држави Јухихиха
Сви доспеше у склерозу
И песници, место стиха,
Трабуњају суву прозу.

У држави Јухохоха
Жмурке нису сад у моди.
Сада Србин Турке кока
И сањари о слободи.

У држави Јухухуха
У којој се речи крију
Остали су сви без слуха
Док их шаљу на робију.

Све те, хахе, хехе, хихе,
Хохе, хухе и све „Југе“,
Од Србије па до БИХ-е,
Теже су ми и од куге.

ЛИДЕР И ЦРВЕНИ
МАЛИ ХРЧКИ

Моћан, славан, леп ко жена,
Ал' у њему нешто крчка,
То су подла три црвена
Безобразна мала хрчка.

Нос правилан, скоро грчки,
Доња усна набубрела,
А црвени мали хрчки
Мотају се око чела.

Поглед му се сневесели,
Кад га дирну хрчки мали.
Душу су му сву појели,
Памет су му оглодали.

Лидер зна па забалави,
Да се штрџа, да се рита,
Јер хрчки, ко црв у глави,
Чине све да помахнута.

Док он слуша овацију
Слути да у новој зврчки
Стално му у мозгу рију
Ти сироти мали хрчки.

Полудеће он на концу,
Говориће само грчки
И сањаће да у лонцу
Крчкају се мали хрчки.

Ти хрчки су живи људи,
Хрчки су и жива деца.
И од њих ће, кад полуди,
Да се рита, да се штрџа.

... МЕНИ ОД
ПОТОМКА

Шта учини, идиоте,
Од свог рода, од човека?
Још се кријем од срамоте,
Још од краја прошлог века.

Ето, прође сто година
Од последњег српског рата
И још отац јури сина,
Још кидише брат на брата.

Дивимо се твојој жртви
Што придави све јереси.
Још од тада сви смо мртви,
Живи су нам само греси.

Човек — крпа, човек — рита,
Богочовек све нас кроти.
У партији с два гамбита,
Шах играју идиоти.

Не са главом, већ са репом,
Јурили су коњи вранци
Играо си све на слепо
У сулудој симултанци.

Играо си на слободу
Са два краља и с два топа,
Играо си мутиводу,
Час ђавола, а час попа.

То је драма са два лица,
Два човека, глумца исти,
Спасилац је издајница,
Четници су комунисти.

Радник и власт две су вере,
Ни странка им није иста.
Што не браниш пролетере
Од госпoде комуниста?

Шта учини, идиоте?
Ти, усрани кучкин сине,
Ти, несрећо, бједни скоте,
Сине пакла и Јерине!

ВЕЛИКА ФУНТА И МАЛА ХУНТА

Био једном један Земљанин који је веровао у људе. Никога није издвајао због боје, вере или националности. Једино важно било му је да су сви људи-људи. Пожелео је Земљанин да сретне и да се упозна са новим људима. Пожелео је и радовао се том сусрету јер је веровао да ће га ти људи још боље разумети и прихватити од других пошто су говорили истим језиком, били су исте вере, из истог дела света и делили су приближно исту судбину.

Сви су дакле, били на острву далеко од Балкана. Захваљујући љубазности власника (закупца просторија) ресторана при Дому Епископа Николаја, г. Благоју, Земљанин је добио привремени послић. На изглед, све је деловало у најбољем реду. Дошао је час када је Земљанин требало да се упозна са осталим запосленим особљем. И ту је клупко почело да се размотава. Прво питање постављено Земљанину било је, „Шта си?“ затим, „Одакле си?“, па тек онда, „Како се зовеш?“. Земљанин помисли, „О, не! Зар опет? Опет суде човеку по томе одакле је, а не какав је“. Радећи посао који му је додељен, Земљанин тужно одговори, „Ја сам са планете Земље“. То је била кобна грешка јер су одмах уследили заједљиви коментари. Прво се јавио Жаре, перач судова: „Ево га, политичар и националиста. Не треба нам такав овде“. Земљанин се насмеја и упита: „Значи, националиста сам пошто сам Земљанин, а да сам рекао шта сам и одакле, онда не бих био?“ „Брзо схваташ“, одговори Жаре. „Добро. Тада ме сматрај националистом“, закључи Земљанин. У том, у разговор се укључи главна кафе куварница Савета: „Немој одмах да се вређаш“. „Не. Ја се нисам нашао уверењем“, мирно одговори Земљанин, који је у том тренутку схватио да то нису људи из његових снова. Али, посао је посао. Указано поверење морало се оправдати. Господин Благоје био је љубазан и како се његово особље опходи није имало везе са њим. Вест о томе да је Земљанин-Земљанин, брзо се пронела међу запосленима, те је почело и избегавање и бојкотовање. Част малом броју изузетака, Влади, Тешану, Алену, Бати и његовој супрузи. За остале, Земљанин је био Ванземаљац. Да Земљанин је сазнао из даље приче да су они или Срби из Србије, или Срби из Босне (углавном

Први радни дан Србина који је мислио да су његова енглеска сабраћа нешто научила од света

Забележила: Сандра СКОКО

Бања Луке) или Црногорци. Или тако или никако. Земљанина је такво понашање подсетило на виц, у коме је Хрват стао на сред Теразија у Београду и бусајући се у груди почео да узвикује, „Ја сам Хрват! Ја сам Хрват!“, док су људи пролазили поред њега и не осврћући се а само један пролазник добаци, „Шта ти могу? То је твој проблем“.

По завршетку радног времена, Земљанин је у малој сали ресторана угледао за столом свог великог и искреног пријатеља и придружио му се. Не прође дуго и за столом им се прикључи заједнички познаник, познати српски ликовни уметник, сликар и рестауратор г. Душан Михаиловић.

Земљанин је сазнао како је г. Михаиловић дошао у Лондон првенствено у посету. Међутим, пошто су отац Милун Костић и Иван Алексић, председник црквене управе цркве Свети Сава у Ladbroke Grove-у, замолили нашег уметника да још остане и да им уради 20 грбова Србије за велику салу ресторана, г. Михаиловић је то и учинио. Поготово, што је он још пре четрдесет година, прецизније 1953. године, осликао и удахнуо живот истој цркви. Посао се повећавао и на крају, поред грбова, Михаиловић је насликао, осликао и рестаурирао и унутрашњост саме цркве. На ред је дошла исплата. Договорена цена била је 1000 фунти. У акцију ступа Иван Алексић, (познат по својој изјави након избора за председника црквене управе: „Шта хоћете? Изабрали сте мало Хитлера, сад трпите и ћутите“). Дакле, „мали Хитлер“ је показао зубе и рогове и г. Душану, одбрусивши му по питању исплате: „Па Ви сте плаћени! Рачунајте да сте славали у соби у дому Епископа Николаја три месеца. Три месеца по 60 фунти недељно износи 800 фунти. Плус, што смо Вам купили

авионску карту за повратак у Београд 165 фунти и још смо ми плаћали пиће кад би сели да попијемо. Ето, то је и више од договореног“. Господин „мали Хитлер“ Алексић, није поменуо да су они питали Душана Михаиловића да им то уради. Није поменуо да је г. Михаиловић због њих изгубио своју већ плаћену повратну карту. А да не помињем то да, ако неко жели дело и рад познатог уметника, онда треба и да плати. Црква није да нема пара. Поред тога што издаје себе у дому Епископа Николаја (првенствено су биле намењене српским пензионерима и старијим лицима без крова над главом П.П.), за 60 фунди недељено, добија и 1050 фунти месечно за ренту локала од г. Благоја, плус закуп велике сале за сваку већу прославу или свадбу а о добровољним прилозима да и не говоримо. Дакле, нису у питању паре већ поштење и дата реч. Господин Душан, на сву неправду само каже: „Срамота колико су људи грамзиви, покварени и подли. Највећу корист извукао је столар Бата, који је у напред тражио и добио 4.500 фунти за дрво“. Ипак, Михаиловић је добио 800 фунти након дужег убеђивања, звања и разговора са оцем Милуном Костићем. За осталих 200 фунти настављено је с преговорима.

Међутим, то није све. Господин Михаиловић је отишао и у Бирмингем, у парохију Св. Кнеза Лазара, на позив протојереја-ставрофора Миленка Зебића. Извајао је бисту оца Зебића, који је себе прогласио за јединог ктитора цркве Св. Кнеза Лазара. И кад је опет новац стигао на дневни ред, отац Зебић је рекао да нема пара (иначе сваке године купује нови модел БМВ-а, П.П.), да Михаиловић дође идуће године по паре ако дотле скупе, а уз ту је још додао да је сликар украо три четке те да му се жив на очи не појављује. Замислите, светски признат уметник, украо три четке од попа!

И тако, након тог једнодневног али врло информативног, шароликог и сликовитог искуства, Земљанин је остао збуњен, разочаран и посрамљен. Само Србин Србину смешта. Чак и у Лондону.

ЖИВОЈИН ШУМАН, ЗАЉУБЉЕНИК У СПО И ФУДБАЛ

"РАВНОГОРАЦ" ЧЕКА ДРЕСОВЕ!

Како је бити члан СПО западно од Дрине?

Признајем да нам није лако. У РС поново је практично на делу једнопартијски систем. СДС је заменио Савез комуниста, јер има апсолутни монопол над целокупним друштвеним, политичким, економским, културним и информативним животом. Шешељеву радикалну странку у нашој Републици не рачунам за странку, јер је то скупина ратних профитера и криминалаца. Они су све само не странка.

Убеђен сам да је већина правих, искрених српских патриота опредељена за Вука и програм СПО. Људи, међутим, не смеју због Карацићевог режима да јавно испољавају ту приврженост изворним српским и демократским вредностима за које се СПО тако предано бори. Пре рата у Босни Вук је био убедљиво најпопуларнији српски политичар и да смо изашли на изборе са листом СПО, победили бисмо СДС, без сваке сумње. Вук, међутим, није желео да се дели српски национални корпус и на тај начин се повукао са тих територија у корист Радована Карацића. Програм СПО гарантује Србима у Босни брзо успостављање мира и знатно веће територије од оних на које је српска преговарачка делегација пристала у Женеви. Програми ТВ Београд и Канала "С" са Пала непрекидно износе лажне оптужбе на рачун Српског покрета обнове што је неке људе донекле поколебало и збунило. Али, гарантујем вам да су људи у дубини срца за Вукову политику и то ће се ускоро потврдити.

Уочи рата у БиХ остварили сте контакте са командом Српске гарде у Београду?

Када је постало потпуно јасно да је рат неизбежан, обратио сам се за помоћ у име мештана мога села, вођству Српске гарде. Њени команданти су ми обећали да ће нам послати инструкторе када обезбеде двадесетак момака који ће проћи кроз војну обуку. Али, општинско руководство, коме сам се обратио за помоћ, није желело да нам помогне тако што би нам обезбедило униформе и оружје. Одбили су мој захтев, јер су се већ тада плашили проширења утицаја Српског покрета обнове.

Шта се дешавало када је почео рат?

Учествовао сам у борбама на бројним ратиштима. Прошао сам их уздуж и попреко. Ја сам у тим сукобима имао среће, али мој брат није. Он је приликом пробијања коридора рањен код места Жеравац и сада је тешки инвалид. Накнада коју прима је мизерна и није довољна ни за најосновније потребе. У нашем крају се иначе тешко живи, али је наша

Иако су га власти Републике Српске осудиле на годину дана затвора због „српског национализма“ (!), Живојин Шуман из села Хрваћани код Приједора, основао је фудбалски клуб „Равногорац“ коме ће први спонзор бити „Српска реч“.

Разговарао: Александар ЧОТРИЋ

породица у изузетно неповољној ситуацији, јер сам пет година без посла.

Ми смо иначе породица са херојском традицијом. Мој деда је био солунски борац. Он са као добровољац из тадашње Аустро-Угарске прикључио српској војсци и с њом проживео голготу повлачења преко Албаније. Чувајући успомену на њега учланио сам се у „Удружење ратних добровољаца 1912-1918. и њихових поштовалаца и потомака“. Председник сам подружнице за прњаворску општину.

Осим што сте председник поменуте подружнице, Ви сте председник и једног фудбалског клуба?

Председник сам фудбалског клуба „Крајишник“ који дели просторије са Удружењем. У канцеларији су истакнуте три слике: Дражина, Вукова и Гишкина.

Велики сам заљубљеник у фудбал. Активно га играм, а веома често организујем турнире у малом фудбалу. Већ је постао чувен

традиционални турнир у Хрваћанима који организујем сваког 25. јула.

Фудбалски клуб „Крајишник“ чији сам још играч и капитен такмичи се у општинској лиги и тренутно заузима друго место. Клуб се раније звао „Партизан“.

Ви, чујемо, планирате да оснујете још један клуб у Вашем месту?

Добро сте информисани. Формираћемо клуб „Равногорац“. Директорка „Српске речи“ госпођа Даница Драшковић, нам је обећала да ће Ваш цењени лист бити спонзор „Равногорца“. У ратном времену није ни мало лако бавити се спортом јер влада велика оскудица. Ми сада немамо дресове, немамо патике, немамо средстава да плаћамо судијске таксе и путујемо на гостовања.

Али, надамо се да има довољно људи добре воље, пре овега чланова и симпатизера СПО и читалаца „Српске речи“, који ће помоћи нашем клубу. „Равногорац“ је једини клуб са четничким именом у лигама Републике Српске. Спортски колективи још увек носе називе: „Партизан“, „Пролетер“, „Ударник“...

Фудбалери „Равногорца“ ће наступати у црвено-бело-плавој опреми, па зато посебно молим неког имућнијег члана СПО да нам поклони дресове са натписом клуба преко груди.

Клуб ће бити филијала Српског покрета обнове. То је, вероватно, први фудбалски клуб ове велике странке. У свету је то уобичајено, а слични клубови су постојали и у Југославији пре Другог светског рата.

Нама добри људи могу помоћи тако што ће нам послати комплетну спортску опрему или неке делове, нпр. лопте, мреже, патике...

Поред тога, могу нам поштом из СР Југославије и иностранства послати нешто новца како бисмо имали за најужније трошкове егзистирања једног таквог клуба.

Сви дарови ће бити добродошли. Оправдаћемо сваки вид њихове помоћи. Посебно се захваљујем госпођи Драшковић која је већ обећала конкретну помоћ нашем клубу. „Српска реч“ је веома читана у Бањалуци, Прњавору, Добоју, Приједору...

Ако желите да будете спонзор, или на неки други начин помогнете фудбалски клуб „Равногорац“ из Хрваћани (Република Српска), обратите се на адресу:

**ЖИВОЈИН ШУМАН
78436 ХРВАЋАНИ
РЕПУБЛИКА СРПСКА**

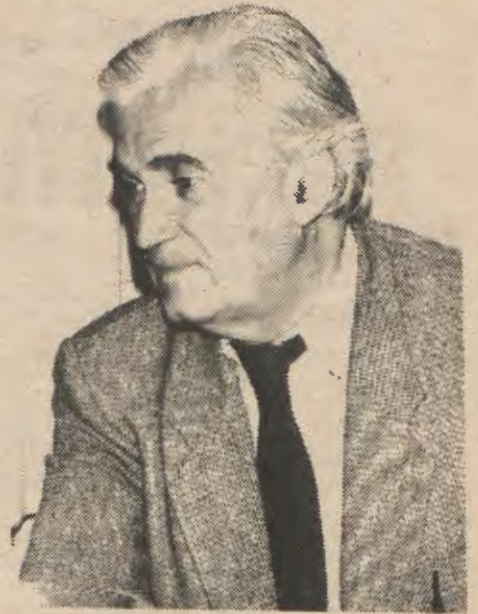

ДАЧИЋ ПРОТИВ МИЛОШЕВИЋА

Бранислав Матић, уредник трибина у СКЦ-у, уврстио је промоцију књиге у програм за октобар. Међутим, директор СКЦ-а **Славољуб Веселиновић**, члан СПС-а, био је обавезан да предложени програм однесе на увид Ивици Дачићу, члану Извршног одбора СПС-а и портпаролу те странке који није дао „зелено светло“ за одржавање трибине. Веселиновић је пре тога телефоном звао Чотрића и тражио од њега да из списка учесника изостави академика Милошевића. Директор је отворено саопштио да Милошевић не може говорити, зато што ће сигурно нападати власт и председника Слободана Милошевића. Чотрић је тај његов захтев одбио, уз образложење да Николу Милошевића није звао у својству политичара већ као академика, професора и књижевног критичара.

Дан уочи одржавања трибине повучен је оглас из дневног листа „Политика“ а предвиђени учесници су обавештени да је промоција отказана.

Од запослених у СКЦ-у сазнали смо да је

Дачић рекао Веселиновићу како не долази у обзир да почетак сезоне трибина буде обележен представљањем књиге са провокативним насловом „Даћемо ми вама демократију“ и учешћем људи који су познати као оштри критичари режима у Србији.

Академик Никола Милошевић је изјавио да њему чак ни у време једнопартијског система и владавине Јосипа Броза није било забрањивано да говори на јавним трибинама.

Промоција књиге афоризама Александра Чотрића „Даћемо ми вама демократију“ која је требало да буде одржана 1. октобра у Студентском културном центру у Београду, забрањена је због тога што је као један од учесника био најављен академик **Никола Милошевић**. Поред њега, требало је да говоре књижевници и књижевни критичари **Александар Баљак**, **Никола Вујић**, **Витомир Теофиловић** и **Милан Бештић**.

НА ЗАХТЕВ ЧИТАЛАЦА

поново објављујемо фотографију Радета Марковића, бившег начелника београдског СУП-а, познатог батинаша доказаног у шамарању незаштитених жена. С обзиром да је у међувремену аванзовао до места веома блиског министру унутрашњих послова Србије, желимо му да своје склоности и способности и даље користи за добробит народа МУП-а Србије.

ВУЧЕЛИЋУ,

„Обилазећи ових дана пијацу на Бановом брду у намери да за оно мало динара купим десет марака, међу дилерима угледах и човека који ми се у првом тренутку учинио страшно познат. Кад је приметио да му прилазим одмах је побегао, уз образложење да он не продаје девизе. Не базирујући се на то, приђох другом дилеру и очас посла обависмо трансакцију. Колегиница која је пошла са мном, а притом стајала по страни, смејући се

упита ме: „Знаш ли зашто је онај дилер побегао од тебе“? „Не знам“ — одговорих. „Зато што те препознао“. „Па шта ако ме је препознао, и ја морам да купим девизе, макар ме сто пута ухапсили, без обзира што радим на телевизији“ — рекох. „Ма није у томе проблем — то је муж уреднице „Дневника“ Лидије Радуловић, зато је побегао“, разјасни колегиница.

Савет новинарки РТС-а која нам је све ово испричала: убудуће се за куповину и продају девиза обратите директно колегиници **Радуловић**. Брже је, ефикасније, није кажњиво — а и супруг госпође Радуловић неће морати да се због своје допунске делатности да се стиди. Уосталом зар у Таковској 10 више нема човека који је јавни дилер девиза свим запосленима?

За стање у домену спољне политике, по правилу је заслужан или крив, министар спољних послова. Код нас је обрнут случај. Режим за промашаје у домену спољне политике без поговора криви опозицију у Србији. И то, углавном, Српски покрет обнове јер је и власт свесна да је то и једина опасност по садашњи српски режим, изолован од светске заједнице, одбачен од Српске православне цркве, и упућен на самоизолацију до, данас у свету, непознатих размера. То што, пријатељски наклоњене личности према садашњем режиму дају изјаве о бомбардовању престоница суседних држава и њима сличне, садашњи режим сматра мање опасним по спољну политику земље у односу на разуман захтев дела српске опозиције да се пријатељи најзад потраже тамо где су, од настанка савремене српске државе, налажени.

Неразуман и за значајан део јавности у Србији неприхватљив рат са Сједињеним Америчким Државама, традиционалним пријатељем Срба, политици садашње Југославије доноси бројне тешкоће и проблеме. Заслуга за то припада и првом дипломати садашњег режима Владиславу Јовановићу. Са чиновничким менталитетом, неспособан да схвати и сопствени положај у стратегији садашње власти, он чини потезе који обесхрабрују и брину. Познаваоци садашњих прилика у српском дипломатском естаблишменту већ дуже време на тој функцији виде миљеника

актуелног председника Србије Жељка Симића. Па и упињања Владислава Јовановића да по „рецепту“ владајуће партије у Србији за пријатеље одређује искључиво оне земље на чијем се државном врху налазе режими наглоњени комунистичкој прошлости је пре вапај очајника него став разумног човека.

Садашњи министар зна боље од највећег дела плебса да садашња Америчка власт не мрзи Српски народ. Да се Срби у тој великој земљи не прогањају, а ни матлетирају. Напротив, њихова се реч увежава и цени. Он, такође зна, да су САД најдуже истрајавале на одржавању друге Југославије и да би, у другим условима, брзо и економски притекли у помоћ Србима, чак и пре него другим народима и земљама које су се ослободиле или се ослобађају комунистичког наслеђа, али да садашњи режим у Србији сматрају ненародним, корумпираним, и усмереним да ратовима одржава народ у Србији у покорности и изолацији од цивилизованог дела света и међународне заједнице. Али, овај ревносни чиновник, и у време сазнања да су му дани на овој функцији избројани истрајава у подаништву и упорно, чак и тврдоглаво, за непријатеље Српског народа проглашава традиционалне српске пријатеље, а за пријатеље прихвата оне режими који ни у време Титове Југоославије нису показивали Бог-зна какву наклоност према нама...

Стога и изјаве о брзом укидању санкција, после сваког истина изузетно ретког путовања овог министра, јавност у Србији доживљава као маркентишки пропагандни чин садашњег Српског режима, попут свих пријема и разговора са бројним кандидатима за посланике, државнике, па и бизнисмене који имају пасоше и мало новца да допутују код нас...

Јован Дебелачки

ИЗ МОГ УГЛА

1.
УСПО нема раскола. Има нејасноћа. Има и сучељавања различитих мишљења а све као резултанта демократског понашања њених чланова како би се искристалисала најбоља решења за борбу СПО, заједно са ДЕПОС—ом за освајање власти која се налази у рукама несавесних, а по др Ивану Ахелу (експерту за теорију система и управљање) и болесних људи.

Када је актуелна власт, поред тога што је недемократска (тоталитарна) и болесна онда се борба за власт од стране опозиције намеће као КОНДИЦИО-СИНЕ КВА НОН.

Више се не ради само о замени неспособне власти са способном, паметном већ и о ванредној ситуацији:

— Замена болесне власти са здравом.

2.
То што је ДСС напустила ДЕПОС доказ је:
— Да ДСС није успела да се ослободи наслеђа донетог из ДС — Фракционашког деловања и нетолеранције.

— Да ДСС није остала доследна својим начелима и програмским одређењима, јер се понаша по рецепту својих противника.

Претерана кооперативност ДСС и Српске радикалне странке јесте логична последица промене демократске оријентације ДСС, која није адекватна демократској збиљи у ДЕПОС—у. ДЕПОС је и даље остао одан демократији и свим установама које обезбеђују народна и људска права.

3.
Када су у питању санкције у Србији поставља се питање:

— Да ли је споро умирање од последица санкција у Србији боље од брзе бесмислене смрти у рату у Босни?

4.
За преговоре у Женеви може се констатовати следеће:

— Да је партија преферанса, * која се игра за преговарачким зеленим столом у Женеви између три зарађене стране, кобна за народе у Босни.

* (Једна страна се увек платка — ускраћује потпис — па игри нема краја).

5.
Све препреке на које СПО nailази само учвршћују његову постојаност уместо да је поколебају.

„СРПСКА РЕЧ“

ПОЗИВА НА ПРЕТПЛАТУ

ЗА ЈУГОСЛАВИЈУ: 3 МЕСЕЦА, 6 БРОЈЕВА: 12.000 дина
6 МЕСЕЦИ, 12 БРОЈЕВА: 24.000 дина
12 МЕСЕЦИ, 24 БРОЈА: 48.000 дина

УПЛАТА ИЗ ИНОСТРАНСТВА:

ЕВРОПА: 3 МЕСЕЦА, 40 ДЕМ, 25 УСД
6 МЕСЕЦИ, 75 ДЕМ, 45 УСД
12 МЕСЕЦИ, 140 ДЕМ, 85 УСД

ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ: 3 МЕСЕЦА, 50 ДЕМ, 30 УСД
6 МЕСЕЦИ, 95 ДЕМ, 55 УСД
12 МЕСЕЦИ 170 ДЕМ, 100 УСД

Уплате из земље извршити у корист „Српске речи“, Београд,
жиро-рачун: 60801-603-0-27562

Пети примерак уплатнице са Вашом тачном адресом пошаљите на адресу „Српске речи“, Бранкова 13-15, VI спрат, 11000 Београд. Читаоци „Српске речи“ из иностранства заинтересовани за претплату све потребне информације могу добити од секретарице редакције Наде Бошковић на телефоне: 381 11 628-242 и 381 11 620-891

Са Јеванђељем у једној и Закоником у другој руци, увек на страни добра и правичности, Вук Драшковић — на челу СПО — крчи Србији пут ка демократији и у години најсуровије репресије.

Б. Пламени, Београд

МИЛОШЕВИЋУ, СПАСИ НАС

Мислим да сте најчитанији, најјачи и једини опозициони лист који овом народу преноси истину. Да није овог листа, народ Југославије би могао да види и чује „једине“ истине на првом, другом и трећем каналу радио телевизије Србије. Разлог за моје јављање, јесу плате у Србији.

Пре доласка Милошевића на чело Србије 1989. године, запослени у руднику „Јасеновац“ у Крепољину имали су хиљаду и четири стотине немачких марака. Његовим доласком на власт плате у овој организацији су смањене за 70 пута и сада износе 20 марака. Мислим да је ово јасан пример, куда нас води овакво руководство на чијем је врху Слободан Милошевић и његова Социјалистичка партија Србије.

У вези овог, позвао бих председника Републике Србије да дође и увери се у све ово. Нека дође и посети рударе на њиховим радним местима и види у каквим условима раде, где све и шта све прелазе да би зарадили тих 20 марака. Рудари силазе у јаму и по седамсто метара испод површине земље. Питам се да ли би Милошевић радио у оваквим условима где ти је живот угрожен сто посто, јер никад се не зна да ли ћеш жив изаћи одатле.

Једини спас за све нас је Милошевић и он ће свима нама помоћи тако што ће поднети оставку и отићи са места председника, јер смо његову политику видели, платили и осетили све осим његових ближих рођака, колега и пријатеља.

Нека на власт дођу они који знају и умеју да воде земљу из ове тешке ситуације у неку бољу будућност којој треба сви да се радујемо. Јер ова данашња Југославија је све друго осим правна држава у којој влада демократија.

Док је Милошевић ту где јесте, ми не можемо изгубити ништа, јер ништа и немамо. Главни слоган социјалистичке партије је ТАКО ТРЕБА, мислим да су једно НЕ у средини заборавили.

**Д. Миљковић
Крепољин**

КРИВЦИ СУ МЕЂУ НАМА

Уполитичком лажирању и обмањивању јавности од стране СПС-а, нарочито је на цени лажирање и заваривање у вези Косова и стања на њему. Косово је резервна карта у рукама социјалиста коју повлаче у најкритичнијим тренуцима по себе без обзира да

ли им је потребно да смире и преусмере народни револт (намењен њима) на неког другог, или да пак изазивањем истог народа на проблему Косова покажу како се ето они брину о колеви српског рода. Да је то провидна политичка игра сведочи нам и то што су после дивљања милиције над демонстрантима и господином Вуком, власти тражиле оправдање за своје поступке и од Срба са Косова, који су опозицију на челу са господином Вуком стрпали у албанске савезнике.

Такво понашање социјалиста није нелогично и за њих је вишеструко корисно, јер Косово их је довело на власт и свесни су да оно представља жижу националног бића већине Срба (без обзира на политичку опредељеност); ко њу контролише може да манипулише са националним осећањем истих, а на своју политичку корист.

Због свега тога много је труда уложио Велики Брат са својом ордијом да придобије Србе са Косова за себе и успео је у томе. Много боље него што је Хитлер успео да придобије немачки народ за себе у своје време. Само је наш фирер уместо Јевреја изабрао Албанце као једине кривце за катастрофално стање Срба на Косову. У исти кош са Албанцима трпа и све оне који се у политици не слажу са њим, јер наводно сви други осим њега (његове партије СПС и њене филијале СРС) сарађују са Албанцима. Поменути пример са господином Вуком је најсвежији пример таквог резонувања.

У тој својој шизофреној кампањи за одбрану Косова Велики Брат личи на Фрању Туђмана, јер попут њега занемарује историјске чињенице које говоре да Албанци нису једини кривци за садашње стање на Косову већ и српска власт. Како она, предходна, комунистичка тако и ова садашња социјалистичка, која је спремна да на челу са својим Великим Братом, мирно и достојанствено доврши распродају Косова и да по сваку цену остане на власти.

Како функционишу Потенкинова села садашње квази-српске, социјалистичке власти на Косову можемо видети на неким од примера који јасно указују на то да је власт државе Србије само формална и да као таква погодује владајућој гарнитурџи зарад личног богаћења, и Албанцима којима савезник од СПС-а на Косову није потребан.

У Призрену (а тако је и у осталим местима) сва трговина у приватном сектору је у рукама Албанаца, док је и финансијско пословање исте ван контроле државе. Шверц црвџа на велико и једном речју нема нестацице код приватника, док су државне, као и ретке српске приватне трговине, празне и бојкотоване од стране албанских купаца. Томе највише доприноси корумпираност органа власти код којих све има своју цену; нормално изражену у немачким маркама. То што раде општинари раде и директори. На пример:

На Косову је око 260 (две стотине и шездесет) приватних бензинских пумпи у рукама Албанаца и све су снабдевене горивом које се точи у неограниченим количинама за девизе. У истом тренутку ни на једној државној пумпи нема горива ни за девизе ни за динаре. Одкуда то ако се нафта не увози и ако нема шверца са једино сада доступном државном нафтом која би требало да је под контролом државе? На ово питање нека покуша да од-

говори директор Југопетрола у Приштини. Ако шверц постоји намеће се питање шта ради милиција, јер прво то сваком човеку падне напамет. Та свемоћна милиција у централној Србији задужена за пребивање и шиканирање грађана, на Косову се као и сви остали бави трговином, и то пасоша, личних карти, возачких дозвола и осталих докумената из своје надлежности. Одмах да напоменемо да се тиме не баве обични полицајци, мада и међу њима има верних сарадника полицијских шефова који су у спреси са општинарима (јер партија их повезује) штанцују фалсификате докумената. До недавно су ово радили у призренском мотелу „Путник“. За њих је то било важније од откривања почиоца убистава цивила Срба у Душанову, Муштушту и шумара у Неродимљу, као и убистава полицајаца која до дана данашњег нису расветљена.

Поред тога друштво из СПС и СДБ (Службе државне безбедности) у Призрену и Сувој Реци ни најмање не тангира што од Суве Реке, Ђаковице, Пећи, и даље постоји заобилазни пут (не преко Призрена) којим несметано циркулише шверцована роба, јер у том подручју нема никакве контроле, макар и формалне, од стране органа безбедности Републике Србије. Треба рећи и то да милиција на Косову мимо градова врло ретко или боље рећи никако не залази у етнички чиста села и крајеве на Косову. У тим етнички чистим крајевима Албанци слободно користе већ постојеће школске просторије за наставу по свом плану и програму, неометани ни од кога и не плаћајући никакве рачуне за воду, струју и остали школски инвентар. У градовима или селима где још има Срба такође користе школске просторије које користе и Срби, само у другој смени и наочиглед власти. Ко не верује нека се распита по Призрену.

Док се све то дешава републичка влада нам и даље попут прашине у очи баца некакве програме о ревитализацији косовске привреде и планове за повратак Срба на Косово. Како их више није срамота, када од свега обећано до сада ништа нису радили, започели јесу, али и то што је започето више је него јадно и срамотно. Но какви планери таква и реализација плана. Ево неколико „успешних“ инвестиција и „остварених“ програма.

У Муштушту, селу између Суве Реке и Призрена, изграђен је УМК-ин погон за производњу трикотаже и конфекције још у току 1990. год. и како је стављен под кров не ради. Од индустријског погона за запошљавање повратника, у Љубижди код Призрена, започетог у току исте године до сада је изграђен само костур конструкције и ништа више. Такође није изграђена ни фабрика крушевачке „Мериме“ у Грачаници.

Од најјављене поделе плацева повратницима за изградњу кућа у Призрену није било ништа јер се испоставило да не постоји земљиште за расподелу. У склопу такозваног Југословенског програма за досељавање и повратак одсељених Срба на Косово и Метохију, у Призрену је изграђена стамбена зграда са око двадесетак станова лошијег квалитета, који су уместо у руке повратника завршили у рукама локалних општинских моћника, а ови су их по партијском кључу (СПС-овом кључу) поделили између себе и својих пријатеља. Само да напоменемо да у Призрену општинско руководство стопостотно сачињава-

ју чланови ВРС-а, без и једног представника опозиције. Међу општинама нема чак ни једног представника Црвеног Војводе који и не спада у праву опозицију. Сличну малверзицију извели су општинари и са поделом грађевинског земљишта за изградњу објеката мале привреде у Призрену у не тако давној прошлости (1992/93 год). Од укупног броја локација 90% су себи и својим жељама приграбили општински моћници (начелник призренског МУП-а са супругом, председник окружног суда, такође са супругом и др).

Сви споменути плачеви су на ексклузивним местима и објекти су још увек у изградњи, али с обзиром на квалификације садашњих властика и на окружење (изразито албанска средина) јасно је да су они намењени препродаји Албанаца. Поред свега овога нико у Призрену не може постати директор уколико није члан СПС-а.

У таквој једној средини рад ма какве стварне опозиције није дозвољен осим следбеницима Црвеног војводе. Припадници опозиције се на разне начине шиканирају и ометају у раду. Један од таквих опозиционара који је добро осетио демократску слободу социјалистичке власти на својој кожи јесте потомак руског царског официра Никола Малм од кога сам у разговору добио наведене податке, и који одговорно стоји иза наведених чињеница.

На крају још само да запитамо социјалисте и оне који им још увек верују: Куда плови овај брод, када Косово полако али сигурно нестаје са њега? Нестаје Косова јер нестаје Срба са Косова, реке исељеника су се смањиле само зато што има све мање Срба на Косову, а не зато што је исељавање заустављено. Крајње је време да се опаметимо и схватимо да семе самозаборава и самообмане, које по нашем уму сеју комунисти преобучени у некакве социјалисте, рађа плод самоуништења. Доста је било тога и погледајмо правим кривцима за трагедију Косова у очи, јер они су ту међу нама, а не негде са стране. Ти са стране само помажу овима унутра, јер од њих (социјалиста) бољих савезника против Срба немају.

**Бобан Миленковић
Мајдево,
Крушевац**

НЕ ОПРАШТАЈ ИМ БОЖЕ, ЗНАЈУ ШТА РАДЕ!

**РАТ, НАСИЉЕ, СТРАХ, ГЛАД, БЕДА, БО-
ЛЕСТ, СМРТ!**

То су прави и истинити слогани који важе за владајућу партију Србије. (СПС)

Партију или фабрику наказа, идиота, болесних мозгова, острашћених и неморалних властодржаца, пљачкаша, корумпционаша, проданих душа, убица и силеџија који са собом односе све, па и људске животе, а за собом остављају пустош, пустињу и ВЕЛИКО ГРОБЉЕ.

— Да, то је Социјалистичка партија Србије, а вођа им је најсрамније име српске историје Слободан Милошевић. Човек који већ годинама иде ка томе да оствари своју жељу да буде председник највећег гробља на свету које он прави, а зове се Србија.

У већ спремање раке сахрањује живе умове, а из најгушћих мракова и највећих ђубришта извлачи разне типове, онакве, какви су већ негде у неким хорор филмовима виђени. Да буду „праве патриоте“ и „прави људи за функције од виталног значаја“, који ће српском народу донети „мир“, „економски просперитет“, „слободу живљења“, „опште благостање“ и „државну целовитост и независност“.

Та братија што се по већ уходаном механизму смењује, замењује и допуњује, на челу са Слободаном Милошевићем донела је то исто, али у супротном смислу.

Донела је рат, јад, беду, завела је фашизам, невиђену тортуру и правила је специјална мучилишта. Општи хаос и распродају државе.

Председник Слободан Милошевић или владар будућег највећег гробља на свету, зна да се у историју улази на два начина.

Први је бити велики добротвор и хуманиста, а други је бити диктатор.

Пошто зна да људи попут њега не могу на први начин да остваре своју болесну жељу, изабрао је овај други начин што њему то и приличи. Направо је паклени троугао БЕОГРАД-ЗАГРЕБ-САРАЈЕВО са људима попут њега као што су Шешељ, Туђман, Карџић, Изетбеговић, Аркан и у ту ватру је слао омладину и све оне који би можда били опасни за њега. Тамо им се траг губио, и нестајали би са лица земље.

Наравно, слао је и своје људе али у другом својству као плаћене убице и окореле пљачкаше попут Аркана, шешељеваца и других, да одржавају ту ватру у том већ поменутом троуглу који за њега представља извор живота, као и да ти исти опљачкају и поубијају све оне који су нешто вредно имали по својим кућама. Као и то да изврше физичку ликвидацију опасних по њега, ако већ у међувремену нису настрадали од Хрватске каме или Муслиманске чакије. Убијали су све који су за то били одређени.

Националност па чак и српска, за њих је у том рутинском послу била небитна. Отети капитал пресипао се из Босне преко Дрине у руке министара Србије. О познатим и непознатим трговинама оружја, нафте, лекова, де-виза, не треба ни говорити.

Трговао је и још увек тргује живим људима, територијама и огромним сумама новца.

Једне је људе из Србије извозио у Босну, а друге је из исте увозио у Србију. Увезао је сумануту цифру крајишника и пресвукао их је у полицијске униформе. По принципу „ТАКО ТРЕБА“ и „СРБИЈА СЕ САГИЊАТИ НЕЋЕ“, сломио је, и још увек ломи кичму Србијанаца.

У његовим је рукама све. Живот и смрт Србије.

Зато сву одговорност за злодела, зликовачка и зверска понашања у Србији сноси њен газда Слободан Милошевић, и пред Србијом и пред целом демократском јавношћу света.

Надам се да ће Слободан Милошевић ускоро за све ово одговорати.

Тада ће у једном тренутку осетити сву горчину и бол, што их милиони Срба већ одавно осетише.

Вероватно Слободан Милошевић мисли да за њега не постоји БОГ, али он зато постоји за БОГА.

И на крају ћу рећи. НЕ ОПРАШТАЈ ИМ БОЖЕ, ЗНАЈУ ШТА РАДЕ!

**Никола Благојевић
Београд**

БУДИМО НЕПОСЛУШНИ ГРАЂАНИ

Пролази наша младост, неумитно тече а ни дио од младалачког живота не осјетисмо. Уместо да ми руководимо нашом младошћу, то чини апсолутистички режим у Београду. Занијемисмо, оглувјесмо и ослијепљесмо у задње три године. Нијемо гледамо већ три године како наши вршњаци гину на ратиштима БиХ и Хрватске. Посахрањивасмо на хиљаде наших вршњака који, физички и психички неприпремљени, бјеху отјерани уједнама и подвалама у комунистички рат зарад очувања СФРЈ.

Гледамо наше вршњаке осакаћене и обогаћене у овом комунистичком рату како несрећни и од свих остављени иду улицама молећи за помоћ. Они су били потребни овом црвеном режиму за остваривање сулудих идеја, а онда им је као роби прошао рок употребе и црвени режим их је одбацио, јер их не интересује њихова даља судбина. Опраштамо се сваки дан са нашим вршњацима из Србије и Црне Горе, који са коферима и углачаних очију напуштају ову нашу несрећну земљу.

Драги моји студенти, несрећна омладино, драги средњошколци и основци, колико вас је јуче било сито? Колико вас се јуче запослило? Колико вас је јуче добило стан? Колико вас се јуче вјенчало? Колико вас је јуче постало родитељ? Колико вас је јуче срећно и безбрижно водило љубав? Колико вас је љетос било на мору? Колико вас је било у позоришту, биоскопу? Колико вас ће ићи на екскурзије? Сјећате ли се кад сте задњи пут купили шминку, обућу, дио одјеће? Кад сте са неком вољеном особом изашли у локал на пиће?

Драги моји сапатници, сви смо ми гладни и жедни, жељни живота љубави, игре, екскурзија, дружења, зимовања, летовања, журки. На море су ове године ишле оне „сиромашне“ избеглице из Босне који се сироти возе у мерцедесима, голфовима, аудијима док ми од наших гладних уста одвајамо за њих. Друштво су им правили у великом броју дјеца чланова СПС, ДПС, СРС. Цијело љето су се они проводили по локалимa, кафићима и заноћивали и освитали, у тим локалимa на рачун наше грбаче.

Сваки дан, драги моји сапатници, чујемо како је неки наш вршњак извршио самоуби-

тво не видећи своју будућност, своју даљу перспективу у овом апсолутистичком режиму. И сви ми по хиљаду пута пожелимо да урадимо то исто. Не иду више наши вршњаци у војску уз весеље, музику, сузе радости. Сада мајке испраћају синове у војску уз тугу, стрепњу да ли ће се живи вратити. Нема више чувених српских свадби, нема више разлога за славље, вјенчавају се само они који морају, то јест они који очекују дијете. Колико год да су срећни наши вршњаци кад очекују дијете, још три пута су више несрећнији, јер немају начина и могућности да то дијете одгаје.

Посебна прича српске младости је РТБ. Наиме, тројна коалиција без мозга (СПС, СРС, ДПС) развила је међусобно парола: „Све за телевизију, телевизију низашта“. Кад год је српска омладина, а већина су чланови опозиционих странака, дигла свој глас против комунистичке тираније и Гебелсовске пропаганде, увјек су на њу извођени тенкови, водени топови, дресирани пси и милиционери из братских нам земаља Републике Српске и Српске Крајине. Црвена Бастиља, приватна својина једног нечовека и једног режима, нас даноноћно завађа пришивајући неком епитет издајника а неком епитет патриоте.

На хиљаде наших вршњака долази у искушење да краде и отима, јер како им објаснити да Језда и Дафина опљачкају пет милиона Срба, а да их нико не притвори и не позове на кривичну одговорност. Како им објаснити да се за предсједника вијећа грађана отворено прича да је покрао државу, а он се са својим препознатљивим смијешком шепури на телевизији. Са скупштинских говорница саопштавају се листе за одстријел. Већина са тог списака је убијена, а имена убица се не саопштавају, а нити се убице хапсе, али се хапси Алфи што пјева на улици. Сваки дан убиства на улицама, за најобичнију ситницу потезу се револвери, ножеви. Пролива се невинина младачка крв по улицама.

Актуелној власти све ово одговара. Што је мање младости у Србији и Црној Гори, што је више неслоге српске омладине, њихова власт ће бити дужа, више ће новца приграбити за себе исти онај са којим ће се ускоро шепурити по свијету, док ће Србија и Црна Гора умирати саме и беспомоћне.

Шта нам ваља чинити, драги моји сапатници. Не вјерујем да желите да и даље трпимо харач актуелне власти, да чекамо да нам и даље бацају мрвице са њиховог стола које ће бити све мање и мање. Ваља нам се ујединити око једног, јединог циља: да уклонимо актуелну власт. Лако је то рећи и написати, али како то урадити, драги моји сапатници. Урадићемо то само ако се ујединимо, уколико заборавимо на своје страначке несугласице, уколико заборавимо ће је чији ћед био за вријеме II светског рата, заборавимо за кога је гласао нечији отац, заборавимо наше свађе и учинимо све да наша дјеца (ако их опште будемо имали) не доживе нашу судбину. Учинимо све да они проживе своју младост и детињство у једној новој држави Србији и Црној Гори, земљи демократије, земљи која неће бити етнички чиста, земљи у коју ће сви радо долазити и купати се на прелијепом Црногорском приморју.

Створићемо овакву државу тек онда кад уклонимо ову власт. А уклонимо их, мирно, Гандијевски јер нећемо и не смијемо дозво-

лити да се и једна кап крви пролије. Комунисти ће по већ устаљеном принципу покушати да испровоцирају, да нахушкају милицију, да започну тучу са нама. Морам поручити нашој браћи милиционарима, а међу њима је много наших вршњака, који су већином због материјалног стања постали милиционери, да се над њима врше старокомунистички манири идеолошког преваспитавања, да не потезу први силу, јер српска младост никада није, нити ће насрнути на нашу браћу милиционаре. А да и наша браћа милиционери не подлегну утицају оних екстремиста у њиховим редовима који призивају 1941. Узимам себи за слободно да у име васколике српске омладине, позovem милиционере да нам се у што већем броју придруже, да се ослободимо овог зла, јер ће и у милицији доћи до отпуштања са посла, а остајаће они у чијим досијеима буде писало да је претукао више српске младости од других колега.

Почећемо тако, драги моји сапатници, што ћемо запосјести све трагове, улице у свим градовима широм Србије и Црне Горе. Откажемо грађанску послушност овој власти: немојте уплаћивати рачуне за воду, телефон, порез, поготову рачуне за струју са прикључком за телевизор. Ако треба тих дана нећемо ни јести ни спавати. Овим путем позивам све студенте да тих дана не иду на факултете, средњошколци и основци да не иду у школе, а то мало омладине што ради да напусти посао. Позивам и све редовне војнике ВЈ да нам се прикључе, сва војска сем оних који буду на дужности.

Позивам све раднике који раде, и који су на принудном одмору да нам се прикључе. Добро размислите шта ћете уколико актуелна власт опстане, понудити својој дјечи за трпезу да једу, како ће вам се дјеца гријати током зиме, да ли ће моћи својој дјечи од плате купити и једну инјекцију или таблету уколико ви се дјеца разболе. Да ли ће ви имати дјеца књига и свесака да пишу домаће задатке. Молим вас драги родитељи и радници не скачите ногама у стомак сопственој дјечи.

Добро размислите драги родитељи.

Позивам да нам се придруже сви преварени сељаци широм Војводине, Србије, Црне Горе које како која жетва и сетва, актуелна власт све више и више вара и изиграва. Драги сељаци, блокирајте својим тракторима и комбајнима све путеве и помозите српској младости да се ослободу комунистичких јањичара.

Позивам све пензионере да нам се придруже. Драги дедови и бакице, кад будете примили прву следећу пензију, прерачунајте да ли можете да купите кесицу карамела својој унучади. Сјетите се кад сте задњи пут купили нешто својим унучима. Не играјте се, дедови и бакице, са животима својих унука и не одузимајте им младост.

Позивам све поштене и храбре офицере и војнике по уговору ВЈ, а таквих је много у ВЈ, да се прикључе српској младости у борби против зла. Ђе је сад част и господство српског официра?

Позивам и молим да забораве на све своје несугласице, и да се на наше чело, а надам се да би то урадили и без нашег позива, стави комплетна српска опозиција. Молим господу В. Драшковића, Н. Килибарду, В. Коштунци, Н. Милошевића, В. Пешић, Д. Веселинова, Д.

Михајловића, Ж. Гавриловића да са свим члановима својих странака помогну српској младости у организацији и одржавању „протеста за спас српске младости“.

Позивам г. Д. Мићуновића и његову странку да се коначно опредијеле: да ли су опозиција власти или опозиција опозицији, и уколико схватају сву драматичност тренутка, да нам се прикључе.

Позивам, и извињавам се што Вас нијесам прво позвао и надам се да ће те ми опростити, његову светост Патријарха српског Господина Павла да благосиља наш протест и обрати се ријечима живог свеца српској младости.

Позивам правог домаћина Србије и Црне Горе његово краљевско величанство престолонаследника принца Александра Карађорђевића да се врати у земљу и буде на челу српске младости и српскога народа у борби против комунистичке тираније.

Позивам да се прикључе Српска и Црногорска академија наука и умјетности, удружење књижевника Србије и Црне Горе, независни синдикат, све филмске и естрадне раднике и спортисте да помогну борбу српске младости.

Позивам Војводу Ђујића и комплетну српску емиграцију да се врате у земљу у што већем броју у данима протеста, и помогну српској младости у нашој борби.

Позивам све Муслимане, Мађаре, Албанце, Хрвате и остале националне мањине које живе у Србији и Црној Гори а који признају и желе да живе са Србима у Србији и Црној Гори, да нам се прикључе. Оно што могу да им обећам у име српске младости је да ће у будућој држави Србији и Црној Гори имати права националних мањина као што имају мањине у најдемократскијим земљама у свијету. У име српске младости поручујем екстремистима националних мањина да су Косово, Санџак и Војводина српске територије, и да их српска омладина никоме неће дати.

Позивам сву омладину српску и осталих националних мањина да међусобно измијењамо мишљења и да на Крстовдан почнемо са протестом. Надам се до Михољдана а најкасније до свете Петке да ћемо их уклонити с власти.

Нека се пробуде и тргну и Београд и Подгорица, Нови Сад, Приштина, Чачак, Оплепац, Никшић, Беране, Призрен, Лесковац, Зрењанин и сви остали градови широм Србије и Црне Горе.

Нека заједно на улице изађу и Шумадинци, и Васојевићи, и Морачани, и Ере и Чарапани и Грљани и Паприкаши и Цинцари и Лале да успоставимо демократију у Србији и Црној Гори.

Нек буду заједно и Мирослав и Ђукан и Јетозар и Велибор и Милутин и Ивана и Милића и Борис и Стефан и Снежана и Тања и Сузана а нека им се у борби прикључе Тибор, Антон, Џевад и Фадиљ за једну нову Србију и Црну Гору, будућу земљу демократије, мира и просперитета.

Осудимо убице Чича Драже Михаиловића, Белог, Миљковића, Косовића, Николића и све невини пострадали српске младости. Испунимо животну жељу Ђорђа Божовића — Гишке. Сјетимо се ријечи пок. Борислава Пекића пред смрт. Остваримо животни сан српског командоса г. Николе Каваје. Само

МИ, српска младост уједињена и сложна можемо „згромити комунизам голим рукама“. Немамо много времена. Минут је до дванаест, а немамо ни алтернативе. Или ћемо се ујединити и збацили комунизам или ћемо сви, МИ заједно са присталицама демократије, упути се према спољним границама Србије и Црне Горе и напустити ову земљу остављајући комунисте саме да у њој живе. Мислим да је боље и мјесец дана да гладујемо и да не спавамо док не срушимо комунизам, него да цијелога живота будемо избеглице, сакати код руку, слијепи код очију, нијемии код језика, глуви код ушију и ђопави код ногу.

„Вреднији је и један соколов дан, него корњачи њених триста година“.

**Бакнџ Илија,
Беране**

ХВАЛА ВАМ

Србија је мала земља у којој је демократија у зачетку. Услед тога, нешто баш, ни правна држава није заживела. Хвала Богу, зачета је, има мало проблема у трудноћи, па се и тежак порођај очекује.

Због тога, у Србији има проблемчића са људима који мало више желе да пуцају. Убију тако човека, а милиција, јадна, збуљена. Исто тако, јадна моја држава, има проблема са организованим криминалом у коме се милијарде долара износе из земље. Милиција јадна, опет збуљена, па ће зато оправдано, број припадника чувара јавног реда и мира попео на преко 70.000.

А тек спољних непријатеља... шта их је... колико ти душа иште. Закамуфлирани у разно-разне боје, пресвучени свим кожама, рова-ре и рију по мојој земљи. Тешко се, врло тешко, препознају (спољни непријатељи!), али ми смо их све пописали. Ту и тамо неки неодговорни појединац, залута у њихове редове, али ту је чувено ТВ бројило које залуталу овчицу враћа стаду свом. Или је коље!

Па ко онда чува ову младу земљу?

Одговор је ПОПОВИ!!!

Да не би једног Владике, никада не бисмо знали да је Живко Николић са ђаволом тикве садио, те да се његов филм „Чудо невиђено“ забрањује за приказивање на ТВ бројилу, јер вређа цркву. И то православну! А ми, грешни, сели пред исто ТВ бројило, и чекамо филм.

Хвала Владико!

Опет, други Владика из херцеговачких шкрапа, вртача и увала, тражи демоне по Де-дињу. Тај земаљски изасланик Светог Саве је препознао двојицу и рекао нам (народу) да их се клонимо. Један од њих чак има и браду, па физички подсећа на Христа па би хтео све, нарочито младе, да превари. Други нема браду, и не лечи ни на шта али нас је све преварио.

- И теби хвала Владико!

Уопште, наши попови и владике су универзални људи, супермени у црним мантијама, који се у све разумеју. Од медицине, политике, небеских ствари, ђавољих работа, преко историјских ствари до модерних научних дисциплина, као што је картографија сате-

литских снимака.

Наиме, владике су утврдиле преко сателитских снимака да границе једних епархија морају да се поправе на рачун других. Тако моја држава сваког дана мења облик и величину, а ја преко ТВ бројила у рубрици временска прогноза сазнајем облик и величину моје државе за тај дан.

Хвала Вам Владике што сте на бранику моје домовине, што ме чувате од свих зла, водећи рачуна о чистоти моје душе.

Кафа — црни напиток, у зависности од количине шећера у води може да буде ултра слатка, слатка, средња, горча и горка. Зависи од укуса, како ко пије.

Кафу су у моју земљу донели Турци који су на овим просторима владали 5 векова. 500 година или 182500 дана.

Донели су Турци у ове крајеве и баклаву, тулумбе, урмашице, бурек... и још многе друге ђаконије које смо и даље јели. Пошто смо их протерали са ових простора.

Комунизам, идеално бескасно друштво, у коме „уђеш у радњу и ако ти требају ципеле, ти их узмеш и не платиш, јер си их кроз процес производње зарадио“ и тако, идеш од рафа до рафа и узимаш све што ти треба, а уопште новац не ластоји, Дивота!

Комунизам су Србијанцима донели на руским тенковима Срби преко Дрине као и они Срби који то сада нису, него су Црногорци, а потику од „најмудрије свијетске главе“ која „не љуби ланце“.

Али да би дошли до комунизма, мора да буде прелазни период, тзв. социјализам, у коме постоји само једна класа, и то радничка.

Радничка класа је самоуправљала свим и свачим, а директори који су постављани на руководећа места молбом те исте класе су крали, крали, крали...

После 4,8 деценија, 48 година или 17520 дана социјалистичке владавине немамо ништа (и никога!), али смо достојанствени.

Кафу не пијемо, јер је скупа, горе наведене турске ђаконије више не једемо јер нема шећера, а и ораси су скупи.

Закључак: комунизам нас је дефинитивно ослободио од Турака!

Комунисти хвала вам!

Замишљај слику: испред маркета се отегао ред, вијуга између аутомобила као змија, под налетима људских тела почињу да пуцају излози. У самоуслузи крхљанац. Изгажени људи, крв помешана са брашном и шећером, уље размазано по поду. Милиција је немоћна! Много мртвих и повређених!

Да се ова слика из фикције не би претворила у јаву, наш генијални Вођ нам је поделио купоне за организовано снабдевање.

Генијални Вођ мисли о нама, да се не дај боже, какви смо луди и непромишљени, не расечемо на стакло, или не изгазимо једни друге.

Поступак је следећи: са купонима у левој руци стајемо у ред за организовано снабдевање. Ред се полако помера ка улазу у самоуслугу и док сте лупили дланом о длан за нека три сата ето вас на вратима установе за организовано снабдевање.

На улазу је униформисано лице које се одазива на име пандур (из милоште: кер), које вас претреса и врши увид о поседовању бонова, пардон купона.

Самозадовољно, показујете органу ваш леви длан у коме су наравно, купони, и ступате левом ногом у самоуслугу. Десном руком узимате корлу, стављате је на место где се саставља ваша лева подлактица са вашом левом надлактицом и упућујете се ка рафовима. Наравно пуним робе.

Обављајте куповину, мртвих и повређених — нема.

Затим, стајете у ред да платите узету, робу. Ту започиње пријатно ђаскање са људима испред Вас и иза Вас, који су, као и Ви, пресрећни што су живи и здрави — а то је најважније. У неко зло доба, ето и покретне екипе ТВ бројила.

Маса не може да задржи спонтану бујицу емоција и лепих речи, које би хтела преко ка-мере ТВ бројила да саопшти Вођи.

Ту сте се мало разочарали, јер је пар жена пало у несвест, али Ви знате унапред, да то није од физичке исцрпљености. Наиме, Вођа, поред тога што је Вођа, он је и сексуални симбол лепшег пола, па приликом његовог појављивања на ТВ бројилу, и помена његовог имена, у женском телу долази до хемијских процеса које нежнији пол доводи у ситуацију да пада у несвест. (Поменути хемијски процес је научно доказан у САНУ, а СПЦ је најавила да ће такве жене очистити од грешних мисли према Вођи, јер је исти безгрешно зачет. Аукцију води Владика Јован).

Назад стижете на касу. Касирка куца рачун. Саопштава Вам цифру у трилионима. Није битно, Ви сте срећни! Левом руком на пулт бацате купоне, десном вадите из џепа новац, девизе, бацате сат са руке, скидате сако... и још приде златан зуб који прилажете за привредни препород Србије.

Изадите из институције за организовано снабдевање грађана, срећни сте, роба је у цегеру, а на уснама вам лебди реченица:

Хвала вам, о Вођо!

С поштовањем,

Влада Милкављевић

КОЛУБАРА И КАДИЊАЧА

Ових дана „Политика“ нам је поново пружила прилику да под насловом „Колубара и Кадињача“ прочитамо делове дневника госпође Мирјане Марковић. Будући да је у овом делу свог дневника госпођа Марковић написала много упитних реченица, мислим да је ред да јој неко из народа на та питања одговори. Овај одговор посвећујем усломени на свога деду који је, као и Мирјанин, за отаџбину Србију и краља ратовао од 1912. до 1918. године.

Праведни ратови наших дедова нека буду почетак нашег размишљања. Да смо у то време живели, и Мирјана и ја били би у истом рову. Покушајмо сада да одговоримо на питање да ли смо данас у сутротним рововима и због чега је то тако? Можда је заиста последњи час да цео српски народ расветли узроке својих трагичних деоба. Ми никако немамо право да ту последњу прилику пропустимо.

Сви знамо ко су били непријатељи Србије у Првом светском рату. По неким историјским подацима, највећа злочина српском народу починиле су „Швабе“ који „нашки“ говоре. Геноцид над цивилним становништвом у Мачви и Поцерини никако не смеемо заборавити, баш као ни чињеницу да ја онај који је три деценије после ових догађаја постао „највећи син наших народа“ у то време ратовао у непријатељском рову.

Ако син или унук слику непријатеља својег оца или деде поставе на зид своје собе, то је онда та фатална грешка која постаје примум мовенс за многа потоња збивања. То је грешка коју прво морају признати сви они који су је починили, јер непријатељи наших дедова никако нису могли бити ослободиоци наших очева. Ако то будемо схватили, ако у себи нађемо снаге и воље да признамо своју и грешку својих очева, све остало размотаће се само од себе. Одговори на многа питања леже у кључној дилеми како су госпођа Марковић и њени родитељи могли да непријатеља њиховог деде и оца прихвате за свог ослободиоца, како су могли том освајачу и окупатору душе српског народа да служе док је био жив и како могу и данас његову слику држати у својој кући?

Сва страдања српског народа заслужују подједнако јасна сећања, а страдања која је српски народ доживео због лаковерности оних који су му се снагом оружја и терора наметнули за вође, заслужују посебна сећања. Све док је познати руководилац ОЗНЕ терорисао свој (српски) народ, за „највећег сина наших народа“ био је добар и перспективан кадар. Када се успротивио терору који је морао да спроводи над сопственим народом, окончао је живот у судару аутомобила и усамљеног дрвета.

Госпођи Марковић тешко пада „благ заборава“ у којем се нашао њен деда и каже да је он из живота отишао не много срећан, јер су његове ратове сви заборавили. Лично сматрам да су многи наши дедови у Србији из живота отишли очајни јер су њихова деца, уместо икона које су столећима красиле зидове њихових кућа, у те куће, као икону, унела слике „највећег сина наших народа“. Уношење ових нових икона у српске куће била је ужасна рана у живом ткиву српског националног бића, рана која још увек пече и боли, која дуго и споро зараста остављајући тешке ожиљке. Наши дедови су још тада схватили да су све њихове жртве у Првом светском рату биле узалудне и да су они, а и ми са њима, тај рат изгубили. Швапски каплар или, земамо у Србији, нови светац учинио је све да се Први светски рат што пре баци у заборава, баш због тога, тугованка госпође Марковић која, како смо из штампе обавештени, и данас његову слику држи у својој кући, не звучи много искрено.

Тугованка над заборава који пада на ратнике Другог светског рата, а који је, наводно, организован и има за циљ да „најбољи људи оду из живота као да су друштво задужили само злом“ изгледа много искреније. Очигледно је да се ова тугованка односи на ратнике већ поменутог типа бившег функционера ОЗНЕ. Да ли су он и њему слични послужници „највећег сина наших народа“ заиста најбољи људи (како их квалификује госпо-

ђа Марковић) и које је то добро којим су свој народ задужили, показате брзина заборава који на њихова имена пада. Нико, па ни госпођа Марковић, народу не може спорити право да заборава своје сународнике који су му само зло нанели. На неки начин, то је можда боље и за народ и за те издајнике. У уличним окупљањима од пре неколико година народ је тражио да се један близак рођак госпође Марковић ухапси и да му се суди. Њему није суђено, а народ га је, очистивши своју душу, већ заборавио.

Госпођа Марковић закључује да једино ми у целом свету не унемо да истовремено ценимо све вредно из своје прошлости и пита се за разлоге одсуства способности за осећање континуитета и историјске равнотеже. Лично сматрам да сви они који су тај континуитет и историјску равнотежу грубо нарушили унесели у своје куће слике непријатеља њихових очева и дедова, немају никакво морално право да таква питања постављају, јер би управо они требало да на таква питања одговарају.

Праве жртве Другог светског рата, жртве којих се увек морамо сећати и чија страдања морамо оплакати и још дуго оплакивати, свакако нису већ поменути руководиоци и њима слични учесници у рату. Праве и сасвим невинне жртве су наши обични, лаковерни, поштени и превише адаптабилни Срби који су поверовали у обмане „највећег сина наших народа“, који и данас верују да је једини и најисправнији начин борбе против фашистичког окупатора било давање сто недужних српских глава за једну туђинску. Праве и недужне жртве, прави и невољни јунаци су деца и цивили из Краљева и Крагујевца и многи други безимени Срби и они увек, у свим будућим режимима и системима, заслужују јасно сећање. Прави јунаци су и они чије јунаштво, на њихову и нашу несрећу, није увек било на добробит српског народа, а које ипак заслужује сећање али САМО и УВЕК заједно са сећањем на обмане у које су они искрено веровали

„За часног човека превише адаптивни дух“, који се, нажалост, често среће код Срба, само је још једна трагична и тешка последица ужасног терора који је над овим народом спроведен. Могућност адаптације често је на овим просторима била могућност физичког опстанка. Жестина терора и степен кршења људских права скоро су у директној корелацији са бројем особа код којих се може констатовати „превише адаптивни дух“. Ако је број таквих особа код нас данас велики, то несумњиво говори о великом интензитету узрока те појаве.

Морам да признам на крају да дневници госпође Марковић у мојој свести неодољиво буде слику планинског предела у позну јесен. Из густе и прљаве магле издижу се снежни и сунцем обасјани врхови. Она пише о блиставим али безнадежно пустим врховима, а живот, крв, зној и сузе овог народа неопажено отичу стрмим и у густу маглу увијеним долинама.

Милош Ивковић
Смедерево

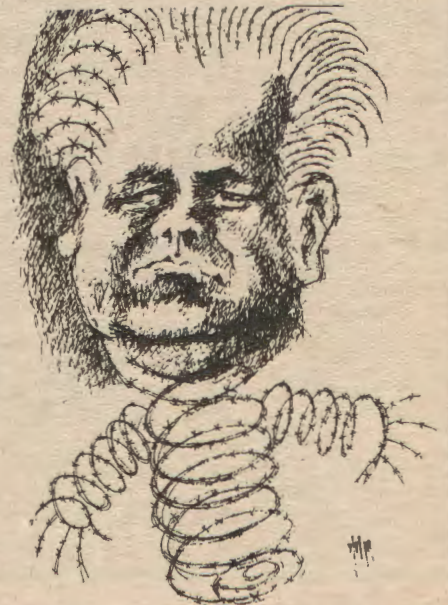
ШТА ЈЕ СА СРБИЈОМ!

Више ништа не могу да схватим нити да знам. Не знам шта је са овом земљом, са овим народом. Увек смо били народ који не трпи зло и неправду, а сада трпимо злог па га чак и подржавамо. Треба да се стиде они који подржавају ову власт својих славних предака. Они нису трпели неправде и зла која је неко наносио народу српском. Требају сви они који подржавају ову власт да ставе прст на чело и да добро размисле ко им испира мозак. Ми из опозиције то знамо, то им и кажемо али они то не схватају. Они то не схватају него хрле ка својим ТВ пријемницима, гурају се око њега и увече у 7.30 они са телевизије им испирају мозак; само то испирање мозга ће од октобра скупо да плаћају. Не знам шта да радимо ми из опозиције. Што ја да платим нешто што и не гледам. Још ми је више жао оне што немају ТВ, оне који ће да плаћају гледање у бројило. Не знам докле ћемо овако? Не знам шта је са Србијом и српским наредом! Докле ће да нас убијају психички и физички, полако али сигурно. Дају нам неку социјалну помоћ у облику некаквих пакетића који нам доноси дека мраз Слоба. Тај дека мраз Слоба се гоји, једући месо које отимају од сељака. Јадни сељак, они му на телевизији испирали мозак и убедили га да ће Панић да га прода па ајде брже боље да гласа за Слобу. А сад му овај добро плаћа пшеницу за узврат. Боље да му је поклања цабе.

Гласајте сељаци опет за Слобу, не бојте се, даће вам он јефтино нафту, један литар ће да кошта само 100 кг пшенице. Е мој јадни народе, шта је са тобом. Докле овако?

Побуни се народе, немој да трпиш. Стварно, ја се стидим што је мало оних као што је Вук Драшковић, који се буни и тражи правду и на крају извуку дебљи крај. Зашто тако? Мораћемо једном одлучити — ми или они. Иначе ћемо скоро помрети од глади.

Дејан Бајалац, село Конарево

ИЗДАВАЧКА ЗАДРУГА СТИЛОС

ИЗАБРАНА ДЕЛА

ВУКА ДРАШКОВИЋА

**ИЗАШЛО
ИЗ ШТАМPE**

На укупно 1767 страна, формата 14 x 20
цм, брошираног повеза,
пластифицираних келер корица

Књиге можете купити у књижари СТИЛОС,
у центру града: ЧИКА ЉУБИНА 10.

**ЦЕНА КОМПЛЕТА ЈЕ 30 ДЕМ
— ПРОТИВВРЕДНОСТ**

**СУДИЈА
НОЖ
РУСКИ КОНЗУЛ
МОЛИТВА I — II
КОЕКУДЕ СРБИЈО
ОДГОВОРИ**

Информације на телефон 624-371

ЧЛАНОВИ И СИМПАТИЗЕРИ СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ!

ПОЗИВАМО ВАС ДА СВОЈИМ ЧЛАНАРИНАМА ИЛИ ДОБРОВОЉНИМ ПРИЛОГОМ ПОМОГНЕТЕ РАД И ОПСТАНАК СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ. У ТОКУ СУ СТРАНАЧКЕ АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЗАХТЕВАЈУ ВЕЋА УЛАГАЊА, ПА ЈЕ ПОТРЕБНО ДА СПО ПОМОГНЕМО СВИ ПРЕМА СВОЈИМ МОГУЋНОСТИМА.

ЧЛАНАРИНА ЗА 1993. ГОДИНУ ИЗНОСИ 12 ДЕМ (ДИНАРСКА ПРОТИВВРЕДНОСТ).

ЧЛАНАРИНУ И ДОБРОВОЉНЕ ПРИЛОГЕ МОЖЕТЕ УПЛАТИТИ НА

ЖИРО РАЧУН 60806 — 678 — 91956 СДК СТАРИ ГРАД

ХВАЛА ВАМ

ЦЕНОВНИК ОГЛАСНОГ ПРОСТОРА

А. ОГЛАС У КОЛОРУ

ЗАДЊА СТРАНА КОРИЦА ФОРМАТ 1/1 пв 300 ДЕМ
ОСТАЛЕ КОЛОР СТРАНЕ ФОРМАТ 1/1 пв 200 ДЕМ
ВИЊЕТА НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ 5/5 цм пв 120 ДЕМ

Б. ОГЛАС ЦРНО-БЕЛИ

— Унутрашња страна, форма 1/1 пв 150 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 2/3 пв 100 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/2 пв 80 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/3 пв 60 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/4 пв 40 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/8 пв 25 ДЕМ

ПОПУСТИ

2—5 ОГЛАШАВАЊА 10%

6 И ВИШЕ ОГЛАШАВАЊА 20%

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања редакција „Српске речи“ обавештава читаоце да располаже комплетом бројева.

Комплети или појединачни бројеви могу се наручити уплатом на жиро рачун број 60801-603-0-27562 СДК Београд

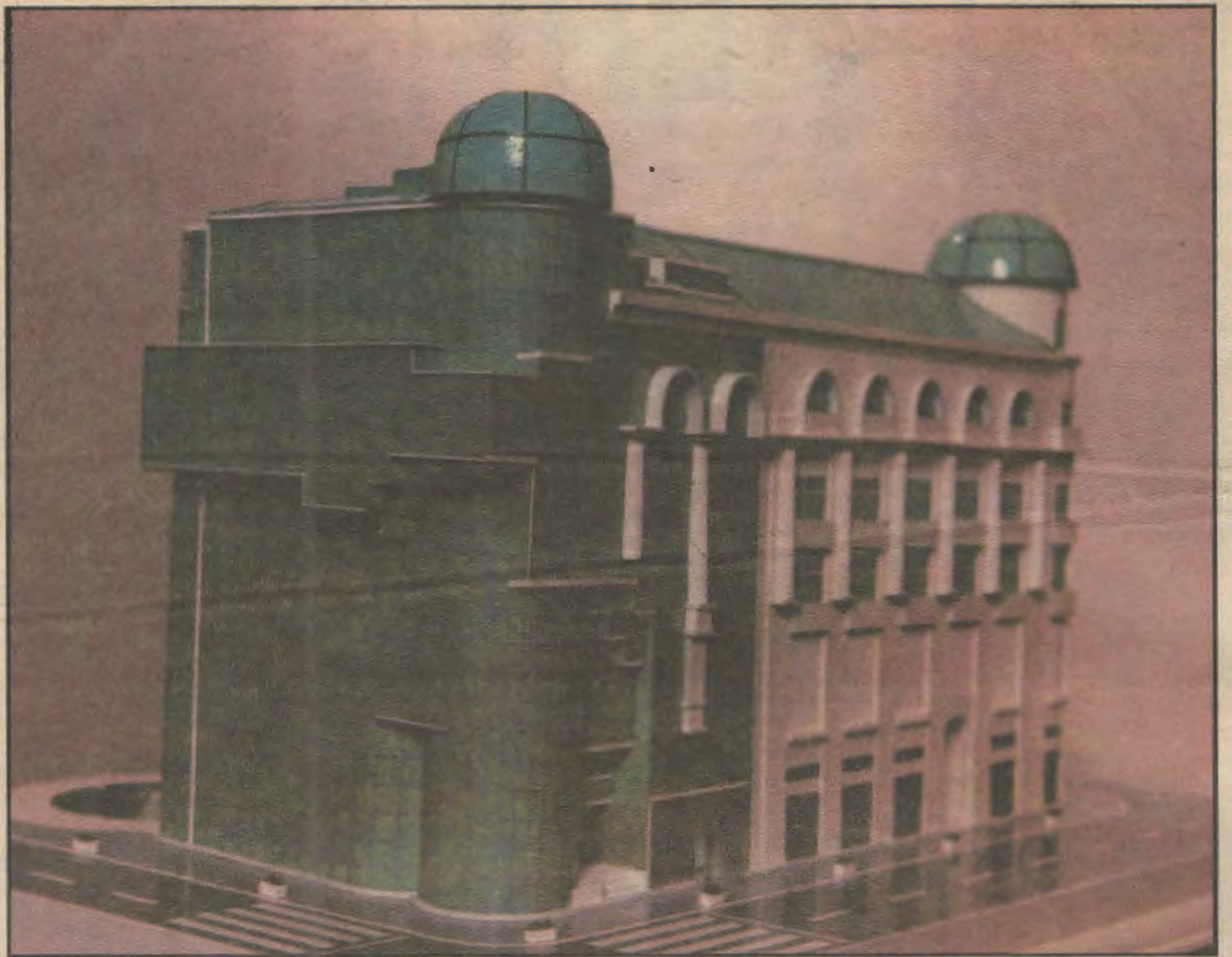
ПОРУЏБЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ од бр 1. до бр. **81**
Напишите који број наручујете.

_____ (име и презиме)

_____ (улица и број)

_____ (место и поштански број)

BIZNIS I STAN

BIZNIS CENTAR *SINGIDUNUM*

STAMBENO-POSLOVNI KOMPLEKS *KARABURMA*

POSLOVNO-SPORTSKI CENTAR *RADIVOJ KORAC*

011/341-532, 340-342

InvestExport

